

Medlemmer i Rødøy kommunes kontrollutvalg

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Møtedato: Onsdag, 12. februar 2025 kl. 12.15

Møtested: Møterom formannskapssalen, Rødøy rådhus

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
01/25	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. desember 2024
02/25	Status for kommunens økonomiforvaltning og regnskap
03/25	Oppfølging av kommunestyrets vedtak, sak 77/2021: Forvaltningsrevisjon Innkjøp, 3.gangs behandling
04/25	Orientering til kontrollutvalget om rutiner for stans / trekk i lønn, og svar på henvendelser
05/25	Orientering til kontrollutvalget om kommunens avvikssystem
06/25	Rapport forvaltningsrevisjon Brann og feiing
07/25	Dialog med revisor
08/25	Orienteringer
09/25	Eventuelt

Eventuelle forfall bes meldt leder eller sekretariat (470 37 452)

Tjongsfjord, 03. februar 2025

Arne Tore Bang (s)
Leder kontrollutvalget)

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Kopi sendes: Ordfører, kommunedirektør, revisor: BDO AS, varamedlemmer i kontrollutvalget til orientering (varamedlemmer møter kun etter særskilt innkalling).

SAK 01/25

Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. desember 2024

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- a) Rødøy kontrollutvalg: Protokoll fra utvalgets møte 4. desember 2024

Bakgrunn for saken:

Protokoll fra kontrollutvalgets forrige møte legges frem for godkjenning.

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 4. desember 2024 godkjennes.

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

PROTOKOLL – RØDØY KONTROLLUTVALG

Møtedato: Onsdag, 4. desember 2024, kl 12.00 – 15.20

Møtested: Møterom Formannskapetssalen, Rødøy rådhus

Saksnr.: 27/24 - 36/24

Til stede:

Arne Tore Bang, Rødøy fellesliste RFL, leder
Marit Hagtvedt, RFL, medlem
Monica Karlsen, Ap/KrF, medlem
Knut Kvarv, RFL, medlem

Forfall:

Varamedlemmer:

Ingen valgte varamedlemmer kunne møte for Sten Våtvik.

Øvrige:

Ordfører Inger Monsen

Administrasjonen

Kommunedirektør Harald Einar Erichsen, sak 28/24
Økonomisjef Reidar Hjelmseth, sak 28/24 (Teams)
Kommunalsjef teknisk Steinar Stien, sak 28/24
Kommunalsjef oppvekst Svend Leif Einvik, sak 29/24

Revisor:

Oppdragsansvarlig revisor Håkon Romuld, BDO AS (Teams)
Regnskapsrevisor Astrid Kjølstad, BDO AS (Teams)

Sekretariat:

Sekretariatsleder Lars Hansen, Salten Kontrollutvalgsservice KO

Godkjenning av innkalling og sakliste

Innkalling og sakliste til møtet ble godkjent. Utsendt tilleggssak høringsuttalelse delegeringsreglement tas opp til behandling i møtet.

Merknader:

Ingen.

SAKSLISTE

Saksnummer	Sakstittel
27/24	Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. september 2024
28/24	Orientering fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap
29/24	Oppfølging av kommunestyrets vedtak 56/2022: Forvaltningsrevisjon Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen
30/24	Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: kontroll med innkreving av merverdiavgift
31/24	Dialog med revisor
32/24	Virksomhetsplan for kontrollutvalget 2025
33/24	Årsrapport for kontrollutvalget 2024
34/24	Orienteringer
35/24	Eventuelt
36/24	Høringsuttalelse til nytt delegeringsreglement Rødøy kommune

27/24 Godkjenning av protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. september 2024

Forslag til vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. september 2024 godkjennes.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte 18. september 2024 godkjennes.

28/24 Orientering fra administrasjonen: Status for økonomi og regnskap

Kommunedirektør Harald Einar Erichsen, økonomisjef Reidar Hjelmseth, og kommunalsjef teknisk Steinar Stien møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Omforent forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Kontrollutvalget anmoder om at revisor snarest mulig får nødvendige tilganger til kommunens systemer slik at de kan ferdigstille sine undersøkelser i tilknytning til forvaltningsrevisjon Brann / Feiing.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken tas til orientering.

Kontrollutvalget anmoder om at revisor snarest mulig får nødvendige tilganger til kommunens systemer slik at de kan ferdigstille sine undersøkelser i tilknytning til forvaltningsrevisjon Brann / Feiing.

29/24 Oppfølging av kommunestyrets vedtak 56/2022: Forvaltningsrevisjon Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen

Kommunedirektør Harald Einar Erichsen, og kommunalsjef Svend Leif Einvik møtte fra administrasjonen for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har med bakgrunn i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 56/2022 Rapport forvaltningsrevisjon: Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende:
3. Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt notat fra administrasjonen, oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har med bakgrunn i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 56/2022 Rapport forvaltningsrevisjon: Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende: Administrasjonen har i stor grad fulgt opp kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget oppfordrer til fortsatt arbeid med å utarbeide skriftlige rutiner for sektorens aktiviteter.
3. Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt notat fra administrasjonen, oversendes kommunestyret til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kontrollutvalget har med bakgrunn i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 56/2023 Rapport

forvaltningsrevisjon: Samhandling i tjenestetilbud til barn og unge og kompetanse i grunnskolen

2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer følgende: Administrasjonen har i stor grad fulgt opp kommunestyrets vedtak. Kontrollutvalget oppfordrer til fortsatt arbeid med å utarbeide skriftlige rutiner for sektorens aktiviteter.
3. Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt notat fra administrasjonen, oversendes kommunestyret til orientering.

30/24 Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen: kontroll med innkreving av merverdiavgift

Forslag til vedtak:

Rødøy kontrollutvalg har mottatt uttalelse datert 17. september 2024 fra revisor etter at denne i samsvar med kommunelovens § 24-9 har gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll hvor det er undersøkt etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder kontroll av at kommunen krever kompensasjon av merverdiavgift i samsvar med lover og forskrifter. Uttalelsen tas til orientering.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil forbedre svakhetene som revisor har påpekt i uttalelsens avsnitt Grunnlag for konklusjon med forbehold. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 31.1.2025.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Rødøy kontrollutvalg har mottatt uttalelse datert 17. september 2024 fra revisor etter at denne i samsvar med kommunelovens § 24-9 har gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll hvor det er undersøkt etterlevelse av økonomiforvaltningen når det gjelder kontroll av at kommunen krever kompensasjon av merverdiavgift i samsvar med lover og forskrifter. Uttalelsen tas til orientering.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren om en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil forbedre svakhetene som revisor har påpekt i uttalelsens avsnitt Grunnlag for konklusjon med forbehold. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 31.1.2025.

31/24 Dialog med revisor

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Rødøy kommune tar dialog med revisor til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Rødøy kommune tar dialog med revisor til orientering.

Utvalget tar til orientering at det gjennomføres etterlevelseskontroll med tema Rutiner for årsoppgjøret.

Revisor har informert kontrollutvalget om problemer med lang responstid / sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning, fra administrasjonen til revisor. Kontrollutvalget ser alvorlig på dette. Utvalget ber kommunedirektøren prioritere samhandlingen mellom administrasjon og revisjon, slik at revisor får tilbakemeldinger på sine henvendelser.

Votering:

Omførent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Kontrollutvalget i Rødøy kommune tar dialog med revisor til orientering.

Utvalget tar til orientering at det gjennomføres etterlevelseskontroll med tema Rutiner for årsoppgjøret.

Revisor har informert kontrollutvalget om problemer med lang responstid / sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning, fra administrasjonen til revisor. Kontrollutvalget ser alvorlig på dette. Utvalget ber kommunedirektøren prioritere samhandlingen mellom administrasjon og revisjon, slik at revisor får tilbakemeldinger på sine henvendelser.

32/24 Virksomhetsplan for kontrollutvalget 2025

Forslag til vedtak:

Virksomhetsplan 2025 oversendes kommunestyret med de endringer som kom frem i møtet.

Omførent forslag til vedtak:

Virksomhetsplan 2025 oversendes kommunestyret med de endringer som kom frem i møtet.

Møteplan 2025:

12. februar

28. mai

3. september

3. desember

Ytterligere møter avholdes ved behov.

Votering:

Omførent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Virksomhetsplan 2025 oversendes kommunestyret med de endringer som kom frem i møtet.

Møteplan 2025:

12. februar

28. mai
3. september
3. desember
Ytterligere møter avholdes ved behov.

33/24 Årsrapport for kontrollutvalget 2024

Forslag til vedtak:

Årsrapport for kontrollutvalget 2024 oversendes kommunestyret med de endringer som kom frem i møtet.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Årsrapport for kontrollutvalget 2024 oversendes kommunestyret med de endringer som kom frem i møtet.

34/24 Orienteringer

Sekretariatet orienterte om

- Vedlagte dokumenter

Omforent forslag til vedtak:

Orienteringene tas til orientering.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Orienteringene tas til orientering.

35/24 Eventuelt

Arne Tore Bang tok opp spørsmål om kommunens avvikssystem, og hvordan dette fungerer i praksis. Til neste møte ber kontrollutvalget om en presentasjon av systemet: status for innføring, systemets tilgjengelighet for ansatte, respons til den som melder avvik etc.

36/24 Høringsuttalelse til nytt delegeringsreglement Rødøy kommune

Forslag til vedtak:

Rødøy kontrollutvalg har i møte 4. desember 2024 tatt opp til behandling sak med høring i forbindelse med endret delegeringsreglement. Kontrollutvalget foreslår at det gjøres endringer i høringsutkastet som følger:

1. Ny innledning i reglementets punkt 2.3 Kontrollutvalg: *Kontrollutvalget utfører de oppgaver som er bestemt i lov, forskrift og kommunestyrets vedtak.* Utvalget mener det er hensiktsmessig med en innledning som sier at utvalgets oppgaver går frem av (den til enhver tid gjeldende) lov og forskrift. Da vil det i mindre grad oppstå behov for å foreta endringer i reglement når lov / forskrift endres.
2. Reglementets punkt 2.3 kulepunkt 6 og kulepunkt 7: «selskapskontroll» erstattes av «eierskapskontroll», slik at dette samsvarer med begrepsbruken i ny kommunelov.
3. Reglementets punkt 2.3. avsnittet Myndighet gis følgende tillegg: *Kontrollutvalget gis myndighet til å gi høringsuttalelse på vegne av Rødøy kommune ved forslag til endringer i lov og / eller forskrift som berører kontroll og tilsyn. Kommunestyret skal likevel behandle og gi uttalelser ved høring om gjennomgripende eller prinsipielle endringer i kommunelov eller forskrift om kontrollutvalg og revisjon.*

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Ny innledning i reglementets punkt 2.3 Kontrollutvalg: *Kontrollutvalget utfører de oppgaver som er bestemt i lov, forskrift og kommunestyrets vedtak.* Utvalget mener det er hensiktsmessig med en innledning som sier at utvalgets oppgaver går frem av (den til enhver tid gjeldende) lov og forskrift. Da vil det i mindre grad oppstå behov for å foreta endringer i reglement når lov / forskrift endres.
2. Reglementets punkt 2.3 kulepunkt 6 og kulepunkt 7: «selskapskontroll» erstattes av «eierskapskontroll», slik at dette samsvarer med begrepsbruken i ny kommunelov.
3. Reglementets punkt 2.3. avsnittet Myndighet gis følgende tillegg: *Kontrollutvalget gis myndighet til å gi høringsuttalelse på vegne av Rødøy kommune ved forslag til endringer i lov og / eller forskrift som berører kontroll og tilsyn. Kommunestyret skal likevel behandle og gi uttalelser ved høring om gjennomgripende eller prinsipielle endringer i kommunelov eller forskrift om kontrollutvalg og revisjon.*

Vågaholmen, 4. desember 2024

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget

Utskrift sendes:
Kontrollutvalgets medlemmer, varamedlemmer,
Rødøy kommune v/ ordfører og kommunedirektør,
Revisor: BDO AS

SAK 02/25

Status for kommunens økonomiforvaltning og regnskap

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- Rødøy kommune, kommunedirektøren: Rødøy kontrollutvalg: Skriftlig redegjørelse til kontrollutvalgets møte 12. februar 2025

Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden i samsvar med kontrollutvalgets Virksomhetsplan 2025.

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget klokken 12.15 for å redegjøre og svare på spørsmål fra kontrollutvalget. Det er bedt om at orienteringen inkluderer:

1. Forventet fremdrift i forhold til avleggelse av kommunens regnskap / årsberetning 2024, herunder økonomisk resultat for 2024 dersom dette er klart på møtets tidspunkt.
2. Kontrollutvalget fikk i møte 4. desember 2024 (sak 28/24 Status for økonomi og regnskap) en orientering om årsak til manglende informasjon til revisor når det gjaldt tallmateriale til forvaltningsrevisjon Brann og feiing. Det er bedt om at kontrollutvalget får en kortfattet tilbakemelding på om revisor har fått nødvendige tilganger til kommunens systemer slik at de kan ferdigstille sine undersøkelser.
3. Kontrollutvalget behandlet i møte 4. desember 2024 Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen (sak 30/24). Tema for kontrollen var kontroll med innkreving av merverdiavgift, og revisors uttalelse er gitt med forbehold idet

- *Kommunen har ikke skriftlige rutiner for hva som skal kontrolleres for å sikre at krav om kompensasjon av merverdiavgift er riktig. Det er heller ikke alltid at det foretas etterkontroll av at det som er ført i framsatt krav er riktig. Avstemming mellom til gode ifølge regnskap og til gode ifølge oppgave gjøres ikke hver termin.*

Ved behandlingen har kontrollutvalget bedt om *en skriftlig redegjørelse om hvordan kommunen vil forbedre svakhetene som revisor har påpekt i uttalelsens avsnitt Grunnlag for konklusjon med forbehold. Redegjørelsen sendes kontrollutvalgets sekretariat innen 31.1.2025.*

4. I kontrollutvalgets sak 31/24 Dialog med revisor, besluttet revisor følgende:
 - *Revisor har informert kontrollutvalget om problemer med lang responstid / sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning, fra administrasjonen til revisor. Kontrollutvalget ser alvorlig på dette. Utvalget ber kommunedirektøren prioritere samhandlingen mellom administrasjon og revisjon, slik at revisor får tilbakemeldinger på sine henvendelser.*

I tilknytning til dette er det bedt om at kontrollutvalget får en kortfattet tilbakemelding om eventuell oppfølging i denne forbindelse.

For punktene 1-3 over er kommunedirektøren bedt om en skriftlig redegjørelse. Vedlagte er redegjørelse datert 4. februar 2025 med punktvis svar på spørsmål og anmodning om redegjørelse.

Kommunedirektør og innleid økonomisjef vil være til stede for å redegjøre og svare på spørsmål under møtet.

Vurdering:

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget tar til orientering svar fra administrasjonen angående forventet fremdrift når det gjelder avleggelse av kommunens regnskap / årsberetning for 2024. Utvalget ber om å bli orientert dersom det oppstår forsinkelser i det videre arbeidet.
2. Kontrollutvalget tar til orientering tilbakemelding om at forhold påpekt i møte 4. desember angående revisors tilganger i forbindelse med forvaltningsrevisjon Brann og feiing nå er ivaretatt.
3. Kontrollutvalget tar til orientering svar fra administrasjonen om oppfølging av revisors uttalelse etter forenklet etterlevelseskontroll. Utvalget registrerer at det skal foretas en formalisering av sentrale rutiner for kompensasjon av merverdiavgift;
 1. Internkontroll og ansvarfordeling
 2. Registrering og grunnlag for kompensasjon
 3. Avstemming og dokumentasjon
 4. Innsending og oppfølging av krav
 5. Revisjon og etterkontroll

Utvalget registrerer at rutinene *søkes utarbeidet og implementert innen utgangen av første kvartal 2025*, og ber om en skriftlig tilbakemelding når dette er gjennomført.

4. Kontrollutvalget tar til orientering tilbakemelding etter at utvalget har tatt opp med kommunedirektøren problemer med lang responstid / sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning fra administrasjonen til revisor. Utvalget legger til grunn at kommunedirektørens overordnede rolle i administrasjonen inkluderer et ansvar for å påse at henvendelser fra revisor besvares innen rimelig tid, uavhengig av hvilket organisasjonsledd revisor henvender seg til.

Inndyr, 04. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Dato:04.02.2025
Saksbehandler:Harald Einar Erichsen
Telefon direkte:
Deres ref.:
Løpenr.:864/2025
Saksnr./vår ref.:2024/15
Arkivkode:033

SALTEN KONTROLLUTVALGSERVICE KOMMUNALT
OPPGAVEFELLESKAP

c/o Gildeskål kommune Inndyrveien 72
8140 INNDYR

Rødøy kontrollutvalg: Skriftlig redegjørelse til kontrollutvalgets møte 12. februar 2025

Vi viser til deres brev datert 13.12.2024 «Tre brev med innkalling til Kontrollutvalgets møte den 12.2. 2025», vedrørende «Status for økonomiforvaltning og regnskap».

Vi har gjennomgått de punktene som er omtalt i brevene, og vi vil med dette gi en redegjørelse for vår vurdering og eventuelle tiltak:

1. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Forventet fremdrift til avleggelse av kommunens regnskap / årsberetning 2024, herunder økonomisk resultat 2024 dersom dette er klart på tidspunktet (12. februar 2025).

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Kommunens drift av økonomiavdelingen er naturligvis negativt preget av at kommunen for tiden ikke har operativ stedlig økonomisjef. For å avlaste for dette er det som kjent inngått avtale med Eco Consulting AS v/Geir Arne Solbakk, en avtale som pr. tiden har en varighet frem til 30.06.2025. Gjennom denne avtalen planlegges det for at kommunens årsregnskap skal ferdigstilles innen den frist som er fastsatt i Kommunelovens § 14-6. Fristen for kommunens avleggelse av årsregnskap er 22. februar året etter regnskapsåret. Vi planlegger som følge av dette å legge til rette for den videre behandling av kommunens årsregnskap som følger;
 - Revisors frist: Kommunerevisjonen skal avgi revisjonsberetning innen 15. april, jfr. kommunelovens § 24-8.
 - Behandling i kontrollutvalget: Kontrollutvalget skal behandle årsregnskapet og revisjonsberetningen før de sendes til kommunestyret.

Kommunedirektøren

Postadresse:
Vågaveien 100, 8185 Vågaholmen
Besøksadresse:
Rødøy rådhus, Vågaveien 100

Telefoner:
Sentralbord: 75 09 80 00
Telefon:

Elektroniske adresser:
postmottak@rodoy.kommune.no
harald.einar.erichsen@rodoy.kommune.no
www.rodoy.kommune.no

Orgnr.:
945 717 173

- Kommunestyrets vedtak: Kommunestyret skal fatte endelig vedtak om årsregnskapet innen 30. juni, jfr. kommunelovens § 14-3.

- o **Punkt 2:** I forhold til forespørsel om fremleggelse av kommunens økonomiske resultat i kontrollutvalgets møte 12.februar 2025 vil vi ikke kunne bekrefte at kommunens årsregnskap er ferdig for slik presentasjon i dette møtet. Dagens arbeidsplan legger opp til, som ovenfor skissert, at regnskapet ferdigstilles innen 22. februar. I dette ligger det da også at regnskapet vil være åpent for posteringer frem til dette tidspunkt. Vi vil imidlertid søke å kunne orientere muntlig i møte den 12. februar om status for kommunens årsregnskap, herunder prognose for det økonomiske resultat for 2024.

2. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Revisors tilganger til kommunens systemer for å gjennomføre forvaltningsrevisjon knyttet til Brann og feiing.

Svar på de spesifikke punktene:

- o **Punkt 1:** De forhold som er påpekt i møte 4. desember 2024 er etter våre opplysninger ivaretatt slik at revisor har fått tilgang til all informasjon i forbindelse med sin forvaltningsrevisjon Brann og feiing.

3. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelsesk kontroll med kommunens økonomiforvaltning, innkreving av kompensasjon for merverdiavgift.

Svar på de spesifikke punktene:

- o **Punkt 1:** I revisors attestasjonsuttalelse fremgår det blant annet under punkt for «Grunnlag for konklusjon med forbehold» følgende forhold;

«Kommunen har ikke skriftlige rutiner for hva som skal kontrolleres for å sikre at krav om kompensasjon for merverdiavgift er riktig. Det er heller ikke alltid at det foretas etterkontroll av at det som er ført i fremsatt krav er riktig. Avstemming mellom til gode ifølge regnskap og til gode ifølge oppgave gjøres ikke terminvis.»

Kommunestyret i Rødøy kommune vedtok i sak 004/2021 kommunens økonomireglement som tilfredsstillende gjeldende krav til økonomireglement i henhold til kommunelovens §14-2 d). Sentrale forhold som søkes ivaretatt gjennom kommunens økonomireglement vil blant annet omhandle ulike interne regler som bidrar til god økonomistyring og måloppnåelse, forsvarlig og effektiv økonomiforvaltning, regeletterlevelse, samt og bidra til at kommunens regnskap er et godt beslutningsgrunnlag for kommunestyret. Disse overordnede prinsippene som er nedfelt i økonomireglementet skal blant annet bidra til at det etableres en god internkontroll som skal sikre målrettet og kostnadseffektiv drift og etterlevelse av lover og forskrifter (ref. reglementets pkt 2,1).

Ovenfor refererte økonomireglement ivaretar at kommunen har vedtatt overordnede prinsipper i sin økonomiforvaltning. For å sikre en korrekt etterlevelse av disse gjennom

operativ drift er det imidlertid svært viktig at disse målsettinger dekomponeres i reelle kontrollhandlinger og at etterlevelse av slike kontrolltiltak dokumenteres. Kontrollrutiner for rett kompensasjon av merverdiavgift i kommunen er avgjørende for å sikre at krav om kompensasjon håndteres korrekt og i tråd med et til dels komplisert regelverk. Rødøy kommune har pr. i dag ikke formalisert slike interne kontrollrutiner ved økonomiavdelingen gjennom egen økonomihåndbok.

Tiltak og videre oppfølging: Revisors påpeking av mangelfulle formelle rutiner er forhold som vi vil søke implementert gjennom utarbeidelse av slike i kommunens økonomihåndbok. Dette innbefatter blant annet en formalisering av følgende sentrale kontrollrutiner for kompensasjon for merverdiavgift;

1. Internkontroll og ansvarfordeling

- Definere klare ansvarsområder for regnskapsavdeling, økonomiansvarlig og eventuelle eksterne revisorer.
- Sørge for at ansatte har nødvendig opplæring i reglene for mva-kompensasjon.
- Dokumentere kontrollrutinene i kommunens økonomihåndbok.

2. Registrering og grunnlag for kompensasjon

- Kontrollere at anskaffelser er bokført korrekt og at fakturaer inneholder lovpålagte opplysninger.
- Sikre at kun kompensasjonsberettigede utgifter tas med i kravene.
- Kontrollere at varer og tjenester som omfattes av kompensasjonsordningen er i tråd med kommunens virksomhet.

3. Avstemming og dokumentasjon

- Avstemme kompensasjonskrav mot regnskap for å sikre fullstendighet og nøyaktighet.
- Dokumentere grunnlaget for kompensasjonskravene systematisk for eventuell revisjon.
- Bevare dokumentasjonen i henhold til arkivlovgivning og kommunens interne retningslinjer.

4. Innsending og oppfølging av krav

- Kontrollere at krav om mva-kompensasjon sendes inn innen fristen (hvert kvartal, med endelig frist 10. februar året etter).
- Sikre at feilrettinger og eventuelle justeringer håndteres i påfølgende periode.
- Følge opp eventuelle tilbakemeldinger fra Skatteetaten og revisor.

5. Revisjon og etterkontroll

- Gjennomføre stikkprøvekontroller for å avdekke feil eller misbruk.
- Sikre at kommunens eksterne revisor får tilgang til nødvendig dokumentasjon.
- Evaluere og forbedre rutinene basert på revisjonsanmerkninger eller intern kvalitetskontroll.

Rutiner for å ivareta en rett håndtering av kompensasjon for merverdiavgift søkes utarbeidet og implementert innen utgangen av første kvartal 2025.

De påpekte forholdene er i møte gjennomgått med ansatte i økonomiavdelingen for å avklare de forhold som er påpekt av revisor. Det fremgår her at det i praksis gjennomføres flere kontrollhandlinger ved bokføring av inngående faktura, herunder behandling av kompensasjon for merverdiavgift. Inngående faktura sendes etter tolkning på elektronisk

flyt for kontering, attestasjon og anvisning. Slik kontroll gjennomføres av 2 uavhengige instanser, hvorav begge forventes å bidra til rett kontering av merverdiavgift. Ved mottak av faktura tilbake til økonomiavdelingen gjennomføres det en fysisk kontroll av økonomimedarbeider for kontroll av kontering, herunder kontroll av merverdiavgift. Ved feil rettes dette av økonomimedarbeider før bilaget endelig overføres til økonomisystemet og bokføres i regnskapet. Disse er alle sentrale og relevante kontrollhandlinger som vil inngå i en fremtidig rutinebeskrivelse og som bidrar til å sikre en korrekt håndtering av kompensasjon for merverdiavgift.

Etablert praksis for internkontroll sikrer i det alt vesentligste operativ kontroll ved håndtering av kompensasjon for merverdiavgift. Det fremgår heller ikke av revisors konklusjon at det er «grunn til å tro at Rødøy kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i lov og forskrift om kompensasjon for merverdiavgift».

4. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Problemer med lang responstid/sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning, fra administrasjonen til revisor.

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Det har vært avholdt avdelingsmøte ved økonomiavdelingen i Rødøy kommune for å avklare grunnlag for- og eventuelle årsaker til at ovennevnte forhold er fremkommet i dialogen mellom revisor og kontrollutvalget. Slik jeg oppfatter dette så fremkommer det ikke, gjennom dialog med kommunens nåværende ansatte, tilfeller der henvendelser fra revisor ikke har blitt søkt besvart innen kort tid. Det er dog imidlertid mulig at dette er forhold som har oppstått mellom revisor og tidligere økonomisjef i kommunen.

På generell basis understrekes det fra kommunens økonomiavdeling at alle henvendelser fra revisor søkes besvart så raskt som mulig. Dette vil da også være naturlig fokus i all dialog mellom revisor og kommunens økonomiavdeling. For å sikre at revisor også får denne nødvendige prioritet ved dialog med kommunens øvrige avdelinger vil forholdet presiseres i Kommunedirektørens ledermøter.

5. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Redegjørelse for gjeldende rutiner og ansvar i kommunen for melding om sluttdato og stans av lønn for ansatte som sier opp eller går av med pensjon.

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Som hovedregel er det Toppleder innenfor eget tjenesteområdet som har delegert personalansvar for sitt fagområde. Ved videre delegering innenfor det enkelte tjenesteområdet vil det da være den personalansvarlige ved den aktuelle avdelingen som skal ivareta inn- og utmelding av den enkelte ansattes arbeidsforhold. Slikt varsel sendes kommunens HRM-avdeling/økonomimedarbeider med ansvar for lønn og personal. Dette følger naturlig av definert «Personalansvar» og «Internkontroll» i kommunens «Administrativt delegeringsreglement» av 15. juni 2023 .

I en hektisk hverdag for kommunens ledere vil det imidlertid være en viss risiko for at slik inn- og utmelding av ansatts arbeidsforhold ikke blir ivaretatt på rettidig måte. For at kommunens internkontroll skal kunne sikre at det ikke blir utbetalt feil lønn til ansatte er det derfor sentralt at månedlige detaljerte lønnslistene distribueres i forkant av

lønnsutbetaling til den enkelte personalansvarlige leder for etterkontroll. Det er naturlig at kommunens økonomiavdeling bidrar til implementering av slik internkontroll.

Tiltak og videre oppfølging: Gjennom møte med kommunens økonomimedarbeidere har jeg erfart at slik internkontroll ikke er implementert. Dette vil iverksettes ved avdelingen slik at lønnslistene blir distribuert for kontroll med virkning fra og med lønnsutbetaling for februar måned 2025. Iboende risiko for feil lønnsutbetaling til ansatte vil på denne bakgrunn reduseres.

- 6. Bakgrunn og saksopplysninger:** Redegjørelse for gjeldende rutiner for håndtering av for mye utbetalt lønn. Er kommunens rutine/praksis på området i samsvar med Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2017/256. Gjeldende rutiner for å sikre at henvendelser til kommunen angående lønn besvares.

Svar på de spesifikke punktene:

Punkt 1 og 2: Det kan være ulike grunner til at kommunen som arbeidsgiver har betalt ut for mye lønn. Det kan være at arbeidsgiver har betalt ut sykepenger som det senere viser seg at den ansatte ikke hadde rett på, eller det kan være at arbeidsgiver har brukt feil grunnlag når lønnen skulle beregnes og dermed betalt ut mer enn arbeidstaker skulle ha utbetalt.

I de tilfeller der kommunen som arbeidsgiver har utbetalt feil beløp må det gjøres en helhetsvurdering av om man har et krav mot arbeidstaker. Momenter som vil være sentrale i vurderingen er blant annet:

- om arbeidstaker forsto eller burde forstått at lønnen man fikk var feil
- beløpets størrelse
- hvem som kan bebreides for feilutbetalingen
- hvor lang tid som er gått siden feilutbetalingen skjedde
- hvor oversiktlig lønnsavregningen er

Forutsatt at kommunen som arbeidsgiver kommer frem til at vi har krav mot arbeidstaker, må det inngås en skriftlig avtale med arbeidstaker om trekk dersom arbeidsgiver skal få tilbake pengene gjennom lønnstrekk. Dette følger direkte av arbeidsmiljøloven §14-15. Slik redegjort for i kontrollutvalgets brev av 13.12 så er det ikke tilstrekkelig for å kunne foreta lønnstrekk at det foreligger en klausul i arbeidsavtalen om at arbeidsgiver har rett til å trekke i lønn ved feilutbetalinger. Dette er også stadfestet i Høyesteretts dom Sak HR-2021-2532-A.

I noen få tilfeller lykkes det ikke å komme frem til slik avtale med arbeidstaker om tilbakebetaling gjennom lønnstrekk. I slike tilfeller kan imidlertid arbeidsgiver sende et tilbakebetalingskrav til arbeidstaker. Om ikke dette betales må arbeidsgiver i det enkelte tilfelle vurdere om det er ønskelig å forfølge kravet videre for forliksrådet eller eventuelt domstolene.

Rødøy kommune tilstreber ved tilfelle av feil lønnsutbetaling å følge gjeldende lovverk og gjeldende rettsforståelse. Dette gjelder også gjennom sitt arbeide for å sikre tilbakebetaling av feil utbetalt lønn til kommunalt ansatte. Det er vår forståelse at dette i de aller fleste tilfeller løses ved avtale mellom kommunen som arbeidsgiver og den aktuelle arbeidstaker. Tilfeller som ikke måtte finne sin frivillige løsning gjennom avtale håndteres da i tråd med gjeldende regelverk.

Punkt 3: Rødøy kommune har ikke iverksatt særskilte rutiner for å sikre at henvendelser til kommunen angående lønn besvares. Kommuner skal som overordnet mål gi rask og effektiv respons på alle henvendelser, men svartiden vil variere etter sakstype og kompleksitet.

Vi håper med dette å ha besvart henvendelsen tilfredsstillende, men stiller oss tilgjengelige for ytterligere avklaringer dersom det skulle være behov. Fungerende økonomisjef vil bistå via Teams ved framlegging av rapporten i Kontrollutvalgets møte den 12.2.25. Undertegnede ønsker også selv å delta via Teams denne gangen, da møtet sammenfaller med møte i KDU i Salten som foregår i Beiarn.

Viser til telefonsamtale med sekretariatsleder i går, 03.02.25. Vedrørende øvrige brev med anmodning om skriftlig redegjørelser til Kontrollutvalgets møte den 12.2. 2025, trenger undertegnede på grunn av uforutsette hendelser sist uke noe mer tid før jeg kan gi tilbakemelding.

Med vennlig hilsen

Harald Einar Erichsen
Kommunedirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

SAK 03/25

Oppfølging av kommunestyrets vedtak, sak 77/2021: Forvaltningsrevisjon Innkjøp, 3.gangs behandling

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- Deloitte, september 2021: Rapport forvaltningsrevisjon: Innkjøp (utdrag)
- Notat fra administrasjonen 31.5.2024: Redegjørelse til kontrollutvalget – oppfølging av kommunestyrets vedtak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon Innkjøp

Bakgrunn for saken:

Jfr Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp. Rapporten ble behandlet av kommunestyret i sak 77/2021, med følgende vedtak:

1. *Forvaltningsrevisjonsrapporten Innkjøp er forelagt kommunestyret i Rødøy og tas til etterretning.*
2. *Kommunestyret vil trekke frem anbefalingene i rapporten:*
 1. *Vurderer å etablere en innkjøpsstrategi for kommunen.*
 2. *Sikrer tilstrekkelig innkjøpsrutiner og oppdatert reglement for innkjøp som er tilgjengelig for de ansatte som gjennomfører innkjøp på vegne av kommunen.*
 3. *Sikrer tilstrekkelig innkjøpskompetanse i organisasjonen, under dette:*
 - a. *Innfører rutiner for gjennomføring og registrering av pålagt e-læringskurs i offentlige anskaffelser.*

- b. Vurderer behov for formalisering av innkjøpsrådgivning i kommunen.*
- 4. Formaliserer rutiner, roller og ansvar for innkjøp gjennomført gjennom vertskommunesamarbeidet med Bodø kommune om IKT-drift og digitalisering.*
- 5. Innfører rutiner for å gjennomføre interne kontroller for å avdekke eventuelle brudd på regelverk for offentlige innkjøp.*
- 6. Tilrettelegger for en enhetlig praksis for hvordan dokumentasjon knyttet til innkjøp skal utarbeides og lagres.*
- 7. Implementerer tilfredsstillende system for konkurransegjennomføring og kontraktsoppfølging.*
- 8. Gjennomfører innkjøp i henhold til krav i regelverket, under dette:*
 - a. Konkurransesponerer anskaffelser i samsvar med krav i regelverket.*
 - b. Dokumenterer innkjøp i samsvar med krav i regelverket.*

Vedlagt saken er utdrag fra revisors rapport (forside, sammendrag, konklusjon og anbefaling), samt saksfremlegget ved kontrollutvalgets / kommunestyrets opprinnelige behandling av rapporten.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget klokken 09.10 for å redegjøre om den oppfølging vedtaket har fått fra administrasjonens side. Det er i tillegg bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen deles ut til utvalgets medlemmer i møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om å stille spørsmål i tilknytning til saken.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon: Innkjøp
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Behandling i utvalgets møte 6. mars 2023:

Konstituert kommunedirektør Einar Arild Hauge og økonomisjef Reidar Hjelmseth møtte i utvalget for å redegjøre og svare på spørsmål.

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon: Innkjøp
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Omforent forslag til vedtak:

Saken utsettes til neste møte i kontrollutvalget.

Votering:

Omforent forslag ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Saken utsettes til neste møte i kontrollutvalget.

Til behandling 5. juni 2023:

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i utvalget kl 09.30 for å redegjøre om den oppfølging vedtaket har fått fra administrasjonens side. Det er i tillegg bedt om at en skriftlig versjon av redegjørelsen deles ut til utvalgets medlemmer i møtet. I tillegg kan kontrollutvalget ha ønske om å stille spørsmål i tilknytning til saken.

Behandling og vedtak 5. juni 2023:

Vedtak:

Assisterende kommunedirektør orienterte kort om administrasjonens oppfølging. Til neste behandling ber kontrollutvalget om en konkret tilbakemelding om oppfølging av rapportens anbefalinger. Saken utsettes til første ordinære møte i neste valgperiode.

Til behandling 7. juni 2024:

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden, er administrasjonen kalt inn til møtet for å redegjøre om den oppfølging vedtaket har fått fra administrasjonens side. Administrasjonen er bedt om, og har utarbeidet vedlagte skriftlige versjon av redegjørelsen.

I redegjørelsen nevnes bl.a at det «*fra juli 2023 vært fravær i flere sentrale stillinger i sentraladministrasjonen – dels grunnet vakanse, og dels grunnet sykdom. Dette har ført til økt arbeidsbelastning på de gjenværende i administrasjonen, og vi har vært helt nødt til å prioritere bort arbeidsoppgaver for å unngå en uforsvarlig belastning*».

Konkret nevner administrasjonen følgende om oppfølging av kommunestyrets vedtak:

Det som kan nevnes så langt om oppfølgingen, er:

- *Det er lagt tilgjengelig et kurs i offentlige anskaffelser i KS Læring, som alle som gjør innkjøp skal gjennomføre. Beklageligvis ble det oppdaget en feil i kursoppsettet, som gjør at vi ikke får ut kursbevis. Det jobbes derfor med å utforme kurset på nytt.*
- *Vi har hatt en innledende drøfting i ledermøte på behov for å inngå innkjøpsavtaler, og det er inngått en innkjøpsavtale innen helsesektoren.*

- *Vertskommuneavtalen med Bodø kommune om IKT drift og digitalisering, er under evaluering. Dersom samarbeidet skal videreføres, må ny avtale utformes, og ansvar for blant annet innkjøp vil komme tydeligere fram.*

Notatet avsluttes med følgende: *Vi forventer å komme i gang for fullt med arbeidet med denne forvaltningsrevisjonen til høsten, da ferieavviklingen er overstått, og vi forhåpentligvis er fulltallige igjen. Saken vil bli prioritert, og forventes å være langt på vei ferdig innen utgangen av året.*

Vurdering:

Det vises til vedlagte notat / redegjørelse fra administrasjonen. Rapport fra revisor ble oversendt kontrollutvalget 3. september 2021, inkludert rådmannens høringsuttalelse fra 2. september samme år. Selv når man tar høyde for det nevnte fraværet i sentrale stillinger fra juli 2023, så må det bemerkes at det har tatt uforholdsmessig lang tid å komme i gang med oppfølging av anbefalingene i vedtaket.

Rapportens anbefalinger kan ses på som uttrykk for manglende etterlevelse av regelverk på områdene anskaffelse og internkontroll. Samtidig så er rapporten tydelig på å peke på **risikoforhold** knyttet til manglende etterlevelse:

*Kommunen etterlever med dette ikke kommunelovens krav til internkontroll og eget vedtak i økonomireglementet om å etablere rutiner for arbeidet med anskaffelser. Gjeldende reglement for anskaffelser er ikke oppdatert med fungerende lenker, og reglementet fungerer i liten grad som støtte i innkjøpsprosessene i kommunen. Samlet gir dette **økt risiko** for at det forekommer feil og/eller brudd på regelverk i innkjøpsprosessene i kommunen.*

*Rødøy kommune har ikke etablert rutiner for oppfølging av kontrakter. Det blir ikke i tilstrekkelig grad gjennomført interne kontroller for å avdekke eventuelle brudd på regelverk for offentlige innkjøp, noe som **øker risiko** for at kommunen ikke fanger opp og lærer av avvik i innkjøpsprosessene. Rødøy kommune har videre ikke tilstrekkelig oversikt over alle inngåtte innkjøpsavtaler og rammeavtaler, noe som gir **økt risiko** for at kommunen ikke etterlever avtaler som er inngått. Sammen med manglende rutiner for oppfølging av inngåtte avtaler er det **risiko** for at kommunen ikke etterlever kontraktsvilkår i alle avtaler.*

For noen av anbefalingene vil det være slik at forholdsvis enkle grep kan redusere den påpekte risikoen. Oppfølging av anbefalingene vil være en måte å håndtere den nevnte risikoen på.

Behandling og vedtak 7. juni 2024:

1. Kontrollutvalget har i medhold av Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon: Innkjøp
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer at administrasjonen i liten grad har kommet i gang med oppfølgingen. Kontrollutvalget ber administrasjonen vurdere innleie av tjenester for å få lukket flest mulig punkter innen utgangen av året.

3. Kontrollutvalgets vedtak, vedlagt notat fra administrasjonen, oversendes kommunestyret til orientering.

Til behandling 12. februar 2025:

Saken er satt på dagsorden i samsvar med utvalgets Virksomhetsplan 2025.

Ut fra at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget kl 12.40 for å redegjøre om oppfølging av kommunestyrets vedtak. Det er bedt om at redegjørelsen tar utgangspunkt i inndelingen i vedtakets punkt 2 (anbefalinger 1-8). Videre er det bedt om en skriftlig versjon av redegjørelsen som utarbeides og sendes til sekretariatet innen 3. februar 2025, slik at den kan sendes ut sammen med sakspapirene.

Kommunedirektøren opplyser på telefon samme dato at arbeidet med redegjørelsen er forsinket som følge sykefravær, men at den snart vil bli oversendt. Kommunedirektørens skriftlige redegjørelse videresendes til kontrollutvalget så snart denne foreligger.

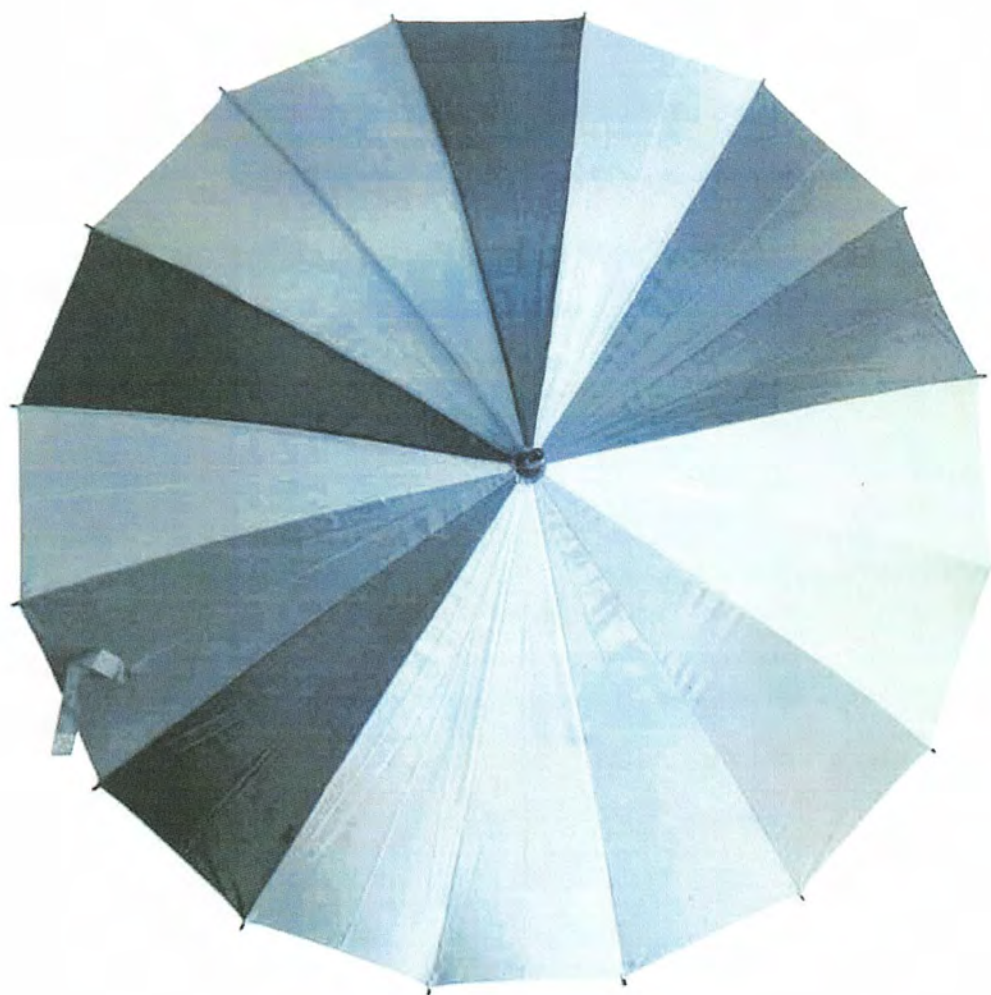
Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget har i samsvar med Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 gjennomført en oppfølging av kommunestyrets vedtak i sak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon: Innkjøp
2. Administrasjonen har redegjort for på hvilken måte kommunestyrets vedtak er fulgt opp. Kontrollutvalget registrerer
3. Kontrollutvalgets vedtak oversendes kommunestyret til orientering.

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Deloitte.

Forvaltningsrevisjon | Rødøy kommune
Innkjøp

September 2021

Sammendrag

Deloitte har i samsvar med bestilling fra kontrollutvalget i Rødøy kommune gjennomført en forvaltningsrevisjon av innkjøp i kommunen. Formålet med forvaltningsrevisjonen har vært å undersøke om organisering av innkjøpsarbeidet i Rødøy kommune er hensiktsmessig, om system og rutiner for innkjøpsarbeidet er i samsvar med lover og regler og ev. politiske føringer i kommunen, og om regelverket blir etterlevd i innkjøpsprosesser. Videre har det vært et formål å kartlegge hvilke rutiner og system for kontrollhandlinger som er etablert når det gjelder innkjøp, og å undersøke om disse er i samsvar med lover og regler og politiske føringer i kommunen.

Som datagrunnlag har Deloitte benyttet intervju, dokumentanalyse og stikkprøvegjennomgang. Forvaltningsrevisjonen har blitt gjennomført fra februar til august 2021.

Undersøkelsen viser at arbeidet med innkjøp i Rødøy kommune på noen områder ikke er tilfredsstillende. Rødøy kommune har ikke etablert en overordnet innkjøpsstrategi, og det er i liten grad utarbeidet rutiner og retningslinjer som sikrer at innkjøp blir gjennomført i samsvar med regelverket. Kommunen etterlever med dette ikke kommunelovens krav til internkontroll og eget vedtak i økonomireglementet om å etablere rutiner for arbeidet med anskaffelser. Gjeldende reglement for anskaffelser er ikke oppdatert med fungerende lenker, og reglementet fungerer i liten grad som støtte i innkjøpsprosessene i kommunen. Samlet gir dette økt risiko for at det forekommer feil og/eller brudd på regelverk i innkjøpsprosessene i kommunen.

Undersøkelsen viser at kommunen ikke sikrer at det er tilstrekkelig kompetanse innen innkjøp blant lederne som har ansvar for dette i kommunen. Rødøy kommune stiller, gjennom reglement for anskaffelser, krav til at ansatte med innkjøpsansvar skal gjennomføre e-læringskurs knyttet til innkjøp. Det gjennomføres i liten grad kontroll av at slike kurs blir gjennomført.

Rødøy kommune er i et vertskommunesamarbeid med Bodø kommune innen IKT-drift og digitalisering. Gjennom dette samarbeidet gjennomfører Bodø kommune også innkjøp av IKT-utstyr på vegne av Rødøy kommune, og Rødøy kommune benytter seg av innkjøpsfaglig kompetanse i Bodø kommune. Dersom Rødøy kommune fortsetter å gjøre innkjøp i samarbeid med Bodø kommune, bør innkjøpsarbeidet formaliseres, og rutiner, roller og ansvar bør skriftliggjøres.

Rødøy kommune har ikke etablert rutiner for oppfølging av kontrakter. Det blir ikke i tilstrekkelig grad gjennomført interne kontroller for å avdekke eventuelle brudd på regelverk for offentlige innkjøp, noe som øker risiko for at kommunen ikke fanger opp og lærer av avvik i innkjøpsprosessene. Rødøy kommune har videre ikke tilstrekkelig oversikt over alle inngåtte innkjøpsavtaler og rammeavtaler, noe som gir økt risiko for at kommunen ikke etterlever avtaler som er inngått. Sammen med manglende rutiner for oppfølging av inngåtte avtaler er det risiko for at kommunen ikke etterlever kontraktsvilkår i alle avtaler.

Deloitte har gjennomgått et utvalg innkjøp som kommunen har gjennomført. Gjennomgangen viser at Rødøy kommune ikke konkurranseeksponerer alle anskaffelsene sine som skulle ha vært det og at ikke alle anskaffelsene er dokumentert i samsvar med krav i regelverket. Kommunen bryter med dette flere av de grunnleggende prinsippene for offentlige anskaffelser.

Deloitte's konklusjon og anbefalinger går frem av kapittel 8 i rapporten.

8 Konklusjon og anbefalinger

I denne forvaltningsrevisjonen har Deloitte undersøkt om organisering av innkjøpsarbeidet i Rødøy kommune er hensiktsmessig, om system og rutiner for innkjøpsarbeidet er i samsvar med lover og regler og ev. politiske føringer i kommunen, og om regelverket blir etterlevd i innkjøpsprosesser. Videre har det vært et formål å kartlegge hvilke rutiner og system for kontrollhandlinger som er etablert når det gjelder innkjøp, og å undersøke om disse er i samsvar med lover og regler og politiske føringer i kommunen.

Rødøy kommune har etter Deloitte vurdering ikke etablert tilstrekkelig internkontroll for å sikre at innkjøp skjer i samsvar med mål og regelverk. Denne forvaltningsrevisjonen viser at:

- Kommunen har ikke utarbeidet en innkjøpsstrategi. Økonomireglementet og reglement for anskaffelser inneholder mål for innkjøpsarbeidet og henvisninger til regelverk på området, men det vil likevel være hensiktsmessig for kommunen å etablere en innkjøpsstrategi, og på denne måten i større grad legge til rette for en tydeliggjøring av kommunens mål og strategier knyttet til anskaffelser.
- Rødøy kommune er i et vertskommunesamarbeid med Bodø kommune innen IKT-drift og digitalisering. Gjennom dette samarbeidet gjennomfører Bodø kommune også innkjøp av IKT-utstyr på vegne av Rødøy kommune, og Rødøy kommune benytter seg av innkjøpsfaglig kompetanse i Bodø kommune. Oppgaver knyttet til innkjøp er ikke formalisert i vertskommunesamarbeidet. Dersom Rødøy kommune fortsetter å gjøre innkjøp i samarbeid med Bodø kommune, mener Deloitte det er viktig at innkjøpsamarbeidet formaliseres, og at rutiner, roller og ansvar tydeliggjøres og skriftliggjøres, jf. § 20-4 i kommuneloven.
- Kommunen sikrer ikke at ansatte som gjennomfører innkjøp har tilstrekkelig kompetanse. Manglende fokus på og kontroll av opplæring innen innkjøp øker risiko for at ansatte som gjennomfører innkjøp ikke har tilstrekkelig kompetanse. Ved å sikre tilstrekkelige retningslinjer og rutiner for innkjøp kan kommunen bidra til å redusere denne risikoen.
- Kommunen har ikke formalisert intern innkjøpsrådgiverrolle. Deloitte vurderer at det vil være hensiktsmessig å formalisere innkjøpsrådgiveransvaret i kommunen. På denne måten vil kommunen i større grad sikre en tydeliggjøring av hvor man kan henvende seg ved spørsmål knyttet til innkjøp.
- Det er i liten grad utarbeidet rutiner og retningslinjer som sikrer at innkjøp blir gjennomført i samsvar med regelverket. Gjeldende reglement for anskaffelser er ikke oppdatert med fungerende lenker, og reglementet fungerer i liten grad som støtte i innkjøpsprosessene i kommunen.
- Det er lite enhetlig praksis for hvordan innkjøp blir dokumentert i kommunen. Kommunen plikter å oppbevare dokumentasjon som er tilstrekkelige til å begrunne viktige beslutninger i anskaffelsesprosessen, og kommunen må legge til rette for en enhetlig praksis for hvordan dokumentasjon knyttet til innkjøp skal lagres. På revisjonstidspunktet ble dokumentasjon lagret på e-postkonto, i saksbehandlingssystem og i papirform. Dette kan bidra til mangelfull etterprøvbarehet i kommunens innkjøpspraksis, da det kan være utfordrende å finne relevant dokumentasjon for noen innkjøp.
- Det blir ikke i tilstrekkelig grad gjennomført interne kontroller i kommunen for å avdekke eventuelle brudd på regelverk for offentlige innkjøp, noe som øker risiko for at kommunen ikke fanger opp og lærer av avvik i innkjøpsprosessene.
- Gjennomgangen av et utvalg innkjøp viser at Rødøy kommune ikke konkurranseeksponerer alle anskaffelsene sine som skulle ha vært det og at ikke alle anskaffelsene er dokumentert i samsvar med krav i regelverket. Kommunen bryter med dette flere av de grunnleggende prinsippene for offentlige anskaffelser.
- Rødøy kommune har ikke tilstrekkelig oversikt over alle inngåtte innkjøpsavtaler, noe som gir økt risiko for at kommunen ikke etterlever avtaler som er inngått. Sammen med manglende rutiner for oppfølging av inngåtte avtaler er det risiko for at kommunen ikke etterlever kontraktsvilkår i alle avtaler.

Basert på funnene i undersøkelsen, anbefaler Deloitte at Rødøy kommune iverksetter følgende tiltak:

- 1) Vurderer å etablere en innkjøpsstrategi for kommunen.
- 2) Sikrer tilstrekkelig innkjøpsrutiner og oppdatert reglement for innkjøp som er tilgjengelig for de ansatte som gjennomfører innkjøp på vegne av kommunen.
- 3) Sikrer tilstrekkelig innkjøpskompetanse i organisasjonen, under dette:
 - a) Innfører rutiner for gjennomføring og registrering av pålagt e-læringskurs i offentlige anskaffelser.
 - b) Vurderer behov for formalisering av innkjøpsrådgivning i kommunen.
- 4) Formaliserer rutiner, roller og ansvar for innkjøp gjennomført gjennom vertskommunesamarbeidet med Bodø kommune om IKT-drift og digitalisering.
- 5) Innfører rutiner for å gjennomføre interne kontroller for å avdekke eventuelle brudd på regelverk for offentlige innkjøp.
- 6) Tilrettelegger for en enhetlig praksis for hvordan dokumentasjon knyttet til innkjøp skal utarbeides og lagres.
- 7) Implementerer tilfredsstillende system for konkurransegjennomføring og kontraktsoppfølging.
- 8) Gjennomfører innkjøp i henhold til krav i regelverket, under dette:
 - a) Konkurransesponerer anskaffelser i samsvar med krav i regelverket.
 - b) Dokumenterer innkjøp i samsvar med krav i regelverket.

Dato:31.05.2024
Saksbehandler:Ragnhild Aakre Seljevoll
Telefon direkte:75 09 80 11
Deres ref.:
Løpenr.:3858/2024
Saksnr./vår ref.:2021/184
Arkivkode:217

Redegjørelse til kontrollutvalget – oppfølging av kommunestyrets vedtak 77/2021 Rapport forvaltningsrevisjon Innkjøp

Det vises til brev av 13.05.2024, og tidligere redegjørelse fra økonomisjef og daværende assisterende kommunedirektør i forbindelse med kontrollutvalgets møte 5. juni 2023, sak 13/2023. Kontrollutvalget ba i møte om en konkret tilbakemelding om oppfølging av rapportens anbefalinger.

Det har fra juli 2023 vært fravær i flere sentrale stillinger i sentraladministrasjonen – dels grunnet vakanse, og dels grunnet sykdom. Dette har ført til økt arbeidsbelastning på de gjenværende i administrasjonen, og vi har vært helt nødt til å prioritere bort arbeidsoppgaver for å unngå en uforsvarlig belastning. Her kan også de to store «prosjektene» valg gjennomføring og lukking av avvik etter tilsyn i arkivverket nevnes, som kom på topp av de daglige arbeidsoppgavene gjennom stort sett hele år 2023 – og som ikke var mulig å prioritere bort.

Situasjonen er svært beklagelig, og på ingen måte ønsket. Til orientering har vi lyst ut den vakante stillingen tre ganger dette året, og er nå i prosess for tilsetting. Vi håper å få stillingen besatt fra september måned. Vår sykmeldte kollega på vei tilbake i full jobb, noe som vil avhjelpe situasjonen. Der har vi vært heldige og fått en god del av arbeidsoppgaver løst ved kjøp av tjenester, men det er også oppgaver som er satt på vent. Samtidig med at en er på vei tilbake i full jobb, har vi fått et lengre fravær i en annen stilling i sentraladministrasjonen. Vi håper også denne vil være tilbake i full jobb fra høsten av.

Det må understrekes at det at vi har prioritert bort oppfølgingen av denne forvaltningsrevisjonen, ikke betyr at vi ikke ser nytten av og behovet for å følge opp anbefalingene. Vi har et ønske om å gjennomføre innkjøpsprosessene på en god, forskriftsmessig og hensiktsmessig måte, til beste for både tjenesteytingen og forvaltningen av kommunens midler.

Det som kan nevnes så langt om oppfølgingen, er:

- Det er lagt tilgjengelig et kurs i offentlige anskaffelser i KS Læring, som alle som gjør innkjøp skal gjennomføre. Beklageligvis ble det oppdaget en feil i kursoppsettet, som gjør at vi ikke får ut kursbevis. Det jobbes derfor med å utforme kurset på nytt.
- Vi har hatt en innledende drøfting i ledermøte på behov for å inngå innkjøpsavtaler, og det er inngått en innkjøpsavtale innen helsesektoren.
- Vertskommuneavtalen med Bodø kommune om IKT drift og digitalisering, er under evaluering. Dersom samarbeidet skal videreføres, må ny avtale utformes, og ansvar for blant annet innkjøp vil komme tydeligere fram.

Vi forventer å komme i gang for fullt med arbeidet med denne forvaltningsrevisjonen til høsten, da ferieavviklingen er overstått, og vi forhåpentligvis er fulltallige igjen. Saken vil bli prioritert, og forventes å være langt på vei ferdig innen utgangen av året.

Vi håper kontrollutvalget har forståelse for den krevende situasjonen vi har vært i, og fortsatt befinner oss i.

Med vennlig hilsen

Ragnhild Aakre Seljevoll
Kontorsjef

Dette notatet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

SAK 04/25

Orientering til kontrollutvalget om rutiner for stans / trekk i lønn, og svar på henvendelser

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- Rødøy kommune, kommunedirektøren: Rødøy kontrollutvalg: Skriftlig redegjørelse til kontrollutvalgets møte 12. februar 2025

Bakgrunn for saken:

Saken er satt på dagsorden etter avtale med utvalgets leder.

Kontrollutvalget har mottatt en henvendelse fra en tidligere ansatt i kommunen som tar opp egen opplevelse angående

- trekk i lønn uten varsel
- trekk i lønn uten skriftlig avtale som grunnlag for trekk
- forsøk på dialog med kommunen blir ignorert
- manglende melding fra hennes leder til økonomikontoret om dato for siste arbeidsdag slik at lønn ikke ble stoppet

Kontrollutvalget skal ikke behandle eller ta stilling til denne enkeltstående henvendelsen. Ut fra at saken er satt på dagsorden, er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å komme til møtet klokken 13.00 for å orientere utvalget om følgende:

- Gjeldende rutiner og ansvar i kommunen for melding om sluttdato og stans av lønn for ansatte som sier opp eller går av med pensjon.

- Gjeldende rutiner for håndtering av for mye utbetalt lønn. Er kommunens rutine / praksis på området i samsvar med Sivilombudets uttalelse i sak 2017/256:
*X kommune hadde uten noen form for forvarsel trukket klager i lønn i februar og mars 2015, og på den måten krevet inn for mye utbetalt lønn i juni og juli 2014. Da ombudsmannen tok saken opp med kommunen, anførte kommunen at en klausul i klagers arbeidsavtale for perioden 1. januar til 31. juli 2014 om at «[v]ed feil utbetalt lønn kan lønnsutbetaler foreta nødvendige justeringer neste lønnsdag» var tilstrekkelig rettslig grunnlag for at feilutbetalingen kunne kreves tilbakebetalt ved lønnstrekk.
Ved avslutning av saken uttalte ombudsmannen at standardklausuler om trekk i lønn ved feilutbetalinger som den i klagers arbeidsavtale hverken gir holdbart rettslig grunnlag for trekk i lønn eller for at arbeidsgiver har et gyldig tilbakebetalingskrav.*
- Gjeldende rutiner for å sikre at henvendelser til kommunen angående lønn besvares. Møtet holdes i møterom i Rødøy rådhus. Jeg kommer tilbake til hvilket møterom som vil bli benyttet.

Det er bedt om en skriftlig versjon av redegjørelsen utarbeides og sendes til sekretariatet. Denne er mottatt 4. februar 2025, og ligger vedlagt saken. Punkt 5 og 6 i vedlegget er svar i forhold til inneværende sak.

Vurdering:

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget registrerer at det fra og med lønnsutbetaling for februar måned vil bli styrket internkontroll ved at månedlige detaljerte lønnslistene distribueres i forkant av lønnsutbetaling til den enkelte personalansvarlige leder for etterkontroll.
2. Kontrollutvalget registrerer tilbakemelding fra administrasjonen om følgende når det gjelder trekk i lønn hos ansatte: *Forutsatt at kommunen som arbeidsgiver kommer frem til at vi har krav mot arbeidstaker, må det inngås en skriftlig avtale med arbeidstaker om trekk dersom arbeidsgiver skal få tilbake pengene gjennom lønnstrekk.* Utvalget registrerer videre at kommunen ved feil lønnsutbetaling vil tilstrebe å følge gjeldende lovverk og gjeldende rettsforståelse.
3. Kontrollutvalget registrerer tilbakemelding fra administrasjonen om at *kommunen skal som overordnet mål gi rask og effektiv respons på alle henvendelser, men svartiden vil variere etter sakstype og kompleksitet.*

Inndyr, 04. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Dato:04.02.2025
Saksbehandler:Harald Einar Erichsen
Telefon direkte:
Deres ref.:
Løpenr.:864/2025
Saksnr./vår ref.:2024/15
Arkivkode:033

SALTEN KONTROLLUTVALGSERVICE KOMMUNALT
OPPGAVEFELLESKAP

c/o Gildeskål kommune Inndyrveien 72
8140 INNDYR

Rødøy kontrollutvalg: Skriftlig redegjørelse til kontrollutvalgets møte 12. februar 2025

Vi viser til deres brev datert 13.12.2024 «Tre brev med innkalling til Kontrollutvalgets møte den 12.2. 2025», vedrørende «Status for økonomiforvaltning og regnskap».

Vi har gjennomgått de punktene som er omtalt i brevene, og vi vil med dette gi en redegjørelse for vår vurdering og eventuelle tiltak:

1. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Forventet fremdrift til avleggelse av kommunens regnskap / årsberetning 2024, herunder økonomisk resultat 2024 dersom dette er klart på tidspunktet (12. februar 2025).

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Kommunens drift av økonomiavdelingen er naturligvis negativt preget av at kommunen for tiden ikke har operativ stedlig økonomisjef. For å avlaste for dette er det som kjent inngått avtale med Eco Consulting AS v/Geir Arne Solbakk, en avtale som pr. tiden har en varighet frem til 30.06.2025. Gjennom denne avtalen planlegges det for at kommunens årsregnskap skal ferdigstilles innen den frist som er fastsatt i Kommunelovens § 14-6. Fristen for kommunens avleggelse av årsregnskap er 22. februar året etter regnskapsåret. Vi planlegger som følge av dette å legge til rette for den videre behandling av kommunens årsregnskap som følger;
 - Revisors frist: Kommunerevisjonen skal avgi revisjonsberetning innen 15. april, jfr. kommunelovens § 24-8.
 - Behandling i kontrollutvalget: Kontrollutvalget skal behandle årsregnskapet og revisjonsberetningen før de sendes til kommunestyret.

Kommunedirektøren

Postadresse:
Vågaveien 100, 8185 Vågaholmen
Besøksadresse:
Rødøy rådhus, Vågaveien 100

Telefoner:
Sentralbord: 75 09 80 00
Telefon:

Elektroniske adresser:
postmottak@rodoy.kommune.no
harald.einar.erichsen@rodoy.kommune.no
www.rodoy.kommune.no

Orgnr.:
945 717 173

- Kommunestyrets vedtak: Kommunestyret skal fatte endelig vedtak om årsregnskapet innen 30. juni, jfr. kommunelovens § 14-3.

- o **Punkt 2:** I forhold til forespørsel om fremleggelse av kommunens økonomiske resultat i kontrollutvalgets møte 12.februar 2025 vil vi ikke kunne bekrefte at kommunens årsregnskap er ferdig for slik presentasjon i dette møtet. Dagens arbeidsplan legger opp til, som ovenfor skissert, at regnskapet ferdigstilles innen 22. februar. I dette ligger det da også at regnskapet vil være åpent for posteringer frem til dette tidspunkt. Vi vil imidlertid søke å kunne orientere muntlig i møte den 12. februar om status for kommunens årsregnskap, herunder prognose for det økonomiske resultat for 2024.

2. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Revisors tilganger til kommunens systemer for å gjennomføre forvaltningsrevisjon knyttet til Brann og feiing.

Svar på de spesifikke punktene:

- o **Punkt 1:** De forhold som er påpekt i møte 4. desember 2024 er etter våre opplysninger ivaretatt slik at revisor har fått tilgang til all informasjon i forbindelse med sin forvaltningsrevisjon Brann og feiing.

3. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Revisors uttalelse etter forenklet etterlevelsesk kontroll med kommunens økonomiforvaltning, innkreving av kompensasjon for merverdiavgift.

Svar på de spesifikke punktene:

- o **Punkt 1:** I revisors attestasjonsuttalelse fremgår det blant annet under punkt for «Grunnlag for konklusjon med forbehold» følgende forhold;

«Kommunen har ikke skriftlige rutiner for hva som skal kontrolleres for å sikre at krav om kompensasjon for merverdiavgift er riktig. Det er heller ikke alltid at det foretas etterkontroll av at det som er ført i fremsatt krav er riktig. Avstemming mellom til gode ifølge regnskap og til gode ifølge oppgave gjøres ikke terminvis.»

Kommunestyret i Rødøy kommune vedtok i sak 004/2021 kommunens økonomireglement som tilfredsstillende gjeldende krav til økonomireglement i henhold til kommunelovens §14-2 d). Sentrale forhold som søkes ivaretatt gjennom kommunens økonomireglement vil blant annet omhandle ulike interne regler som bidrar til god økonomistyring og måloppnåelse, forsvarlig og effektiv økonomiforvaltning, regeletterlevelse, samt og bidra til at kommunens regnskap er et godt beslutningsgrunnlag for kommunestyret. Disse overordnede prinsippene som er nedfelt i økonomireglementet skal blant annet bidra til at det etableres en god internkontroll som skal sikre målrettet og kostnadseffektiv drift og etterlevelse av lover og forskrifter (ref. reglementets pkt 2,1).

Ovenfor refererte økonomireglement ivaretar at kommunen har vedtatt overordnede prinsipper i sin økonomiforvaltning. For å sikre en korrekt etterlevelse av disse gjennom

operativ drift er det imidlertid svært viktig at disse målsettinger dekomponeres i reelle kontrollhandlinger og at etterlevelse av slike kontrolltiltak dokumenteres. Kontrollrutiner for rett kompensasjon av merverdiavgift i kommunen er avgjørende for å sikre at krav om kompensasjon håndteres korrekt og i tråd med et til dels komplisert regelverk. Rødøy kommune har pr. i dag ikke formalisert slike interne kontrollrutiner ved økonomiavdelingen gjennom egen økonomihåndbok.

Tiltak og videre oppfølging: Revisors påpeking av mangelfulle formelle rutiner er forhold som vi vil søke implementert gjennom utarbeidelse av slike i kommunens økonomihåndbok. Dette innbefatter blant annet en formalisering av følgende sentrale kontrollrutiner for kompensasjon for merverdiavgift;

1. Internkontroll og ansvarfordeling

- Definere klare ansvarsområder for regnskapsavdeling, økonomiansvarlig og eventuelle eksterne revisorer.
- Sørge for at ansatte har nødvendig opplæring i reglene for mva-kompensasjon.
- Dokumentere kontrollrutinene i kommunens økonomihåndbok.

2. Registrering og grunnlag for kompensasjon

- Kontrollere at anskaffelser er bokført korrekt og at fakturaer inneholder lovpålagte opplysninger.
- Sikre at kun kompensasjonsberettigede utgifter tas med i kravene.
- Kontrollere at varer og tjenester som omfattes av kompensasjonsordningen er i tråd med kommunens virksomhet.

3. Avstemming og dokumentasjon

- Avstemme kompensasjonskrav mot regnskap for å sikre fullstendighet og nøyaktighet.
- Dokumentere grunnlaget for kompensasjonskravene systematisk for eventuell revisjon.
- Bevare dokumentasjonen i henhold til arkivlovgivning og kommunens interne retningslinjer.

4. Innsending og oppfølging av krav

- Kontrollere at krav om mva-kompensasjon sendes inn innen fristen (hvert kvartal, med endelig frist 10. februar året etter).
- Sikre at feilrettinger og eventuelle justeringer håndteres i påfølgende periode.
- Følge opp eventuelle tilbakemeldinger fra Skatteetaten og revisor.

5. Revisjon og etterkontroll

- Gjennomføre stikkprøvekontroller for å avdekke feil eller misbruk.
- Sikre at kommunens eksterne revisor får tilgang til nødvendig dokumentasjon.
- Evaluere og forbedre rutinene basert på revisjonsanmerkninger eller intern kvalitetskontroll.

Rutiner for å ivareta en rett håndtering av kompensasjon for merverdiavgift søkes utarbeidet og implementert innen utgangen av første kvartal 2025.

De påpekte forholdene er i møte gjennomgått med ansatte i økonomiavdelingen for å avklare de forhold som er påpekt av revisor. Det fremgår her at det i praksis gjennomføres flere kontrollhandlinger ved bokføring av inngående faktura, herunder behandling av kompensasjon for merverdiavgift. Inngående faktura sendes etter tolkning på elektronisk

flyt for kontering, attestasjon og anvisning. Slik kontroll gjennomføres av 2 uavhengige instanser, hvorav begge forventes å bidra til rett kontering av merverdiavgift. Ved mottak av faktura tilbake til økonomiavdelingen gjennomføres det en fysisk kontroll av økonomimedarbeider for kontroll av kontering, herunder kontroll av merverdiavgift. Ved feil rettes dette av økonomimedarbeider før bilaget endelig overføres til økonomisystemet og bokføres i regnskapet. Disse er alle sentrale og relevante kontrollhandlinger som vil inngå i en fremtidig rutinebeskrivelse og som bidrar til å sikre en korrekt håndtering av kompensasjon for merverdiavgift.

Etablert praksis for internkontroll sikrer i det alt vesentligste operativ kontroll ved håndtering av kompensasjon for merverdiavgift. Det fremgår heller ikke av revisors konklusjon at det er «grunn til å tro at Rødøy kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd bestemmelsene i lov og forskrift om kompensasjon for merverdiavgift».

4. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Problemer med lang responstid/sene og manglende tilbakemeldinger når det gjelder økonomiforvaltning, fra administrasjonen til revisor.

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Det har vært avholdt avdelingsmøte ved økonomiavdelingen i Rødøy kommune for å avklare grunnlag for- og eventuelle årsaker til at ovennevnte forhold er fremkommet i dialogen mellom revisor og kontrollutvalget. Slik jeg oppfatter dette så fremkommer det ikke, gjennom dialog med kommunens nåværende ansatte, tilfeller der henvendelser fra revisor ikke har blitt søkt besvart innen kort tid. Det er dog imidlertid mulig at dette er forhold som har oppstått mellom revisor og tidligere økonomisjef i kommunen.

På generell basis understrekes det fra kommunens økonomiavdeling at alle henvendelser fra revisor søkes besvart så raskt som mulig. Dette vil da også være naturlig fokus i all dialog mellom revisor og kommunens økonomiavdeling. For å sikre at revisor også får denne nødvendige prioritet ved dialog med kommunens øvrige avdelinger vil forholdet presiseres i Kommunedirektørens ledermøter.

5. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Redegjørelse for gjeldende rutiner og ansvar i kommunen for melding om sluttdato og stans av lønn for ansatte som sier opp eller går av med pensjon.

Svar på de spesifikke punktene:

- **Punkt 1:** Som hovedregel er det Toppleder innenfor eget tjenesteområdet som har delegert personalansvar for sitt fagområde. Ved videre delegering innenfor det enkelte tjenesteområdet vil det da være den personalansvarlige ved den aktuelle avdelingen som skal ivareta inn- og utmelding av den enkelte ansattes arbeidsforhold. Slikt varsel sendes kommunens HRM-avdeling/økonomimedarbeider med ansvar for lønn og personal. Dette følger naturlig av definert «Personalansvar» og «Internkontroll» i kommunens «Administrativt delegeringsreglement» av 15. juni 2023 .

I en hektisk hverdag for kommunens ledere vil det imidlertid være en viss risiko for at slik inn- og utmelding av ansatts arbeidsforhold ikke blir ivaretatt på rettidig måte. For at kommunens internkontroll skal kunne sikre at det ikke blir utbetalt feil lønn til ansatte er det derfor sentralt at månedlige detaljerte lønnslistene distribueres i forkant av

lønnsutbetaling til den enkelte personalansvarlige leder for etterkontroll. Det er naturlig at kommunens økonomiavdeling bidrar til implementering av slik internkontroll.

Tiltak og videre oppfølging: Gjennom møte med kommunens økonomimedarbeidere har jeg erfart at slik internkontroll ikke er implementert. Dette vil iverksettes ved avdelingen slik at lønnslistene blir distribuert for kontroll med virkning fra og med lønnsutbetaling for februar måned 2025. Iboende risiko for feil lønnsutbetaling til ansatte vil på denne bakgrunn reduseres.

6. **Bakgrunn og saksopplysninger:** Redegjørelse for gjeldende rutiner for håndtering av for mye utbetalt lønn. Er kommunens rutine/praksis på området i samsvar med Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2017/256. Gjeldende rutiner for å sikre at henvendelser til kommunen angående lønn besvares.

Svar på de spesifikke punktene:

Punkt 1 og 2: Det kan være ulike grunner til at kommunen som arbeidsgiver har betalt ut for mye lønn. Det kan være at arbeidsgiver har betalt ut sykepenger som det senere viser seg at den ansatte ikke hadde rett på, eller det kan være at arbeidsgiver har brukt feil grunnlag når lønnen skulle beregnes og dermed betalt ut mer enn arbeidstaker skulle ha utbetalt.

I de tilfeller der kommunen som arbeidsgiver har utbetalt feil beløp må det gjøres en helhetsvurdering av om man har et krav mot arbeidstaker. Momenter som vil være sentrale i vurderingen er blant annet:

- om arbeidstaker forsto eller burde forstått at lønnen man fikk var feil
- beløpets størrelse
- hvem som kan bebreides for feilutbetalingen
- hvor lang tid som er gått siden feilutbetalingen skjedde
- hvor oversiktlig lønnsavregningen er

Forutsatt at kommunen som arbeidsgiver kommer frem til at vi har krav mot arbeidstaker, må det inngås en skriftlig avtale med arbeidstaker om trekk dersom arbeidsgiver skal få tilbake pengene gjennom lønnstrekk. Dette følger direkte av arbeidsmiljøloven §14-15. Slik redegjort for i kontrollutvalgets brev av 13.12 så er det ikke tilstrekkelig for å kunne foreta lønnstrekk at det foreligger en klausul i arbeidsavtalen om at arbeidsgiver har rett til å trekke i lønn ved feilutbetalinger. Dette er også stadfestet i Høyesteretts dom Sak HR-2021-2532-A.

I noen få tilfeller lykkes det ikke å komme frem til slik avtale med arbeidstaker om tilbakebetaling gjennom lønnstrekk. I slike tilfeller kan imidlertid arbeidsgiver sende et tilbakebetalingskrav til arbeidstaker. Om ikke dette betales må arbeidsgiver i det enkelte tilfelle vurdere om det er ønskelig å forfølge kravet videre for forliksrådet eller eventuelt domstolene.

Rødøy kommune tilstreber ved tilfelle av feil lønnsutbetaling å følge gjeldende lovverk og gjeldende rettsforståelse. Dette gjelder også gjennom sitt arbeide for å sikre tilbakebetaling av feil utbetalt lønn til kommunalt ansatte. Det er vår forståelse at dette i de aller fleste tilfeller løses ved avtale mellom kommunen som arbeidsgiver og den aktuelle arbeidstaker. Tilfeller som ikke måtte finne sin frivillige løsning gjennom avtale håndteres da i tråd med gjeldende regelverk.

Punkt 3: Rødøy kommune har ikke iverksatt særskilte rutiner for å sikre at henvendelser til kommunen angående lønn besvares. Kommuner skal som overordnet mål gi rask og effektiv respons på alle henvendelser, men svartiden vil variere etter sakstype og kompleksitet.

Vi håper med dette å ha besvart henvendelsen tilfredsstillende, men stiller oss tilgjengelige for ytterligere avklaringer dersom det skulle være behov. Fungerende økonomisjef vil bistå via Teams ved framlegging av rapporten i Kontrollutvalgets møte den 12.2.25. Undertegnede ønsker også selv å delta via Teams denne gangen, da møtet sammenfaller med møte i KDU i Salten som foregår i Beiarn.

Viser til telefonsamtale med sekretariatsleder i går, 03.02.25. Vedrørende øvrige brev med anmodning om skriftlig redegjørelser til Kontrollutvalgets møte den 12.2. 2025, trenger undertegnede på grunn av uforutsette hendelser sist uke noe mer tid før jeg kan gi tilbakemelding.

Med vennlig hilsen

Harald Einar Erichsen
Kommunedirektør

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift

SAK 05/25

Orientering til kontrollutvalget om kommunens avvikssystem

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- Ingen

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget besluttet i sitt møte 4. desember 2024 (Sak 35/24 Eventuelt), å sette på dagsorden sak til neste møte.

I forbindelse med at saken er satt på dagsorden er kommunedirektøren, eller den kommunedirektøren bemyndiger, bedt om å møte i kontrollutvalget klokken 13.20 for en orientering om kommunens avvikssystem:

- En presentasjon av hovedtrekkene i systemet:
 - Hvordan meldes avvik?
 - Hvordan følges meldte avvik opp internt i kommunen?
 - Hvordan fanges meldte, ikke lukkede avvik opp?
- Status for innføring av systemet
- I hvilken grad er systemet tilgjengelig for kommunens ansatte?
- Respons til den som melder avvik
- Erfaringer så langt med systemet

Vurdering:

Anbefaling for god skikk og praksis om orienteringer fra kommunedirektøren tilsier at *«Kommunedirektøren bør som hovedregel komme med en skriftlig orientering før møtet. Denne orienteringen må legges ved sakspapirene.»* Ut fra at saken er generell, og ikke omhandler konkret svikt eller mangel på etterlevelse, så er det ikke bedt om en skriftlig redegjørelse til saken.

Forslag til vedtak:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SAK 06/25

Rapport forvaltningsrevisjon Brann og feiing

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- BDO AS, 11. februar 2025: Rapport forvaltningsrevisjon Brann og feiing

Bakgrunn for saken:

Kommunestyret har i sin sak 25/2024 godkjent kontrollutvalgets forslag til Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027 med følgende prioriterte tema for forvaltningsrevisjon:

1. Brann (og feiing)
2. Renovasjon
3. Internkontroll og kvalitetssikring
4. Barnevern (koordineres med vertskommunen)

Kommunestyret har i samme vedtak delegert myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkrete prosjekter innenfor de utvalget områdene i planen.

I kontrollutvalgets sak 15/24 har utvalget bestilt en forvaltningsrevisjon med tema Brann og feiing. Revisors prosjektplan for forvaltningsrevisjonen ble godkjent av utvalget ved skriftlig behandling 18. juni 2024.

Basert på revisors plan skulle rapporten være klar til kontrollutvalgets møte i desember 2024. I utvalgets møte 4. desember har revisor tatt opp at de på tross av purringer overfor administrasjonen fortsatt manglet deler av faktagrunnlaget som skulle danne grunnlag for rapporten. I tilknytning til behandlingen forelå per 3.2.2025 et utkast til rapport fra revisor. Utkastet er sendt til uttalelse til kommunedirektøren med frist fredag 7. februar. Endelig

rapport inkludert kommunedirektørens uttalelse foreligger til behandling i kontrollutvalget 12. februar 2025.

Formålet med revisjonen:

1. I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser? I hvilken grad gjennomføres øvelser?
2. I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav? I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)

Problemstillinger:

Basert på formålet har revisor utledet følgende konkrete problemstillinger som skal besvares:

1. I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?
2. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?
3. I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?
4. I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Revisjonskriterier:

(krav og forventinger som kan stilles til den funksjon/aktivitet som undersøkes av revisjonen) er i hovedsak hentet fra

- Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver
- Relevante forskrifter knytta til loven
- Kommuneloven
- Selvkostforskriften

De konkrete revisjonskriteriene for hver problemstilling fremgår nedenfor:

Problemstilling 1: I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann? Revisors funn og vurderinger.

Revisjonskriterier:

- a) At: Kommunen har en oppdatert og godkjent brannordning
- b) At: Kommunen har en innsatsstyrke i samsvar med godkjent brannordning
- c) At: Kommunen har en innsatsstyrke med nødvendig kompetanse og kapasitet
- d) At: Kommunen har materiell i samsvar med de risikoobjektene som finnes i kommunen

Revisors funn og vurderinger:

- a) Kommunens brannordning er ikke oppdatert i samsvar med dagens regelverk.
- b) Kommunens innsatsstyrke er ikke i samsvar med godkjent brannordning
- c) Innsatsstyrken har ikke nødvendig kompetanse

- d) Kommunen har ikke tilfredsstillende materiell i samsvar med risikoobjektene

Revisors konklusjon:

Rødøy kommune har ikke en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann.

Problemstilling 2: Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser? Revisors funn og vurderinger.

Revisjonskriterier:

- e) At: Kommunen har oppdaterte planer for brann- og evakueringsøvelser
- f) At: Kommunen gjennomfører øvelser i samsvar med planer

Revisors funn og vurderinger:

- e) Det er få planer for brann- og evakueringsøvelser i kommunen
- f) Brannøvelser blir ikke gjennomført i tilfredsstillende grad

Revisors konklusjon:

Det er i liten grad lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser. Øvelser gjennomføres i liten grad.

Problemstilling 3: I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feing i samsvar med lovkrav? Revisors funn og vurderinger.

Kort om selvkost:

Enkelte av kommunenes tjenester finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Størst omfang er det for vannforsyning, avløp og renovasjon. Selvkost innebærer at gebyrene fra innbyggerne i sum ikke kan overstige hva det koster å levere tjenesten. Sagt på en annen måte: selvkost setter en øvre ramme for hva kommunen kan kreve inn i kommunale avgifter på det respektive området. Ulike selvkostområder skal behandles separat.

Grunnlag for beregning av selvkost fremkommer av tre hovedkategorier av kostnader:

Direkte kostnader: arbeid, varer og tjenester som anvendes for å yte tjenesten, og som alltid kan henføres til den aktuelle tjenesten.

Indirekte kostnader: kostnader til aktiviteter som mer indirekte kan være koblet til deler av tjenesten, f.eks administrasjon eller kontroll og revisjon.

Kapitalkostnader: kostnader som oppstår når kommunen binder opp kapital i en investering (bygninger, anlegg mv.). Årlige kapitalkostnader består av to elementer: Avskrivningskostnader: kostnadsfordeling av anskaffelseskost over brukstiden. Alternativkostnaden (kalkulatorisk rentekostnad): den avkastning kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende (netto) investeringsbeløpet i markedet (etter avskrivninger).

Revisjonskriterier:

- g) At: Kommunen har oppdaterte forskrifter for feing og tilsyn

- h) At: Kommunen har dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Revisors funn og vurderinger:

- g) Kommunen har ikke oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn
- h) Kommunen har frem til 2021 ikke dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Revisors konklusjon:

Kommunen har ikke hatt en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkravene

**Problemstilling 4: I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?
Revisors funn og vurderinger.**

Revisjonskriterier:

- i) At: Kommunen har oppdaterte oversikter over eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra
- j) Kommunen har en oversikt over risikovurdering gjort på det enkelte objekt og hvor ofte feiing eller tilsyn skal være og er gjennomført
- k) Kommunen fakturerer eiendommer hvor det kan kreves feie- og tilsynsgebyr

Revisors funn og vurderinger:

- i) Kommunen har hatt manglende oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra
- j) Kommunen har ikke oversikt over eiendommer med tidspunkt for når feiing og tilsyn er planlagt og gjennomført
- k) Ikke alle eiendommer kommunen kan kreve feie- og tilsynsgebyr fra blir fakturert

Revisors konklusjon:

Kommunen har ikke tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger). I hovedsak blir det gjennomgående ikke feiet på fritidsboliger.

Revisors anbefalinger: Basert på det som kommer frem i undersøkelsen anbefaler revisjonen at Rødøy kommune setter i verk følgende tiltak:

1. Brannordningen i kommunen bør oppdateres og pålagte aktiviteter som en del av denne bør gjennomføres etter en strukturert plan.
2. Det bør vurderes behov for å styrke innsatsstyrke og materielle kapasiteter og kompetanse, og å sørge for anskaffelse / tilsettelse av nødvendige ressurser til behovet.
3. Det bør inngås avtaler med mannskapene og sikre at disse er forsikret slik at de er også i samsvar med forpliktelsene i avtalen med Lurøy kommune.
4. Det bør utarbeides en lokal forskrift for feiing og tilsyn tilpasset dagens regelverk.

5. Det bør foretas en gjennomgang av regnskapsføringen av direkte driftskostnader for feiing tilbake til 2017, eventuelt tidligere, for å se eventuelle feilføringer og feilrapporteringer. I forbindelse med gjennomgangen bør det vurderes hvilken betydning dette har hatt for de indirekte kostnadene og selvkostberegningene samlet.
6. Det bør vurderes å inngå et mer forpliktende samarbeid med nabokommuner om for å sikre nødvendig opplæring og kompetanse innen brannvern, og å sikre at tilsyn og feiing gjennomføres systematisk i samsvar med aktuelle lover for forskrifter.

Kommunedirektørens uttalelse:

Kommunedirektøren viser til at det er satt i gang et utredningsarbeid i forhold til områdene tar opp, og at det nå er fremmet en sak med anbefaling om å gå videre med utarbeidelse av samarbeidsavtale med Rana Brann- og Feiing om tjenestene og ansvarsområdene rapporten tar opp. Revisor har ingen kommentar til kommunedirektørens uttalelse.

Vurdering:

Kommunens revisor BDO AS har gjennomført en undersøkelse og utarbeidet en rapport som gjelder Brann og feiing i samsvar med kontrollutvalgets bestilling. Rapporten vurderes å ha besvart kontrollutvalgets problemstillinger og får frem forbedringsmuligheter. Der hvor dette er relevant har revisor gitt konkrete anbefalinger til slike forbedringer.

Det vises til kommunedirektørens uttalelse om at han anbefaler en samarbeidsavtale med Rana Brann og Feiing om tjenestene rapporten tar opp. Det er viktig å være oppmerksom på at selv om det inngås samarbeid med annen kommune om utførelse av tjenesten, så vil Rødøy kommune fortsatt måtte ha et eget selvkostregnskap for feiing. Likedan må Rødøy kommune lage en oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra, og sikre at alle eiendommer det kan kreves gebyr for faktisk blir fakturert.

Rapporten forelegges kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget. I henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 skal kontrollutvalget påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjoner blir fulgt opp. Det vil derfor være naturlig for kontrollutvalget med oppfølgingssak etter en viss tid for å vurdere fremdriften i oppfølgingen.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Brann og feiing er forelagt kommunestyret i Rødøy og tas til etterretning.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger.
3. Kommunestyret ber kontrollutvalget se til at kommunestyrets vedtak følges opp. Utvalget bes om at oppfølging av rapporten gjøres innen utgangen av 2025.

Inndyr, 11. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

Rapport

FORVALTNINGSREVISJON
INNENFOR BRANN OG FEIING
FOR KONTROLLUTVALGET I
RØDØY KOMMUNE

10. februar 2025

Stein Kittelsen

Innhold

1	Sammendrag og forslag til tiltak	3
2	Innledning	5
2.1	Bakgrunn for oppdraget.....	5
2.2	Formål og problemstillinger.....	5
2.3	Metode og vurdering av datagrunnlag	6
2.4	Avgrensninger	6
2.5	Kort om brann- og feievirksomheten i Rødøy kommune	7
3	Kommunens brannordning	10
3.1	Revisjonskriterier	10
3.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	11
3.3	Vår vurdering.....	14
3.4	Konklusjon	15
4	Gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser	16
4.1	Revisjonskriterier	16
4.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	16
4.3	Vår vurdering.....	17
4.4	Konklusjon	17
5	Selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav	18
5.1	Revisjonskriterier	18
5.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	19
5.3	Vår vurdering.....	21
5.4	Konklusjon	22
6	Innkrevning av feiegebyr.....	23
6.1	Revisjonskriterier	23
6.2	Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene	23
6.3	Vår vurdering.....	25
6.4	Konklusjon	26
7	Høringsuttalelse	27
7.1	Kommunedirektørens uttalelse	27
7.2	Revisors kommentar til kommunedirektørens uttalelse.....	27
8	Vedlegg.....	28
8.1	Metode og avgrensninger	28
8.2	Resultat fra kvantitative undersøkelser	29
8.3	Oversikt over særskilte brannobjekter	36

1 Sammendrag og forslag til tiltak

Kontrollutvalget i Rødøy kommune har bestilt en forvaltningsrevisjon innen brann- og feiing i Rødøy kommune, med vekt på om kommunen har en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke i forbindelse med brann, og om kommunen har en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkravene.

Formålet med gjennomgangen er todelt:

- I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser? I hvilken grad gjennomføres øvelsene?
- I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav? I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger).

Revisjonen har tatt stilling til fire hovedproblemstillinger, gjengitt i tabellen under.

Nr.	Problemstillinger
1.	I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?
2.	Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?
3.	I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?
4.	I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Tabell 1: Problemstillinger for forvaltningsrevisjon av brann og feiing i Rødøy kommune. Kilde: Utarbeidet av BDO, basert på bestillingen fra kontrollutvalget.

Basert på utførte kartlegging og analyse, samt innhenting av revisjonsbevis, er det revisors vurdering at kommunen i liten grad har en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Denne vurderingen bygger i hovedsak på følgende funn:

- Brannordningen er utdatert og ikke tilpasset dagens regelverk.
- Kommunen har ikke gjennomført en brannROS-analyse, som skal danne grunnlaget for organisering, bemanning og utstyr for brannstyrken.
- Innsatsstyrken mangler nødvendig kompetanse, og brannbefalet opererer på dispensasjon.
- Brannutstyret er av lav kvalitet og kommunen eier eller har ikke avtale om å disponere båter for å håndtere branner og andre hendelser på øyene i kommunen.

Videre viser revisjonen at det ikke foreligger noen tydelige planer for øvelser og at slike ikke blir gjennomført i tilfredsstillende grad. Dette indikerer et betydelig forbedringspotensial når det gjelder beredskapsarbeid og rutineutvikling.

Revisor skulle også vurdere kommunens praktisering av selvkost. Basert på revisjonen er det revisors vurdering at kommunen ikke har hatt en selvkostordning i samsvar med lovkravene. Denne vurderingen bygger i hovedsak på følgende funn:

- Kommunen har frem til 2021 mangler i dokumentasjon av selvkost og feiing, og enkelte år er det ikke samsvar mellom opplysninger oppgitt i regnskapsnote for fond og selvkostnoten.
- Fondsmidler er ikke håndtert i tråd med selvkostforskriften, og overskudd fra tidligere år er ikke tilbakeført innen fristen på fem år.
- Gebyrene er noen år fastsatt med en prosentvis vekst. Det er det underliggende kostnadsnivået hvert budsjettår som skal være grunnlaget og kommunestyret bør vedta konkrete satser basert på dette.

Videre viser revisjonen at grunnlaget for innkreving av feiegrunnlaget er mangelfullt. I hovedsak blir det ikke fakturert på fritidsboliger. Innføring av nytt system fra 2024 har bedret oversikten over grunnlaget.

Revisor har basert på funnene fra revisjonen gitt følgende anbefalinger:

- Brannordningen i kommunen bør oppdateres og pålagte aktiviteter som en del av denne bør gjennomføres etter en strukturert plan.
- Det bør vurderes behov for å styrke innsatsstyrke og materielle kapasiteter og kompetanse, og å sørge for anskaffelse / tilsettelse av nødvendige ressurser til behovet.
- Det bør inngås avtaler med mannskapene og sikre at disse er forsikret slik at de er også i samsvar med forpliktelsene i avtalen med Lurøy kommune.
- Det bør utarbeides en lokal forskrift for feiing og tilsyn tilpasset dagens regelverk.
- Det bør foretas en gjennomgang av regnskapsføringen av direkte driftskostnader for feiing tilbake til 2017, eventuelt tidligere, for å se eventuelle feilføringer og feilrapporteringer. I forbindelse med gjennomgangen bør det vurderes hvilken betydning dette har hatt for de indirekte kostnadene og selvkostberegningene samlet.
- Det bør vurderes å inngå et mer forpliktende samarbeid med nabokommuner om for å sikre nødvendig opplæring og kompetanse innen brannvern, og å sikre at tilsyn og feiing gjennomføres systematisk i samsvar med aktuelle lover for forskrifter.

2 Innledning

2.1 Bakgrunn for oppdraget

Kontrollutvalget i Rødøy kommune har i møte 7. juni 2024 bestilt en forvaltningsrevisjon innen brann og feiing. Kontrollutvalget vedtok følgende:

1. Med bakgrunn i vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2024-2027, vedtar kontrollutvalget bestilling av forvaltningsrevisjon Brann (og feiing)
2. Innspill og føringer fra kontrollutvalget som skal ligge til grunn for prosjektplan: Kontrollutvalget viser til saksframlegget og ber om at vinkling 1 og 3 legges til grunn for revisors prosjektplan.
3. Kontrollutvalget ber revisor levere forslag til prosjektplan til sekretariatet 14. juni 2024, slik at utvalget kan fatte endelig vedtak ved skriftlig saksbehandling, eventuelt ved fjernmøte

Vedtaket punkt 2 henviser til følgende vinklinger fra saksframlegget, der det definert to hovedproblemstillinger for forvaltningsrevisjonen:

- a. I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann. Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser? I hvilken grad gjennomføres øvelsene?
- b. I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav? I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger).

Det ble i møtet nevnt følgende punkter av medlemmer i kontrollutvalget som tas med i revisjonen:

- Utstyr i brannvesenet.
- Forhold til «førstehjelpsgruppa»/First responder, 113 og brannvesenet inkl. medlemmer av gruppa tilhørende brannvesenet.
- Har fritidsboliger sluppet fri?
- Dom som krever at tilsyn er gjort for å kunne kreve gebyr
- Forskrift for innkreving av gebyr
- Varsel om mulig tilsyn på brann datert 2/5. Avgrensing av forvaltningsrevisjon mot tilsynsmyndighetene.

2.2 Formål og problemstillinger

Kontrollutvalget har gjennom fremlagt prosjektplan fastsatt fire delproblemstillinger:

Nr.	Problemstillinger
1.	I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?
2.	Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?

Nr.	Problemstillinger
3.	I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?
4.	I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Tabell 2: Problemstillinger for forvaltningsrevisjon av brann og feiing i Rødøy kommune. Kilde: Utarbeidet av BDO, basert på bestillingen fra kontrollutvalget.

2.3 Metode og vurdering av datagrunnlag

Oppdragene er gjennomført i samsvar med standarden for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Dette innebærer blant annet at kommunedirektøren har fått en orientering om oppdraget før oppstart, og en mulighet for å uttale seg om utkast til rapport før endelig rapportering.

Kommunedirektørens kommentarer til rapporten, og revisors eventuelle bemerkninger til disse, blir tatt inn avslutningsvis i denne rapporten.

Oppdraget bygger på intervjuer, dokumentgjennomgang, offentlig statistikk og selvstendige analyser. Intervjureferat er verifiserte.

Se vedlegg for en nærmere metodebeskrivelse.

2.4 Avgrensninger

Revisjonen bygger på intervjuer, tilgjengelig data, selvkostberegninger og gjennomgang av dokumenter som kommunale planer, brannordning, lokale forskrifter og lignende. Revisjonen vil ikke gjøre vurderinger av brannfaglige spørsmål eller risiko på enkelte risikoobjekt som bygg, tunneler og lignende.

Vi finner det riktig å presisere at vi ikke kan påta oss ansvar for fullstendigheten eller riktigheten i det grunnlagsmaterialet som har vært utgangspunkt for revisor sine vurderinger. Dersom vi har mottatt uriktige eller ufullstendige opplysninger, har vi ikke hatt anledning til å avdekke dette ut over overordnede rimelighetsvurderinger.

Vi har vært i kontakt med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap angående varsel om mulig tilsyn på brann datert 2. mai 2024. Vi har fått svar at det ikke er planlagt noe tilsyn med Rødøy kommune. Varselet var en generell henvendelse og det er ikke varslet spesielle tilsyn mot Rødøy kommune.

Det ble i kontrollutvalget trukket frem en nylig avsagt dom hvor det ble avklart at det ikke var anledning til å kreve feiegebyr uten at pipa blir feid. Dommen er omtalt i Hytteavvisen¹ og finnes på lovdata.² Dommen er en vurdering av den konkrete saken i forhold til Fjord kommunes forskrift om feiing og tilsyn. Fjord kommune har etter dommen endret sin forskrift om feiing og tilsyn³ slik at den er i samsvar med gjeldende

¹ <https://www.hytteavisen.no/nekter-aa-betale-feiegebyr-og-trakk-kommunen-for-retten-rettskraftig-dom-faar-betydning-for-mange-hytteiere.6621678-413497.html>

² <https://lovdata.no/dokument/LFSIV/avgjorelse/lf-2023-104673>

³ <https://lovdata.no/dokument/LF/forskrift/2023-12-18-2489?q=fjord%20kommune>

lowerk. Dommen gjelder ikke Rødøy kommune, da disse ikke har lokal forskrift, men bør inkluderes også i Rødøy kommune dersom disse utarbeider egen forskrift.

2.5 Kort om brann- og feievirksomheten i Rødøy kommune

2.5.1 Brannordningen

Rødøy kommune er en tynt befolket kommune bestående av rundt 1 000 øyer,⁴ med store avstander mellom tettstedene. Kommunen er delt inn i 11 brannkretser.

Brannordningen i kommunen består av rundt 95 frivillige mannskap og en brannsjef.⁵ Det er en innsatsstyrke i hver av de 11 kretsene. Brannberedskapen er organisert med to brannkorps, et stasjonert på Rødøya og et i Tjongsfjord. Førstnevnte blir ansett som et hovedkorps for de resterende øyene i kommunen, og kan bli kalt ut til andre kretser på øyene. Begge de to brannkorpene er utstyrt med ti til tolv frivillige brannmenn. Resten av mannskapet er fordelt i de ni resterende kretsene.

Slukkeutstyr oppbevares på de to brannstasjonene på Rødøya og i Tjongsfjord, mens de resterende kretsene har depoter med slukkeutstyr.

Per 2023 har Rødøy kommune 13 særskilte brannobjekter,⁶ som inkluderer et utvalg skoler, omsorgssentre, samfunnshus, rådhus, kirker, et handelssted, en gjestegård og en tunnel.

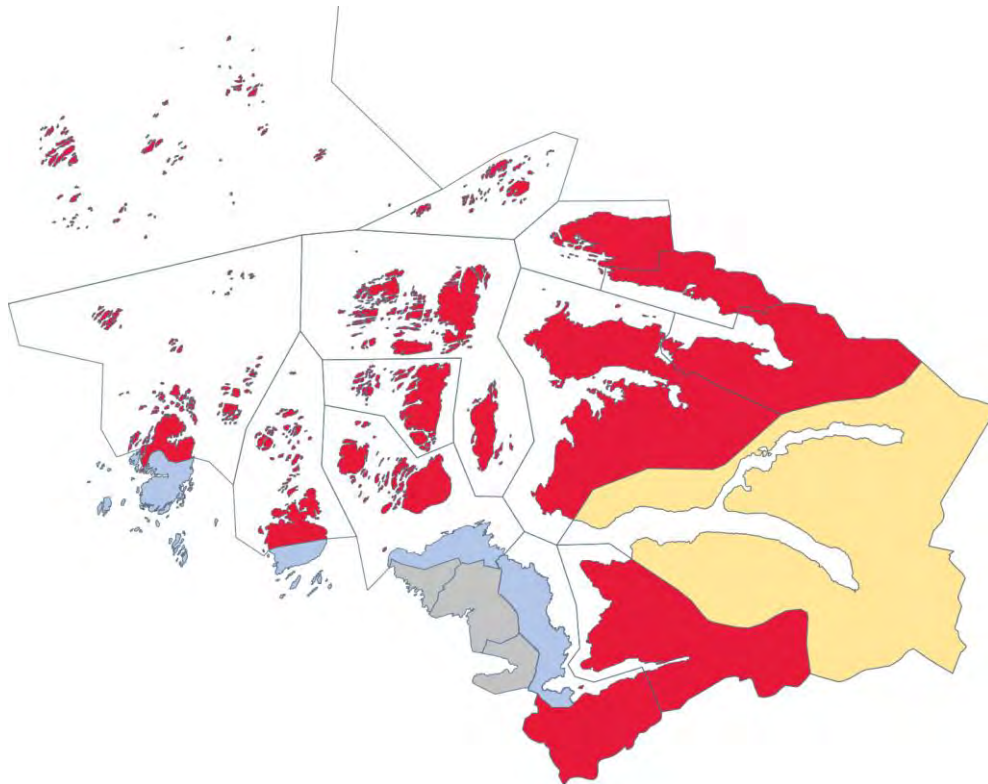
Den overordnede ledelsen i Rødøy brannvesen består en brannsjef. Videre utgjør brannsjefen, kommunalteknisk sjef og avdelingsingeniøren til sammen overbefalsvakten i kommunen. De har en skift-ordning, hvor de går på vakt en uke av gangen. Ved uttrykning mottar befalet på vakt en melding fra 110-sentralen via nødnett. Vedkommende gjør videre en vurdering av hvilke styrker som skal rykkes ut. Etter en utrykning, bruker brannmannskapet et innmeldingssystem kalt Bris for å melde inn alle henvendelser ringt inn via 110, 112 og 113.

Rødøy kommune har gjensidige slokkeavtaler med Rana og Lurøy kommune. Lurøy brannvesen har ansvar for brannberedskap og slokking for hele Tonnes-halvøya, og Rødøy brannvesen har ansvaret for Hestmona og Sørnesøy. Figur 1 viser et kart over de relevante områdene som er omfattet av slokkeavtalene.

⁴ Hentet fra Rødøy kommune sine nettsider.

⁵ Vi har mottatt beskrivelse av brannordningen både gjennom samtaler og intervjuer med relevante personer, og gjennom et overordnet dokument mottatt fra kommunen på gjeldende brannordning.

⁶ Særskilte brannobjekter defineres i Brann- og eksplosjonsvernlovens § 13 som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

Figur 1: Kart over Rødøy og områder med gjensidig bistandsavtale. Kilde: Rødøy kommune, grafisk fremstilling: BDO.

Kartet over viser en oversikt over Rødøy kommune og områder med gjensidig bistandsavtale.⁷ Rød farge viser en oversikt over områder i Rødøy kommune dekket av kommunens egen brannordning. Blå farge er arealer i Rødøy og Lurøy kommune hvor de har en gjensidig bistandsavtale. Gul farge er området i Rødøy hvor Rana kommune bistår ved behov. Grå farge viser den delen av Tonneshalvøya som tilhører Lurøy kommune og ikke er omfattet av en gjensidig bistandsavtale.

2.5.2 Brannberedskapens forhold til akuttgruppe til førstehjelp

Akuttgruppen til Rødøy kommune er en del av «First responder» (akuttgruppe), som er et prosjekt hvor lokale frivillige mannskap tar hånd om skadde pasienter før ambulansetjenestene kommer frem. Rødøy kommune har ikke sykehus i kommunen, og en akuttgruppe som rykker ut bidrar til vesentlig bedre beredskap i akutte og livstruende situasjoner. Ordningen er ikke arbeidsgiverstyrt. I første omgang gjaldt ordningen kun lokale sykepleiere/helsepersonell, men har i senere tid blitt utvidet til å omfatte brannmenn basert på deres erfaring med utrykninger. Brannmannskapet som er en del av gruppen, er frivillige medlemmer. De frivillige medlemmene er fordelt på ulike kretser, hvor det er noen kretser uten akuttgruppe.

Ingen frivillige i akuttgruppen får betalt for å være disponible eller for å utføre tjenesten. Tjenesten koster likevel noe i form av utkalling, og dette blir dekket av Helgelandssykehuset. Akuttgruppene har et fast oppmøtested innad i tilhørende krets, hvor de har egne first responder-ryggsekker som inneholder blant annet en hjertestarter og medisinsk utstyr. Alle i de gjeldende akuttgruppene vet hvor denne sekken står i sin tilhørende krets. I Tjongsfjord står den på en institusjon som er åpen og bemannet døgnet rundt, på Rødøy er den plassert på omsorgssenteret, og i de resterende kretsene er den

⁷ Informasjon om gjensidige bistandsavtaler mottatt fra Rødøy kommune gjennom dokumenter og dialog.

plassert på et grendehus eller andre lett-fremkommelige objekter. Alle de tre overbefalsvaktene får melding om medisinske henvendelser gjennom branntelefonen fra 110. Brannmannskapet får utkalling fra overbefalsvakten på telefon, med beskjed om hvor de skal møte og hva hendelsen innebærer.

2.5.3 Feievirksomheten

Rødøy kommune har tidligere hatt en egen feier innad i kommunen som utførte både feiing og tilsyn. Denne tjenesten har de siden 2014 kjøpt fra Salten Brann IKS. Feiing og tilsyn utføres som en integrert prosess, hvor både feiing og tilsyn utføres samtidig. Rødøy kommune bestemmer selv hvilke kretser som skal feies og føres tilsyn med, og de innleide feierne gjøre sine egne notater på hvor ofte eiendommen burde feies. Tilsyn på særskilte brannobjekter blir utført av brannsjefen i kommunen.⁸ Tidligere har de leid inn en ekstern til å ha faste tilsyn på disse objektene, men dette ble avsluttet for i overkant av to år siden.

Boligeierne til eiendommene som blir feid og har tilsyn i kommunen betaler et fast årlig beløp for et standardabonnement, tilsvarende 745 kr eks. mva. i 2024.⁹

⁸ Særskilte brannobjekter defineres i Brann- og eksplosjonsvernloven § 13 første ledd som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

⁹ Vedtatt budsjett publisert i Framsikt.

3 Kommunens brannordning

Problemstilling 1:

I hvilken grad har kommunen en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en brannordning som sikrer innbyggerne i kommunen med hensyn til de lovpålagte kravene.

3.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

3.1.1 Kommunen har en oppdatert og godkjent brannordning

I følge brann- og eksplosjonsvernloven § 9 første ledd skal kommunen sikre etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte. Kommunen skal sørge for at brannvesenet er bemannet, organisert og utstyrt slik at de lovpålagte oppgavene til enhver tid kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte. Paragrafens tredje ledd tillater kommunen å gjennom avtale kunne overlate brannvesenets oppgaver og ledelse helt eller delvis til en annen kommune.

3.1.2 Kommunen har en innsatsstyrke i samsvar med godkjent brannordning

I henhold til brann- og redningsvesenforskriften § 13 skal brann- og redningsvesenets samlede beredskapsstyrke bemannes med minst 16 personer, der minst fire skal være kvalifiserte som utrykningsledere. Beredskapsstyrken skal dekke alle tettsteder i kommunen. Videre fremkommer det av forskriftens § 17 at for tettsteder med inntil 3 000 innbyggere kan beredskapen som et minimum organiseres av deltidspersonell, og når tilstrekkelig bemanning ikke kan forventes, skal kontinuerlig vaktberedskap opprettes.

Nytt for brann- og redningsvesenforskriften som trådte i kraft 1. mars 2022 er at kommunen skal organisere, bemanne og utruste brann- og redningsvesenet på bakgrunn av en

- a. Risiko- og sårbarhetsanalyse
- b. Forebyggende analyse, og
- c. Beredskapsanalyse

Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse (brannROS) for å sikre at brannvesenet er best tilpasset de oppgavene de kan bli stilt overfor.

3.1.3 Kommunen har en innsatsstyrke med nødvendig kompetanse og kapasitet

Brannmannskapet skal ha nødvendige kvalifikasjoner for å ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte, i tråd med brann- og eksplosjonsvernloven § 18 a første ledd. Kommunen skal også sikre at deltidspersonell i brannvesenet fullfører opplæring og kurs innen to år etter ansettelse.¹⁰ Videre legger loven til rette for at kommuner skal samarbeide om forebyggende og beredskapsrelaterte oppgaver, med mål om best mulig

¹⁰ Brann- og eksplosjonsvernloven § 18 c.

utnyttelse av samlede ressurser. Brannvesenet i hver kommune er forpliktet til å bistå ved brann og ulykker i andre kommuner, så langt det er mulig med hensyn til egen beredskap.

- 3.1.4 Kommunen har materiell i samsvar med de risikoobjektene som finnes i kommunen. Brann- og redningsvesenet skal, i tråd med brann- og redningsvesenforskriften § 19, ha nødvendig utstyr for oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven § 11. Minimumskravet er utstyr til slukke- og redningsinnsats ved branner, trafikkulykker og overflateredning ved vannulykker.

Videre fremkommer det av forskriftens § 22 at utrykningstiden ved brann i risikoobjekter ikke skal overstige ti minutter. Med risikoobjekter menes tettbebyggelse med særlig fare for rask og omfattende brannspredning, sykehus, sykehjem og lignende institusjoner og områder med konsentrert og omfattende næringsdrift.

Risikoobjekter er etter denne forskriften ikke det samme som de særskilte brannobjektene etter forskrift om brannforebygging.¹¹ De særskilte brannobjektene er etter § 13 i brann- og eksplosjonsvernloven definert som byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier. Kommunens særskilte brannobjekter er i henhold til lovverket også av slik karakter at de defineres som risikoobjekter.¹²

3.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

- 3.2.1 Har kommunen en oppdatert og godkjent brannordning?

Rødøy kommune sin brannordning ble vedtatt i oktober 1999 og godkjent av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) i november samme år. Brannordningen er organisert med to brannkorps, ett på Rødøy og ett i Tjongsfjord, samt åtte depoter med slukkeutstyr. Alle mannskap er frivillige deltidsmannskap. Brannordningen har ikke blitt revidert av DSB etter innføringen av nyere regelverk.¹³

Intervjuobjektene oppgir at brannordningen er godkjent i henhold til de dimensjonene og ressursene kommunen har tilgjengelig. De mener at brannordningen fungerer, men at ikke alle elementer i brannordningen er fullt ut i samsvar med gjeldende forskrifter. På grunn av kommunens særegne geografiske forhold har brannordningen likevel tidligere blitt godkjent.

- 3.2.2 Er innsatsstyrken i samsvar med godkjent brannordning?

Brannmannskapet er et frivillig deltidsmannskap, og ikke ansatte. De får ikke faste honorarer, men utbetalt når det er utrykning. Beredskapsstyrken består av over 16 brannmannskap, i tråd med første ledd av § 13 i brann- og redningsvesenforskriften. Alle tettsteder i kommunen ligger under en brannkrets og er dekket av beredskapsstyrken.

Beredskapsstyrken skal ha minst fire kvalifiserte utrykningsledere,¹⁴ men et intervjuobjekt opplyser imidlertid at ingen av mannskapene har relevant utdanning i

¹¹ Hentet fra <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/veiledning-til-forskrift-om-organisering-bemanning-og-utrustning-av-brann-og-redningsvesen-og-nodmeldesentralene/#-22-utrykningstid-til-brann>

¹² Se Vedlegg 8.3 for en komplett oversikt over kommunens særskilte brannobjekter.

¹³ Brann- og eksplosjonsvernloven trådte i kraft i 2002 og brann- og redningsvesenforskriften i 2022.

¹⁴ Brann- og redningsvesenforskriften § 13.

samsvar med kursplan for brannkonstabel for å kunne defineres som en kvalifisert utrykningsleder.¹⁵

Ut ifra hva vi er blitt informert om har ikke Rødøy kommune gjennomført brannROS. Det er ingen konkrete frister knyttet til kravet om brannROS, men fordi denne danner grunnlaget for blant annet dimensjoneringen, forutsetter DSB at denne allerede skal foreligge.¹⁶

3.2.3 Har innsatsstyrken nødvendig kompetanse og kapasitet?

Innsatsstyrken består av frivillige deltidsberedskapskorps fordelt på de ulike øyene og fastlandet i kommunen. Disse utgjør brannmannskapet i Rødøy kommune er ikke forsikret

I tillegg til det frivillige brannmannskapet bestående av 95 personer, er det tre overbefalsvakter i Rødøy kommune, hvor brannsjefen er en av overbefalet. Disse har ansvar for å samle innsatsstyrken ved utrykning, og gjør en vurdering på hvilke styrker som skal rykkes ut.

Kommunen har få tilgjengelige personer som kan stille til rådighet ved brannrelaterte hendelser, og da særlig blant den yngre delen av befolkningen. Det medfører utfordringer for rekruttering.

Det fremkommer av intervjuene at brannmannskapene er instruert og opplært, men at mange er gamle og blir ikke erstattet når de slutter/faller fra. Kapasiteten til den frivillige utrykningsstyrken beskrives som varierende og personavhengig, med lite fornying.

Nåværende brannsjef oppfyller ikke kravene for å være formelt kvalifisert som brannsjef, men fungerer i rollen på dispensasjon så lenge den nåværende avdelingsingeniøren er til stede. Det er avdelingsingeniøren som ivaretar majoriteten av oppgavene knyttet til brannsjefens funksjon.

To brannmenn av den totale brannberedskapen på 95 personer har fullført utdanning fra brannskolen. Brannmannskapene har ikke fått kursing gjennom Rødøy kommune, men enkelte av mannskapet har imidlertid fått brannopplæring gjennom sine andre jobber. Kommunen vært i kontakt med Rana kommune angående kursing av brannmannskapet, men har vurdert at kostnaden var for høy, og det har ikke blitt avsatt midler til dette i budsjett. Det er ikke røykdykkere blant mannskapet.

Responstiden til brannmannskapet beskrives som god, og vi har blitt informert om at tilstrekkelig mannskap alltid møter opp ved utrykninger. Selv om kapasiteten er begrenset, uttrykker flere intervjuobjekter at det er et stort engasjement blant mannskapet.

I henhold til kravene i brann- og redningsvesenforskriften skal risikoobjekter være lokalisert innenfor en avstand som muliggjør at brannvesenet kan nå stedet innen ti minutter. For å vurdere om risikoobjektene oppfyller dette kravet, har vi utført stikkprøver på risikoobjektene og deres avstand til brannstasjon via Google Maps. Avstanden ble kontrollert for å sikre at brannlovens krav om responstid overholdes.

Funnene viser at de 13 særskilte brannobjektene identifisert av Rødøy kommune i stor grad oppfyller forskriftens krav om ti minutter responstid. Enkelte unntak forekommer, særlig for objekter lokalisert på øyer. For disse objektene er det mer utfordrende å

¹⁵ Brann- og redningsvesenforskriften § 41.

¹⁶ Vi har vært i kontakt med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap angående frister rundt brannROS, som oppgir at det ikke er noe formell frist for når dette skal være gjennomført.

vurdere om kravene oppfylles, ettersom det er vanskelig å fastslå nøyaktig tidsbruk for brannvesenets ankomst med båt, samt tilgjengeligheten av nødvendig båttransport.

Rødøy kommune har tidligere hatt en samarbeidsavtale med Meløy kommune på brann og redning, og har en eksisterende avtale både med Rana og Lurøy kommune. Avtalen med Rana ble iverksatt i 2013, mens avtalen med Lurøy har eksistert uformelt i flere år.

I 2022 ble det inngått en formell avtale mellom Rødøy og Lurøy om samarbeid, med en tidsramme på 15 år. I henhold til den økonomiske avtalen betaler Rødøy kommune årlig kr 140 000 til Lurøy for tjenestene. Under punkt 2.4 Ansvarsforhold i den gjeldende avtalen fremkommer det at alle innsatsmannskaper skal være ansatt i kommunen de har et arbeidsforhold til og ha nødvendige forsikringer. Rødøy oppfyller ikke sin del av forpliktelsen, ettersom ingen i innsatstyrken er formelt ansatt i kommunen og heller ikke er forsikret som ansatte.

3.2.4 Har kommunen materiell i samsvar med de risikoobjektene som finnes i kommunen?

De særskilte brannobjektene i kommunen er nylig kartlagt. Det er identifisert 13 særskilte brannobjekter, som inkluderer blant annet skoler, kirker, grendehus og omsorgshjem. Vi har blitt informert om at tidligere merknader knyttet til enkelte av objektene har nå blitt utbedret. Det er opplyst at automatisk brannvarslingsanlegg er installert på tre av skolene og to institusjoner, og alle barnehager har automatisk brannvarslingssystem. Det fremkommer av intervjuene at de viktigste tekniske manglene ved risikoobjektene er utbedret, men vi har ikke gjennomført en etterkontroll av hva som er gjort.

Det fremkommer en generell betraktning om at mye av materiellet til brannvesenet er gammelt og mangelfullt. Beredskapen er dimensjonert for å stå utenfor brannen og slukke, ikke for å kunne gå inn i bygget. De største brannkorpserne har brannbekledning og hjelmer, mens mindre stasjoner har enklere utstyr, som kjeledresser, men ikke fullverdig brannvernsbekledning. Bekledningen oppbevares på branndepotene, med stor variasjon i omfang. Eksempelvis har brannstasjonen på Rødøya hjelmer, klær og støvler systematisert med navnelapper, mens noen av de mindre kretsene har enklere kjeledresser og noe arvet bekledning fra Norsk Hydro.

Kommunens brannvesen disponerer én brannbil, stasjonert i Tjongsfjord. Det finnes to brannstasjoner i kommunen, mens de øvrige kretsene har depoter. Samtlige av informantene beskriver depotene som slitne og av lavere kvalitet, selv om slokkemateriellet generelt anses å være av god kvalitet. Ute på øyene har de ikke tilgang på brannbil, men tilhengere med pumpe og lys. Brannmannskapet er avhengig av egne biler for å transportere utstyret selv.

I noen av kretsene er utstyret utplassert i skolebygg eller på lagre ved kai. I de mindre kretsene har brannvesenet en handlevogn med utstyr. Alt av utstyret er av slik karakter at det er bærbart for to menn. Behovet for tanker med vann er begrenset som følge av at de fleste områdene er sjønære.

Rødøy kommune sitt brannkorps har ikke egen brannbåt og må ved behov leie private båter. De har ikke et organisert system med en båt klar i havnen, så tilgjengeligheten kan variere når en brann oppstår.

Brannvesenet har god mekanisk kapasitet med flere pumper og tilstrekkelig med pumpekapasitet. Det er likevel ytret et ønske om nytt materiell, og enkelte uttrykker behov for forbedringer, eksempelvis en ny isolert branngarasje, skifterom og dusjanlegg.

Arbeidstilsynet har de siste årene gitt en rekke kommuner pålegg om utbedringer av brannstasjoner i forhold til dusj, vasking, rene og skitne soner etc. Vi er ikke kjent med slike pålegg i Rødøy.

3.3 Vår vurdering

3.3.1 Kommunens brannordning er ikke oppdatert i samsvar med dagens regelverk

Funnene fra både intervjuene og dokumentanalysene viser til at kommunens brannordning er gammel. Dagens regelverk har gjennomgått flere endringer i løpet av de siste tiårene. Brann- og eksplosjonsvernloven trådte i kraft i 2002, og avløste dermed lov om brannvern fra 1987, lov om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk fra 1971 og lov om eksplosive varer fra 1974.

Den nye loven vektlegger risiko som avgrensningskriterium for tillatelser, tilsynsansvar og organisering av brannvesen.¹⁷ I henhold til § 44 gjelder forskrifter, vedtekter og andre bestemmelser gitt i medhold av de nevnte tidligere lovverkene inntil videre i den grad de ikke strider mot brann- og eksplosjonsvernloven eller bestemmelser gitt i medhold av den.¹⁸

Brann- og redningsvesenforskriften er ny fra 2022, og inneholder endringer i form av tydeliggjøringer og presiseringer, men ingen vesentlige endringer.

Da dagens brannordning er fra 1999, vurderer vi den til å ikke være oppdatert i samsvar med dagens regelverk.

3.3.2 Kommunens innsatsstyrke er ikke i samsvar med godkjent brannordning

Ut ifra de intervjuene vi har hatt i tillegg til dokumentgjennomgang, kan vi ikke se at kommunen har gjennomført de tre analysene (brannROS) som gir grunnlag for organisering, bemanning og utrustning.

Beredskapsstyrken dekker alle tettsteder i kommunen, og den samlede styrken er bemannet med minst 16 frivillige deltidsmannskap. Da ingen av mannskapene har gjennomført nødvendig utdanning for å bli utrykningsleder, er ikke kravet til minst fire utrykningsledere oppfylt.¹⁹

3.3.3 Innsatsstyrken har ikke nødvendig kompetanse

Vår vurdering er at innsatsstyrken ikke har nødvendig kompetanse. Brannmannskapet har blitt instruert og hatt noe opplæring, men kun to stykker har utdanning fra Brann- og redningsskolen.

Brannbefelet operer på dispensasjon og mangler nødvendig formell kompetanse. Dette bekreftes av at Rødøy kommune har vært i kontakt med andre kommuner angående kursing.

Det blir beskrevet at det er lite fornying blant brannmannskapet, og det er ikke utenkelig at mangel på ansettelsesforhold, ytelser og forsikringer er en årsak til dette. I tillegg til at dette, oppfyller Rødøy kommune heller ikke sin del av forpliktelsen til Lurøy kommune, ettersom ingen i innsatsstyrken er formelt ansatt og er dermed ikke forsikret.

3.3.4 Kommunen har ikke tilfredsstillende materiell i samsvar med risikoobjektene

Basert på de beskrivelsene vi har mottatt fra informantene, vurderer vi kommunens materiell til å være bestående av lav kvalitet. Brannmannskapet har knapt nødvendig

¹⁷ Hentet fra rapporten *Elsikkerhet*, informasjon fra Direktoratet for brann- og elsikkerhet 2/02. Desember 2002. Årgang 32.

¹⁸ Brann- og eksplosjonsvernloven § 44. omhandler overgangsbestemmelser.

¹⁹ Brann- og redningsvesenforskriften § 13 første ledd sier at minst fire personer av beredskapsstyrken skal være kvalifiserte som utrykningsledere.

minimumsutstyr for oppgavene etter brann- og eksplosjonsvernloven. Det er mangler på utstyr, da flere av kretsene mangler fullverdig brannbekledning. I de fleste kretsene er brannmannskapet avhengig av å stille med egen bil for å transportere utstyret. Gitt at det er flere beboende på øyer, burde beredskapen også hatt en båt til dispensasjon.

3.4 Konklusjon

Rødøy kommune har ikke en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann.

4 Gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser

Problemstilling 2:

Er det lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser, og i hvilken grad gjennomføres øvelser?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har planer og gjennomfører brann- og evakueringsøvelser slik at beredskapen er i samsvar med pålagte lovkrav.

4.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

4.1.1 Kommunen har oppdaterte planer for brann- og evakueringsøvelser

Brann- og redningsvesenforskriften § 25 stiller krav til at brann- og redningsvesenet skal utarbeide en årlig plan for øvelser, som skal variere i type og omfang.

4.1.2 Kommunen gjennomfører øvelser i samsvar med planer

Brann- og redningsvesenforskriften § 25 beskriver videre at brann- og redningsvesenet skal dokumentere øvelsene som omfatte hvorfor, hva og hvordan det ble øvd, hvem som deltok, evaluering og hvordan eventuelle læringspunkter skal følges opp i brann- og redningsvesenet og på nødmeldesentralen.

4.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

4.2.1 Har kommunen oppdaterte planer for brann- og evakueringsøvelser?

Informantene har gitt uttrykk for at det ikke er lagt opp tydelige planer for øvelser, og at mannskapene har etterlyst bedre og mer omfattende øvelser. Det har kommet frem informasjon om at det ikke foreligger noen konkrete planer for brann- og evakueringsøvelser, heller ikke når det kommer til risikoobjekter.

4.2.2 Gjennomfører kommunen øvelser i samsvar med planer?

Basert på gjennomgang av et dokument datert til 1995, ser vi at det tidligere har blitt utført øvelser og utfylt evalueringsskjema for brannøvelser. Vi har ikke mottatt noe dokumentasjon på at øvelser har blitt gjennomført etter dette tidspunktet.

Det har blitt rapportert fra intervjuer at kravet til øvelser ikke følges opp i praksis. Tidligere har det foreligget et krav om fem-seks øvelser per år for hovedkorpene, men i realiteten har det blitt gjennomført ingen eller maksimalt én øvelse. Praktiske øvelser blir sjeldent gjennomført på grunn av få branner i kommunen.

Videre har det også blitt rapportert at det er behov for bistand til å gjennomføre fysiske øvelser, og Rødøy har vært i dialog med Rana kommune angående dette. Kommunen har imidlertid rutiner for sjekk av utstyr, hvor det jevnlig kontrolleres at branddepotene er i orden, og brannbilen kjøres ut en runde for å tømme og fylle tanken.

Intervjuobjekter oppgir at det blir gjennomført øvelser på de særskilte brannobjektene, men i hovedsak evakuerings- og illustreringsøvelser. Det blir fortalt at det er få øvelser med faktisk brannslukking.

En kilde i Lurøy kommune opplyser at Lurøy gjennomfører brann- og evakueringsøvelser. Disse øvelsene er relevante for Rødøy kommune, ettersom Lurøy har ansvar for enkelte områder, og dermed innbyggere, i Rødøy når det gjelder brannberedskap. Vi har fått opplyst at under disse øvelsene lærer brannmannskapet å betjene utstyr og håndtere kritiske situasjoner. Øvelsene er en del av brannmannskapets lønn. Videre informerer intervjuobjektet om at brannberedskapen i Lurøy kommune utarbeider en årlig øvelsesplan hvert år, og leverer en rapport på slutten av året som viser øvelsene som har blitt gjennomført. Lurøy kommune har egne prosedyrer på hvordan øvelser skal gjennomføres og rapporteres.

4.3 Vår vurdering

4.3.1 Det er få planer for brann- og evakueringsøvelser i kommunen

Basert på informasjonsgrunnlaget vurderer vi revisjonskriteriet til å ikke være oppfylt. Det foreligger ingen tydelige planer for brann- og evakueringsøvelser i samsvar med kravene i § 25 i brann- og redningsforskriften.

4.3.2 Brannøvelser blir ikke gjennomført i tilfredsstillende grad

Det er vanskelig å vurdere hvorvidt øvelsene blir gjennomført. Basert på informasjon om at det tidligere har foreligget et krav om 5-6 øvelser per år, og hvor det i realiteten bare har blitt utført et sted mellom 0-1, er det vår vurdering at Rødøy kommune ikke gjennomfører øvelser i tilfredsstillende grad.

4.4 Konklusjon

Det er i liten grad lagt planer for gjennomføring av brann- og evakueringsøvelser. Øvelser gjennomføres i liten grad.

5 Selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav

Problemstilling 3:

I hvilken grad har kommunen en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkrav?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en selvkostordning for feiing, om det foreligger tilstrekkelig dokumentasjon av selvkostberegningen, og at den er utarbeidet i samsvar med kravene til selvkost i kommuneloven.

5.1 Revisjonskriterier

Basert på selvkostforskriften og tilhørende veileder er følgende revisjonskriterier utledet:

5.1.1 Kommunen har oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn

Feiing og tilsyn med fyringsanlegg²⁰ er en lovbestemt oppgave som brann- og redningsvesenet skal utføre. Plikten til feiing og tilsyn gjelder både boliger og fritidsboliger, med hjemmel i brann- og eksplosjonsvernloven § 11, første ledd bokstav h. Den er nærmere konkretisert i forskrift om brannforebygging § 17.²¹

Hjemmelen til gebyrlegging av tjenesten er gitt i brann- og eksplosjonsvernloven § 28 annet ledd. Der kommer det frem at kommunestyret selv kan fastsette lokal forskrift om gjennomføring av gebyr. Hjemmelen gjelder kun fastsettelse av gebyr på de konkrete oppgavene med feiing og tilsyn med fyringsanlegg, men ikke gebyr eller betaling som for eksempel alarmtjenester. Dette vil være frivillige tjenester som må avtales særskilt.

Forskriften kan fastsettes av kommunestyret, og formkravene til en forskrift skal oppfylles. Det legges til grunn følgende formkrav:²²

- Formkrav til forskrift gitt i forvaltningsloven kapittel VII. Gjelder både utredningsplikt, forhåndsvarsling, innhold og kunngjøring.
- Gebyrene skal ikke være høyere enn selvkost fastsatt i selvkostforskriften.²³

5.1.2 Kommunen har dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Kommuneloven § 15 regulerer prinsippene for selvkost som er basert på følgende:

- a. Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.
- b. Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.

²⁰ Fyringsanlegg er definert av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som *de komponenter som inngår i et komplett system for oppvarming*.

²¹ Forskrift om brannforebygging trådte i kraft i 2016, en erstatter for forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn fra 2002.

²² Brev Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap datert 11.10.2023.

²³ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

- c. Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Selvkostforskriften²⁴ og tilhørende veileder²⁵ beskriver hvordan det skal beregnes mer detaljert. Beregningene vil normalt deles i følgende deler:

- Direkte driftskostnader
- Indirekte driftskostnader
- Kalkulatoriske renter
- Kalkulatoriske avskrivninger
- Resultat/bundet fond/fremførbart underskudd.

Beregningene skal oppbevares i minst 5 år.

Det er krav om noteopplysninger²⁶ i årsregnskapet som dokumenterer selvkost.

5.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

5.2.1 Har kommunen oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn?

Kommunen har ikke en egen vedtatt forskrift for feiing og tilsyn.

5.2.2 Er kostnadsgrunnlaget for gebyrene dokumentert i samsvar med selvkostkravene?

Gebyr for 2023 er fastsatt i budsjettvedtak 2023 med en økning på litt over tre prosent. Satsen fremkommer ikke av vedtaket. For årene 2020 til 2022 er det gjort tilsvarende vedtak, men med en økning på to prosent. For 2024 er vedtatt sats opplyst i budsjettpubliseringen i Framsikt under menypunktet «gebyrliste» med en sats på kr 745, en økning med kr 45 fra satsen på kr 700 i 2023.

Det har tidligere vært utfordringer knyttet til utarbeidelsen av selvkostgrunnlaget i kommunen. Flere intervjuobjekter fremhever at grunnlaget har vært mangelfullt, med lite dokumentasjon på tallene.

Grunnlaget for beregningene av selvkost fremkommer ikke av budsjettforslagene for årene 2020 til 2023. Det finnes heller ikke annet beregningsgrunnlag som dokumenterer dette før 2024. Veksten på to prosent i gebyrene som ble fastsatt er lavere enn kommunal kostnadsvekst (deflator²⁷).

Kommunen engasjerte i 2023 Momentum for å sette opp selvkostdokumentasjon. Det er utarbeidet etterkalkyle for 2022 og 2023, men ikke for tidligere år. For 2022 viser etterkalkylen samlede driftskostnader på kr 349 053 og gebyrinntekter på kr 257 936. Det ble brukt kr 91 117 av bundet fond i kalkylen, men oppstillingen viser ikke at det var selvkostfond hverken i starten eller slutten av året. For 2023 er kostnader kr 0, og inntekter på kr 334 600. Overskuddet på kr 334 600 er avsatt til selvkostfond, som med tillegg av renter på kr 7 187 utgjør kr 341 787 ved utgangen av året. Underskudd i 2022 er ikke kommet til fratrukk i overskudd i 2023.

Selvkostberegningene er dokumentert i noteopplysninger til regnskapene for årene 2020 til 2023. De er metodisk satt opp i samsvar med kravene. Tabellen under viser en

²⁴ Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

²⁵ H-2465

²⁶ Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv § 5-13, b.

²⁷ Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, november 2024, har beregnet deflatoren fra 2020 til 2023 til 1 %, 4,4 %, 6,7 % og 4,3 %.

sammenstilling av opplyste regnskapstall fra 2017 til 2023. Ettersom det er et krav om at underskudd kan fremføres i inntil 5 år, eller overskudd skal disponeres innen 5 år, har vi tatt med tall tilbake til 2017. Tabellen viser følgende:

Feiing	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2022 Momentum ²⁸	2023
Gebyrer	196 952	238 952	239 720	244 818	251 094	257 936	257 936	334 600
Direkte kostnader	119 559	119 559	119 660	119 560	125 890	368 975	339 370	0
Indirekte kostnader	136 750	140 500	143 900	146 800	154 580	136 128	9 683	0
Kalkulatorisk renteinntekt på fond ²⁹	0	0	0	0	0	23 428	0	7 187
Resultat	59 357	21 107	23 840	21 542	29 376	223 739	91 117	-341 787
Fond i balansen (oppgitt i selvkostnote) ³⁰						526 261	0	341 787 ³¹
Fond oppgitt i fondsnote ³²	171 000	114 000	57 000	ikke spesifisert	0	750 000	0	341 787
Opgitt endring		57 000	57 000					
Beregning fond ut fra resultat ³³	171 000	149 893	126 053	104 511	75 135	-148 604		
Finansiell dekningsgrad ³⁴	77 %	92 %	91 %	92 %	90 %	54 %	74 %	

Tabell 1: Regnskapsdata fra perioden 2017 til 2023. Kilde: Rødøy kommunes regnskap og rapporter fra Momentum, beregninger: BDO.

Kommunen hadde ved inngangen av 2017 et overskudd avsatt på fond, men i perioden 2017 til 2022 har det vært et underskudd.

De indirekte kostnadene var i perioden 2017 til 2021 høyere enn de direkte kostnadene. Normalt ligger disse imellom to og fire prosent av de direkte kostnadene. Fra 2022 er de korrigert i beregningene fra Framsikt og ligger da på om lag tre prosent.

²⁸ Tall fra oppstilling fra Momentum. For 2023 er regnskap og tall fra Momentum like.

²⁹ Det skal beregnes kalkulatorisk rente på selvkostfond. Det er ikke gjort før 2022. Den kalkulatoriske renten på fond ville økt fondet med tilsvarende beløp.

³⁰ Tall er hentet fra obligatoriske noteopplysninger om selvkost i regnskapene. Det foreligger ikke tall før 2022.

³¹ Inngående saldo å 526.261 er ført som bruk av fond.

³² Tall hentet fra obligatoriske noteopplysninger om fond i regnskapenes. I nye regnskapsregler fra 2020 er det kun krav om at vesentlige fond skal opplyses.

³³ Beregningen er gjort ut fra tilgjengelige regnskapstall tilbake til 2017, og hvor oppgitt fond i noteopplysningene over fond i regnskapet for 2017 er grunnlaget. Det er videre beregnet utvikling i fond ut fra endringene i de årlige resultat.

³⁴ Finansiell dekningsgrad beregnes ved å dele gebyrinntekten på kostnadene.

De direkte kostnadene økte vesentlig i 2022. Det har ikke vært mulig å sjekke dette mot kommunenes egne regnskapstall, men tallene er for de fleste årene konsistente med innrapporterte tall til KOSTRA.

Økningen i de direkte driftskostnadene i 2022 har ikke medført nedjustering av de indirekte kostnadene og samlede kostnader har dermed økt vesentlig. Økningen er ikke i samsvar med at det ble vedtatt en gebyrøkning på to prosent. Økningen i kostnadene medførte også et vesentlig svekket resultat, og at den finansielle dekningsgraden falt fra 90 prosent i 2021 til 54 prosent i 2022.

Oppgitte tall for selvkostfond har ikke vært konsistente i perioden frem til 2022. Det er i regnskapet for 2017 til 2019 oppgitt tall for fondet i fondsnotene for bundne fond, mens det er ikke spesifisert i 2020. I 2022 er det i regnskapsnotene oppgitt to ulike tall i selvkostnotene og fondsnotene. Ingen av tallene stemmer overens med fondsutvikling beregnet ut fra oppgitte resultat i noteopplysningene.³⁵

I etterberegningen fra Momentum for 2022 gjort i 2023, er fond satt til 0, og underskudd er ikke fremført. I fondsnotene for regnskapet for 2022 er fond oppgitt til å være kr 750 000 ved utgangen av året, mens fondsnotene i 2023 viser at fondet er kr 526 261 ved inngangen på året.

Fondsnotene viser at inngående balanse på kr 526 261 er bokført som bruk i løpet av 2023 og at utgående balanse på fondet stemmer med oppgitt fond i selvkostnotene for samme år.

Bruk av fond i 2018 og 2019 avviker vesentlig fra resultatene de samme årene.

5.3 Vår vurdering

5.3.1 Kommunen har ikke oppdaterte forskrifter for feiing og tilsyn

Det foreligger ikke en forskrift for feiing og tilsyn, og basert på dette vurderer vi derfor dette revisjonskriteriet som ikke oppfylt. Bestemmelsen i brann- og eksplosjonsvernloven § 28 annet ledd sier at kommunen kan lage forskrift. Gebyrene vil derfor ikke være ulovlige selv om kommunen ikke har en forskrift. Kommunen har vedtatt gebyret årlig i forbindelse med budsjettvedtakene i egne vedtakspunkt.

Kommunen har fastsatt gebyrene i forbindelse med budsjettet, men det kommer ikke eksplisitt frem av budsjettokumentene hvordan man har kommet frem til disse, eller størrelsen på dem. Gebyrene er fastsatt med en prosentvis vekst. Etter vår vurdering burde gebyrene vært fastsatt med beløp alle årene, og ikke bare som en vekst i prosent. Det ville gitt folkevalgte og innbyggere en bedre oversikt over hva som ble vedtatt og hvilke satser som skal betales.

5.3.2 Kommunen har frem til 2021 ikke dokumentert kostnadsgrunnlag for innkrevingen av gebyrene i samsvar med kravene til selvkost

Kommunen har lagt frem etterberegning i noteopplysninger til regnskapet som har et format som er i samsvar med kravene. Opplysningene over inntekter og direkte kostnader har blitt avstemt mot innrapporterte data til KOSTRA, og vi finner at de stort sett er konsistente, med unntak av 2021 hvor innrapporterte kostnader til KOSTRA avviker vesentlig fra de øvrige år, og det som er oppgitt i selvkostnotene.

³⁵ Det er i beregningen ikke tatt med kalkulatoriske renter på fond som følge av mangelfulle opplysninger. Beregningen vil derfor avvike noe fra en fullstendig selvkostberegning.

Kommunen har alle årene dokumentert høyere kostnader enn inntekter. Dette er svært sentralt i dokumentasjon av selvkost. Men vi er usikre på om grunnlaget er korrekt ettersom vi ikke har hatt tilgang til kommunens interne beregningsgrunnlag. Særlig er de indirekte kostnadene frem til korrigeringen for 2022 uvanlig høye sammenlignet med de direkte kostnadene og det som er vanlig landsgjennomsnitt. Dette understrekes også av den korrigerte beregningen for 2022. Ut fra korrigeringene som er gjort kan det skyldes at kommunen i sine regnskap har bokført kostnader som skulle vært ført på feiing på andre funksjoner.

I regnskap for 2022 var det etter vårt syn vesentlige feil i noteopplysningene både i selvkostnoten og fondsnoten. For det første økte de direkte kostnadene vesentlig, mens de indirekte ikke ble endret. For det andre var oppgitte fond ikke konsistente i de ulike regnskapsnotene. Dette er imidlertid korrigert i ny beregning for 2022 og avvikene rettet i 2023 regnskapet. Oppgitte tall for fondsbruk i 2022 fra Momentum oppgir bruk av fond, men hverken inngående eller utgående balanse på selvkostfond. Inngående balanse for 2023 stemmer heller ikke med det som fremgår av regnskapsnoten for bundne fond i regnskapet. Dette er forhold som burde vært kommentert eksplisitt i begge notene med en forklaring på avvikene og eventuelle korrigeringer.

Som beskrevet i kapittel 5.2.2 er det inkonsistente og delvis manglende opplysninger om selvkostfondet for feiing frem til 2023. Dette gjør det vanskelig å se hva resultatene på selvkostområdet har vært over tid, og om kommunen har holdt seg innenfor de 5 årene som selvkostforskriften setter som ytre grense så sant det ikke er gjort særskilte vurderinger.

Vi har som det vist i tabell 1 gjort en beregning av fondsutviklingen basert på de tilgjengelige tall. Gitt at noteopplysningene over fond ved utgangen av 2017 er korrekt, og at kostnadsgrunnlaget og resultatene for de påfølgende årene er korrekte, så har kommunen hatt underskudd i selvkost feiing alle år fra 2017 til 2022. Tallene viser at det har vært overskudd opparbeidet senest i 2016, og at det ikke var tilbakeført innen 2021 slik selvkostforskriften krever. Samtidig er det oppgitt i regnskap for 2022 at selvkostfondet i 2021 var 0. Det innebærer i tilfellet at det har vært brukt mer av fondet enn underskuddene gir grunnlag for, noe som er i strid med selvkostreglene. Vi understreker at disse vurderingene er avhengig av at kostnadene er korrekt regnskapsført på selvkost og at indirekte kostnader er korrekt beregnet. Det er, basert på våre funn, gode grunner til å kvalitetssikre dette. Vi kan ikke utelukke at det faktisk har vært tatt for høye gebyrer over mange år, særlig på grunn av at det er allokert for mye indirekte kostnader til selvkostområdet for feiing, spesielt i 2022.

5.4 Konklusjon

Kommunen har ikke hatt en selvkostordning for feiing i samsvar med lovkravene.

6 Innkreving av feiegebyr

Problemstilling 4:

I hvilken grad har kommunen tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger)?

Formålet med denne problemstillingen er å undersøke om kommunen har en oversikt over bygninger som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra, og at det er samsvar mellom at de som skal betale blir fakturert.

6.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er utledet for å besvare problemstillinger:

- 6.1.1 Kommunen har oppdaterte oversikter over eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Forskrift om brannforebygging § 17 sier at kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk blir feiet ved behov, og at det blir ført tilsyn. Dette innebærer at kommunen må ha en oversikt over eiendommer i kommunen som er omfattet av paragrafen. I definisjonen av byggverk inngår også fritidsboliger/hytter.

- 6.1.2 Kommunen har en oversikt over risikovurdering gjort på det enkelte objekt og hvor ofte feiing eller tilsyn skal være og er gjennomført

Alle eiendommer med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk skal etter 2016 ha feiing og tilsyn etter behov, jf. forskrift om brannforebygging § 17. Det innebærer at kommunen skal gjøre en konkret vurdering av hvert byggverk, og at kommunen må ha en oversikt over hvor tilsyn er gjennomført og hvilke behov for feiing som er kartlagt.

- 6.1.3 Kommunen fakturerer eiendommer hvor det kan kreves feie- og tilsynsgebyr

Hvordan kommunen velger å kreve inn feiegebyret er opp til hver enkelt kommune. Innkreving av gebyr må stå i forhold til utgiften det er å gjennomføre tilsyn og feiing. Det skal ikke være mulig å kreve inn feiegebyr fra eiere som ikke har fyringsanlegg.³⁶

6.2 Observasjoner og vurderinger mot revisjonskriteriene

- 6.2.1 Kommunen har oppdaterte oversikter over eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Alt av bygg og eiendom hadde ikke vært ført inn i matrikkelen siden 2010, men har blitt lagt inn fra 2023. Det har vært mange år med etterslep, og Rødøy kommune har måttet leie inn eksterne konsulenter til å bistå grunnet underbemanning.

³⁶ Hentet fra <https://www.dsb.no/lover/brannvern-brannvesen-nodnett/veiledning-til-forskrift/ofte-stilte-sporsmal-til-forskrift-om-brannforebygging/#-17-feiing-og-tilsyn-med-fyringsanlegg>

Kommunen bruker nå systemet Komtek for å ha oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra. Systemet ble implementert i fra 2024. Systemet gir en oversikt over hvem som kan faktureres og hvilke tjenester de faktureres for, og henter opplysninger fra matrikkelen.

Tidligere ble boligsifte kartlagt manuelt av en ansatt i teknisk avdeling ved å lese salgsannonser. Faktureringsgrunnlaget ble lagt inn direkte i kommunens faktureringsystem.

Gjennom våre intervjuer har vi fått inntrykk av at flere sentrale informanter mener at fritidsboliger ikke omfattes av krav om obligatorisk feiing. I tillegg har vi vært i kontakt med nøkkelpersoner som har god oversikt over eiendommene i kommunen og informasjon om hvorvidt det kreves feie- og tilsynsgebyr. Det er gitt eksempler på enkelte eiendommer som er registrert som eneboliger i matrikkelen og er utstyrt med pipe, men hvor det ikke kreves feiegebyr, da boligeierne i praksis bruker dem som sekundærboliger.

6.2.2 Kommunen har ikke oversikt over eiendommer med tidspunkt for når feiing og tilsyn er planlagt og gjennomført

Det tidligere lovverket krevde at boliger skulle feies hvert fjerde år, men dette ble endret til behovsprøvd feiing i 2016, jf. forskrift om brannforebygging § 17. Etter at kommunens egen feier avsluttet sin tjeneste for over ti år siden, har Rødøy kommune bestilt enkeltoppdrag jevnlig fra Salten Brann IKS på levering av feie- og tilsynstjenester. De har ikke en formell langsiktig avtale.

Selv om Rødøy kommune selv velger hvilke områder som skal feies, tar de innleide feierne en vurdering på hvor ofte de ulike eiendommene bør feies basert på sine observasjoner.

For to år siden ble det bestilt en full runde med feiing og tilsyn fra Salten Brann IKS, men på grunn av sen ankomst på året rakk de bare å gjennomføre feiing på fastlandet. Feiing og tilsyn på øyene har derfor ikke blitt utført, til tross for at Rødøy kommune har avsatt midler til å dekke kostnaden. De to partene er av ulik oppfatning om bestillingen, hvor Rødøy på sin side oppfatter at det ligger igjen en restbestilling, mens Salten Brann IKS sier at det i førsteomgang kun ble avtalt feiing og tilsyn på fastlandet. Ifølge et intervjuobjekt har kommunen imidlertid ingen planlagt feiing og tilsyn i 2024, og det ble heller ikke gjennomført i 2023.

Tilsyn på risikoobjektene utføres av brannsjefen. Tidligere ble en ekstern person leid inn for å gjennomføre tilsynene, men vedkommende avsluttet sin tjeneste for to-tre år siden.

Det er generell uvisshet rundt hvilke oversikter kommunen har over risikovurderinger gjort på det enkelte objekt. En informant opplyser at en konsulent skal utarbeide en slik oversikt basert på listen over særskilte brannobjekter. Regelverket presiserer dog ikke hvor ofte tilsyn på disse objektene skal være, og hyppigheten skal fastsettes ut ifra risikoen i objektene.

Vi er ikke blitt forelagt dokumentasjon som endrer inntrykkene fra intervjuene.

6.2.3 Blir eiendommer kommunen kan kreve feie- og tilsynsgebyr fra fakturert?

Kommunen benytter fra 2023 Komtek for å sikre samsvar mellom eiendommer med pipe/ildsted og fakturering. Boligeierne faktureres et fast årlig beløp, som i 2024 er på kr 745, for å få feie- og tilsynstjenester. Denne inntekten skal dekke kostnaden ved å leie inn Salten Brann IKS til å utføre disse tjenestene.

Ifølge et intervjuobjekt er det registrert at flere av innbyggerne i Rødøy kommune stiller spørsmål rundt feiing, spesielt etter å ha mottatt en faktura. Intervjuobjektet gir uttrykk for at flere innbyggere i kommunen er usikre på hva feie- og tilsynsgebyret dekker, og hvor ofte feiing og tilsyn skal gjennomføres.

Vi ønsket i utgangspunktet å ta en gjennomgang basert på uttrekk fra register som inkluderer alle eiendommer, men slike data hadde kommunen ikke muligheter eller kompetanse til å ta ut. Vi har derfor gjennomført stikkprøver på et utvalg av eiendommer som det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra. Utvalget ble identifisert ved hjelp av Google Maps, hvor vi identifiserte 25 eiendommer med piper fordelt på ulike kretser i kommunen. Av disse var 15 registrert som eneboliger i Kartverket, mens de resterende ti som fritidsboliger. Vi undersøkte om eiendommene ble fakturert feie- og tilsynsgebyr i 2020 og vil bli det i 2025. Data for gebyr i 2025 ble hentet fra Komtek, mens fakturaer for 2020 ble hentet fra kommunens faktureringsystem.

Av de 25 eneboligene vi vurderte, ble ni av disse fakturert i 2020 og elleve i 2025. Det er to av boligene som ikke har blitt fakturert i 2020, men fått faktura i 2025. De fire resterende eneboligene som verken har blitt fakturert i 2020 eller 2025, har vi fått forklaring på fra kilder i kommunen. Disse unntakene forklares av at selv om de står registrert som enebolig i matrikkelen, er de kun i bruk som sekundærbolig/ fritidsbolig og står derfor ikke oppført med feiing.

Vi har også undersøkt ti fritidsboligene, hvor vi har tatt stikkprøve på om disse har blitt fakturert et feie- og tilsynsgebyr i 2020 og 2025. I utvalget har en av fritidsboligene blitt fakturert i både 2020 og 2025. De resterende ni står enten oppført med ingen faktura knyttet til feiing og tilsyn, eller ligger ikke i systemet. Vi er blitt fortalt at det ikke feies på fritidsboliger, og at det derfor ikke vil ligge noen gebyr på eiendommene i systemet.

6.3 Vår vurdering

6.3.1 Kommunen har hatt manglende oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr fra

Kommunen har fra 2024 tatt i bruk systemet Komtek. Systemet henter opplysninger over eiendommene fra matrikkelen. Det virker som om det er en generell oppfatning av at kommunen har en oversikt over eiendommer det kan kreves feie- og tilsynsgebyr gjennom dette systemet.

Flere informanter gir inntrykk av at fritidsboliger ikke omfattes av krav om obligatorisk feiing. Stikkprøvene som er gjennomført viser også at svært få fritidsboliger har blitt fakturert for feiing, herav kun en i vårt tilfeldige utvalgt på ti, hverken i 2020 eller vil bli det i 2025.

Innføringen av Komtek har imidlertid gitt en vesentlig bedre kontroll på eiendommene som kan bli fakturert, ettersom systemet henter opplysninger fra matrikkelen. Før 2024 lå dette grunnlaget kun inne i faktureringsystemet.

6.3.2 Kommunen har ikke oversikt over eiendommer med tidspunkt for når feiing og tilsyn er planlagt og gjennomført

Det er ikke gjennomført tilsyn i 2023 og 2024. På grunn av uenighet om hvilken avtale som gjelder med Salten Brann IKS, har ikke vi klart å finne ut av hvilke konkrete planer som foreligger for gjennomføring, samt hvor og når dette vil skje.

Det er ikke rapportert inn tilsyn på særskilte brannobjekter for 2022 og 2023,³⁷ som er i strid med brann- og eksplosjonsvernloven § 13 som sier at kommunen skal sørge for at det føres tilsyn i byggverk for å påse at disse er tilstrekkelig sikret mot brann.

³⁷ Se vedlegg 8.2.6 A-objekter som har fått tilsyn.

6.3.3 Ikke alle eiendommer kommunen kan kreve feie- og tilsynsgebyr fra blir fakturert

Kommunen har ikke en forskrift som spesifikt angir hvilke eiendommer det skal gjennomføres tilsyn eller feiing på.

I samtaler har det kommet frem at kommunen har en generell oppfatning om at fritidsboliger ikke skal feies.

Vi har ikke funnet at det foreligger en dokumentert og konkret vurdering av hver enkelt eiendom. Vi har likevel identifisert enkelte tilfeller der det er gjort konkrete vurderinger av spesifikke eiendommer som står registrert som boliger, men som ikke faktureres fordi de ifølge kommunens kilder i praksis benyttes som fritidsboliger.

Etter vår vurdering mangler kommunen en rutine for å vurdere hver enkelt eiendom, samt nødvendig tilsyn for å avklare hvorvidt eiendommene skal feies og i så fall hvor ofte.

6.4 Konklusjon

Kommunen har ikke tilfredsstillende grunnlag for innkreving av feiegebyr for bygninger med ildsted (ordinære boliger og fritidsboliger). I hovedsak blir det gjennomgående ikke feiet på fritidsboliger.

7 Høringsuttalelse

7.1 Kommunedirektørens uttalelse

I utgangspunktet hadde kommunedirektøren igangsatt utredningsarbeid i forhold til områdene rapporten tar opp før forvaltningsrevisjonen ble vedtatt. Dette da det etter kommunedirektørens oppfatning tilsynelatende var nødvendig å forbedre tjenestene vi har ansvar for. Med utgangspunkt i dette fikk kommunalsjef for tekniske tjenester våren 2024 mandat fra kommunedirektøren til å vurdere egne tjenester opp mot å heller inngå avtale om kjøp av tjenester fra andre. På bakgrunn av dette blir det fremmet politisk sak til behandling nå i februar hvor kommunedirektøren anbefaler å gå videre med utarbeidelse av samarbeidsavtale med Rana Brann- og Feiing om tjenestene og ansvarsområdene rapporten tar opp.

Saken som nå i februar blir lagt fram for politisk behandling er på mange måter en erkjennelse av utfordringene rapporten beskriver, og som vi står overfor med å ha god nok brannberedskap, og et godt nok system for feiing. Vi er likevel ikke nødvendigvis enige i alle konklusjonene i rapporten, f.eks. pkt. 3.4: «Konklusjon Rødøy kommune har ikke en brannordning som ivaretar oppgaven som innsatsstyrke når det oppstår brann.»

Kommunens brannkorps rykker ut ved varsel om brann, og bidrar til å slukke brannene. Ref. brann på Ågskardet 22.11.23 og brann på Gjerdøy 23.9.24. Likevel er det svakhetene ved å drifte en stor brannberedskap selv som gjør det nødvendig å knytte seg til en større, profesjonell aktør.

7.2 Revisors kommentar til kommunedirektørens uttalelse

Revisor har ingen kommentar til kommunedirektørens uttalelse

8 Vedlegg

8.1 Metode og avgrensninger

8.1.1 Intervjuer

Vi har gjennomført intervjuer med følgende personer:

- Kommunedirektør
- Økonomisjef
- Avdelingsingeniør
- Teknisk sjef / brannsjef
- Leder for kommunalteknikk og uteseksjon
- Brannsjef i Lurøy kommune

Alle intervjuer er verifisert. Det betyr at den som er intervjuet har lest gjennom referatet fra intervjuet for å bekrefte at referatet er i overensstemmelse med det som ble sagt under intervjuet, og hatt muligheten til å rette opp i eventuelle misforståelser.

Intervjuene er gjennomført etter en semistrukturert metode. Det innebærer at revisor på forhånd har utarbeidet en liste med spørsmål som blir gjennomgått i intervjuene, samtidig som det er åpent for å stille oppfølgingsspørsmål og gå inn på andre tema.

Det har også vært flere mailkorrespondanser, blant annet med brannsjefen i Rana kommune og avdelingsleder forebyggende i Salten Brann IKS.

8.1.2 KOSTRA-tall

KOSTRA skal bidra til å gi informasjon om det meste av kommuners og fylkeskommuners virksomhet. Informasjonen skal bidra til åpenhet og transparens, i tillegg til å bidra til å gjøre det mulig å forbedre tjenestene i kommunesektoren. BDO har valgt å inkludere KOSTRA-analyser i rapporten for å bidra til et helhetlig bilde av situasjonen. En sammenligning med andre, relevante kommuner kan gi grunnlag for refleksjon. Vi har sett på tall til funksjon 338 (feiing og tilsyn) og funksjon 339 (brannberedskap).

Valg av sammenligningskommuner er gjort av BDO, og utgjør et utvalg av kommunene i Nordland med relativt lik geografi som Rødøy kommune.

8.1.3 Oversikt over sentrale dokumenter og litteratur

Vi har mottatt og gjennomgått dokumentasjon knyttet til blant annet:

- Momentum etterkalkylenote 2023
- Brann- og redningsberedskaps avtale mellom Rødøy og Lurøy kommune
- Gjensidig bistandsavtale mellom Rødøy og Rana
- Brannordning 2020
- Oversikt over særskilte brannobjekter i kommunen
- Øvelsesrapport brann 1995
- Oversikt over antall piper i hver krets 2022
- Feieordning 2017
- Regnskap 2017-2023
- Budsjett 2022-2023
- Stikkprøver på fakturering av eiendommer i 2020 og 2025

8.2 Resultat fra kvantitative undersøkelser

8.2.1 Antall bolig- og bygningsbranner per 1 000 innbyggere

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	0,0	0,0	0,0	0,0
Lurøy	0,0	0,0	0,0	0,5
Meløy	0,0	0,0	0,3	0,5
Træna	0,0	0,0	0,0	4,5
Nesna	0,0	0,0	1,1	0,0
Dønna	0,0	1,5	0,0	0,7
Gildeskål	1,0	1,1	1,0	0,5
Steigen	0,0	1,2	0,8	0,8
Øksnes	0,2	0,7	0,2	0,4
Alstahaug	0,1	0,0	0,1	0,1
Herøy	1,1	0,6	0,5	0,5
Vega	0,0	0,9	0,0	0,0
Brønnøy	0,4	0,4	0,5	0,4
Nordland	0,3	0,3	0,3	0,3
EAKUO Landet uten Oslo	0,3	0,4	0,3	0,3

Tabell 2: Antall boligbranner per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommuner. Kilde: SSB.

Sammenlignet med utvalgskommunene er Rødøy den eneste kommunen som ikke har hatt en brann i bolig de siste 4 årene. Dette er også blitt informert om i intervjuer.

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	0,0	1,7	0,0	0,0
Lurøy	0,5	1,1	1,1	0,5
Meløy	0,3	0,5	0,6	0,8
Træna	0,0	2,2	0,0	6,8
Nesna	0,6	0,0	1,1	0,0

Dønna	0,0	1,5	0,0	0,7
Gildeskål	1,0	1,1	1,6	0,5
Steigen	0,0	1,5	1,1	0,7
Øksnes	0,9	0,9	0,4	0,7
Alstahaug	0,4	0,0	0,5	0,4
Herøy	1,1	0,5	1,1	0,5
Vega	0,0	0,9	0,0	0,8
Brønnøy	0,5	0,9	0,5	0,8
Nordland	0,5	0,6	0,6	0,5
EAKUO Landet uten Oslo	0,6	0,6	0,6	0,6

Tabell 3: Antall bygningsbranner per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Rødøy kommune har hatt 1,7 bygningsbranner per 1 000 innbyggere i 2021. Det er ikke stor forskjell sammenlignet med de andre kommunene i utvalget, men Rødøy er eneste kommune som kun har hatt brann i ett av de fire årene.

8.2.2 Erstatning for bygningsbranner

Kommune	Totalt	Per 1 000 innbygger
Rødøy	1 534 000	1 346 795
Lurøy	83 799 000	44 432 131
Meløy	18 533 000	2 998 867
Træna	6 720 000	15 203 620
Nesna	2 628 000	1 453 540
Dønna	14 942 000	10 470 918
Gildeskål	21 718 000	11 091 931
Steigen	31 846 000	11 918 413
Øksnes	47 303 000	10 353 031
Alstahaug	16 780 000	2 261 151
Herøy	25 942 000	14 083 605
Vega	2 309 000	1 911 424

Brønnøy	33 584 000	4 291 337
Nordland	1 217 886 000	5 051 708
EAKUO Landet uten Oslo	18 069 057 000	3 739 076

Tabell 4: Antall erstatninger for bygningsbranner totalt og per 1 000 innbygger i perioden 2021 - 2023. Kilde: SSB, beregninger: BDO.

Av utvalgskommunene er det Rødøy som har lavest erstatningsbeløp for bygningsbranner både totalt og per 1 000 innbygger. Det er naturlig gitt den gode statistikken til Rødøy på bygningsbranner.

8.2.3 Antall utrykninger per 1 000 innbyggere

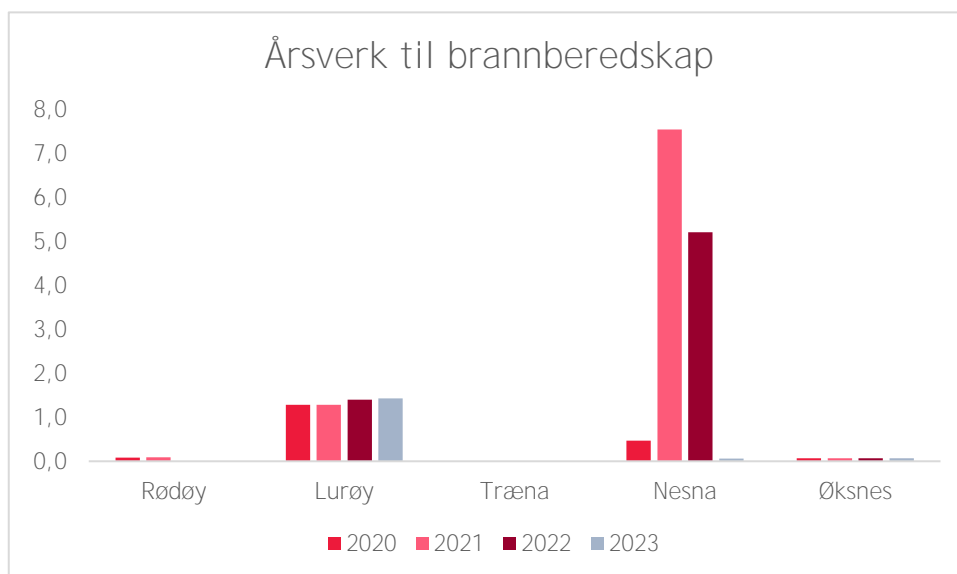
Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	7,5	13,0	4,4	7,9
Lurøy	12,3	7,5	12,4	13,3
Meløy	10,9	11,4	9,5	10,5
Træna	6,8	13,3	6,8	18,1
Nesna	6,5	7,7	9,5	7,2
Dønna	4,4	7,3	11,5	8,4
Gildeskål	4,2	11,6	7,3	10,7
Steigen	4,3	6,9	8,3	9,4
Øksnes	11,5	14,1	9,9	14,9
Alstahaug	8,2	8,7	8,2	6,6
Herøy	15,6	20,3	15,2	15,7
Vega	8,5	11,9	15,6	19,9
Brønnøy	10,8	13,5	14,0	13,2
Nordland	12,5	12,9	13,0	12,4
EAKUO Landet uten Oslo	15,4	16,3	16,8	17,0

Tabell 5: Antall utrykninger til brann og andre utrykninger per 1 000 innbyggere for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Rødøy kommune har hatt noen utrykninger de siste fire årene. Sammenlignet med snittet for Nordlandskommunene på 12,4 for 2023 er antall utrykninger i Rødøy lavere. Disse tallene innebærer ikke kun utrykninger til brann, men alle typer utrykninger. I tillegg gjelder noe av utrykningen rapportert fra Rødøy kommune utrykninger til nabokommuner

- herunder Meløy kommune. Vi har blitt informert om at de fleste av utrykningene til Rødøy kommune de siste årene har vært for å bistå Meløy kommune med hendelser.

8.2.4 Årsverk til brannberedskap

Tabell 6: Årsverk til brannberedskap per 1 000 innbygger for utvalget av Nordlandskommunene som har egen brannordning og ikke er en del av et interkommunalt samarbeid. Kilde: SSB, grafisk fremstilling: BDO.

I denne tabellen blir Rødøy kommune sammenlignet med de kommunene fra utvalget som har egen brannordning. Alle de nevnte kommunene har et deltidsbrannvesen, på lik linje med Rødøy. Det er ikke fast lønnete brannmannskap i Rødøy. Avlønning skjer per utrykning og utbetales i etterkant. Det kan være flere årsaker til de store forskjellene i årsverk blant kommunene, herunder at en frivillig innsatsstyrke ofte ikke blir registrert som årsverk da ressursene primært er basert på frivillighet. Dette medfører et svært lavt antall årsverk, i noen tilfeller null. Eventuelle administrative funksjoner kan gi et lite bidrag.

8.2.5 Antall piper i kommunene

Kommune	2020	2021	2022	2023	Andel piper
Rødøy	465	465	475 ³⁸	468	41 %
Lurøy	1 500	1 500	1 500	1 500	81 %
Meløy	3 523	3 238	3 224	3 240	52 %
Træna	278	278	254	268	60 %
Nesna	908	875	1 060	1 083	61 %
Dønna	1 265	1 265	1 265	1 265	91 %

³⁸ Rødøy har ikke rapportert tall for 2022, men vi har fått informasjon fra et separat dokument mottatt fra kommunen om at det var 475 piper i kommunen i 2022.

Gildeskål	2 435	2 163	2 177	2 166	112 %
Steigen	2 321	2 105	2 115	2 127	80 %
Øksnes	1 360	1 360	1 360	1 360	30 %
Alstahaug	3 206	3 206	3 206	3 260	45 %
Herøy	1 200	1 157	1 172	1 156	63 %
Vega	1 057	1 057	1 057	1 057	87 %
Brønnøy	4 257	4 257	4 257	4 257	55 %
Nordland	114 834	108 821	112 585	115 826	48 %
EAKUO Landet uten Oslo	1 930 406	1 913 181	1 980 960	2 033 463	42 %

Tabell 7: Antall piper for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB, beregninger: BDO.

Sammenlignet med utvalget har ikke Rødøy kommune mange piper. Rødøy har generelt sett få antall piper sammenlignet med de andre kommunene. Ser man på andelen piper i henhold til befolkning skiller ikke Rødøy seg ut fra resten av landet uten Oslo. I sammenligning til utvalgs kommunene har Rødøy generelt en lavere andel av piper, slått av kun Øksnes.

8.2.6 Antall feide piper i kommunene

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	-	-	-	-
Lurøy	30	641	-	-
Meløy	533	520	758	732
Træna	164	45	113	122
Nesna	462	162	255	318
Dønna	327	52	88	67
Gildeskål	139	200	163	555
Steigen	162	337	471	342
Øksnes	213	265	330	225
Alstahaug	614	332	447	195
Herøy	277	237	317	265
Vega	200	94	722	336

Brønnøy	1 000	1 691	1 383	1 280
Nordland	30 378	21 216	25 947	23 800
EAKUO Landet uten Oslo	513 064	451 773	451 607	401 094

Tabell 8: Antall piper feiet for utvalget av Nordlandskommunene. Kilde: SSB.

Det er ikke rapportert antall piper feiet for 4-års perioden for Rødøy kommune. Vi vet fra informantene at dette er feil, siden Salten IKS feiet en runde i 2022 på fastlandet. Det er bekreftet av informantene at det ikke har vært gjennomført feiing eller tilsyn i 2023.

8.2.7 A-objekter som har fått tilsyn

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	100 %	100 %	0 %	0 %
Lurøy	70 %	90 %	80 %	90 %
Meløy	27 %	6 %	18 %	0 %
Træna	100 %	100 %	100 %	100 %
Nesna	100 %	95 %	100 %	100 %
Dønna	0 %	50 %	33 %	0 %
Gildeskål	27 %	5 %	14 %	0 %
Steigen	44 %	11 %	22 %	6 %
Øksnes	0 %	9 %	22 %	44 %
Alstahaug	0 %	14 %	11 %	9 %
Herøy	8 %	67 %	50 %	10 %
Vega	2 %	0 %	9 %	14 %
Brønnøy	5 %	12 %	20 %	31 %
Nordland	38 %	27 %	29 %	33 %
EAKUO Landet uten Oslo	33 %	28 %	31 %	32 %

Tabell 9: Andel a-objekter som har fått tilsyn i prosent for utvalget av Nordlandskommunene. A-objekt er definert som bygninger til opphold for et større antall mennesker hvor brann kan medføre mer enn alminnelig fare for tap av menneskeliv. Kilde: SSB.

For 2020 og 2021 har Rødøy hatt tilsyn på alle særskilte brannobjekter i kommunen. I 2022 og 2023 er det ikke rapportert inn tilsyn på disse objektene. De fleste av utvalgskommunene har hatt tilsyn på noen av objektene alle årene, med unntak av to andre kommuner som ikke gjennomførte tilsyn i 2023.

8.2.8 Driftsutgifter til feiing og brann

Netto driftsutgifter til brannberedskap

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	1 101	1 071	1 092	1 202
Brønnøy	1 045	1 171	1 328	1 013
Vega	1 657	1 687	1 721	1 988
Herøy	1 567	1 944	1 818	2 123
Alstahaug	1 008	1 132	1 391	1 303
Dønna	2 147	2 148	2 418	550
Nesna	696	1 084	1 153	1 262
Lurøy	1 229	1 055	1 237	1 216
Træna	1 914	1 869	1 899	2 575
Meløy	1 158	1 215	1 263	1 253
Gildeskål	1 519	1 756	1 722	2 105
Steigen	1 080	1 202	1 205	1 379
Øksnes	836	1 011	989	1 246
Nordland	1 050	1 184	1 242	1 309
EAKUO Landet uten Oslo	829	907	953	1 030

Tabell 10: Netto driftsutgifter per innbygger til brannberedskap for utvalget av Nordlandskommuner. Kilde: SSB.

Rødøy kommune sine driftsutgifter knyttet til brannberedskap per innbygger skiller seg ikke ut i forhold til resten av utvalgskommunene. Nordlandskommunene har generelt et høyere utgiftsnivå enn landet uten Oslo. Dette kan nok i hovedsak forklares med lavere innbyggertall og mer spredt bosetting enn gjennomsnittet.

Brutto driftsutgifter til feiing og tilsyn

Kommune	2020	2021	2022	2023
Rødøy	101	2	299	-
Lurøy	31	456	15	155
Meløy	373	262	339	275
Træna	238	240	259	269

Nesna	566	391	279	251
Dønna	705	627	614	2 203
Gildeskål	228	260	264	428
Steigen	274	326	278	323
Øksnes	316	356	393	395
Alstahaug	422	516	523	489
Vega	388	358	488	685
Brønnøy	509	576	655	688
Nordland	326	317	362	386
EAKUO Landet uten Oslo	256	275	303	330
Herøy (Nordland)	410	426	433	479

Tabell 11: Brutto driftsutgifter per innbygger til feiing og tilsyn. Kilde: SSB.

Det er ikke rapportert utgifter til feiing og tilsyn i Rødøy i 2023. Dette stemmer overens med det som er muntlig rapportert om at det ikke er gjennomført tilsyn og feiing i 2023 i Rødøy.

8.3 Oversikt over særskilte brannobjekter

Særskilte brannobjekter i Rødøy kommune

Rødøy omsorgssenter

Tjongsfjord Gjestegård

Jektvik skole og grendehus

Tjongsfjord skole, samfunnshus og Rødøyhallen

Øresvik skole og grendehus

Rødøy kirke

Tjongsfjord kirke

Helgeland Smolt

Våga Eiendom AS

Rødøy Rådhus

Selsøyvik handelssted

Særskilte brannobjekter i Rødøy kommune

Strømdalstunnelen

Tjongsfjord Alderstun

Tabell 12: Oversikt over kommunens særskilte brannobjekter. Kilde: Rødøy kommune.

Tabellen over viser en oversikt over de særskilte brannobjektene i Rødøy kommune.

Kontakt

Stein Kittelsen

Direktør

M: +47 99 56 90 91

E-post: Stein.kittelsen@bdo.no

BDO AS, et norsk aksjeselskap, er deltaker i BDO International Limited, et engelsk selskap med begrenset ansvar i henhold til garanti, og er en del av det internasjonale BDO-nettverket, som består av uavhengige selskaper i de enkelte land. Foretaksregisteret: NO 993 606 650 MVA. Medlem av Den Norske Revisorforening.

Leveransen er utarbeidet for oppdragsgiver, og dekker kun de formål som med denne er avtalt. All annen bruk og distribusjon skjer for oppdragsgivers regning og risiko. BDO AS eller BDO Advokater AS vil ikke kunne gjøres ansvarlig overfor en tredjepart.

SAK 07/25

Dialog med revisor

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:
a) Ingen

Bakgrunn for saken:

Saken har bakgrunn i oppgaver kontrollutvalget er pålagt etter Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3 Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon:

- Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at*
- a. kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
 - b. regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
 - c. regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Bestemmelsen retter seg mot revisors arbeid med regnskapsrevisjon, men revisors oppdrag omfatter i tillegg forvaltningsrevisjon, eierskapskontroll og ikke-lovpålagte kontroller med forvaltningen (mindre omfattende undersøkelser). Av denne grunn er det hensiktsmessig at revisor gir en bred orientering om status for sitt oppdrag, og at kontrollutvalget kan stille spørsmål, drøfte og gi innspill til revisor.

Utvalget skal i egne saker behandle revisors uttalelse til regnskap, rapporter fra forvaltningsrevisjon og fra eierskapskontroll, nummererte brev og revisors uttalelse til gjennomført etterlevelseskontroll. Tema utenom dette som naturlig hører med i utvalgets dialog med revisor vil være:

- Revisjonsplan (årlig)
- Revisors vurdering av egen uavhengighet (årlig)
- Status og funn ved gjennomføring av løpende regnskapsrevisjon. Status for gjennomføring av bestillinger innen forvaltningsrevisjon, eierskapskontroller og andre mindre omfattende undersøkelser
- Revisors valg av tema for etterlevelseskontroll og bakgrunn for valget
- Gjennomført kvalitetskontroll av revisor
- Revisors oppstartsmøte med administrasjonen

Til inneværende møte har revisor meldt inn

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget i Rødøy kommune tar dialog med revisor til orientering.

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

SAK 08/25

Orienteringer

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

- a) Forum for kontroll og tilsyn 13. desember 2024: Medlemsinfo
- b) Julie Charlotte Larsen, 5. desember 2024: Melding til Salten kontrollutvalgsservice (henvendelse om lønnstrekk)
- c) Rødøy kommune, 27. desember 2024, e-post til kontrollutvalg og revisor: Unntatt fra offentlighet Off.lov § 13, jfr fvl § 13: Vikar (for økonomisjef)
- d) Kommunal- og distriktsdepartementet, 08.11.2024. Svar på spørsmål om kommuneloven § 23-5.
- e) Kommunal- og distriktsdepartementet, 12.12.2024. Svar på spørsmål om valgbarhetsreglene for kontrollutvalg.

Bakgrunn for saken:

Mottatte og aktuelle dokumenter og henvendelser legges frem for kontrollutvalget til orientering, og vurdering av eventuell oppfølging. I tillegg til brev og andre henvendelser vil dette gjelde

- Innkallinger til representantskap og generalforsamlinger
- Uttalelser, tolkninger og annet fagstoff fra departement og interesseorganisasjoner innen kontroll og tilsyn (FKT og NKRF)
- Rapporter etter statlige tilsyn
- Henvendelser til kontrollutvalget

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretariatsleder

13. desember 2024

Kjære medlemmer

Nå er tiden igjen inne for å reflektere over året som har gått og det som ligger foran oss. Vi håper dere fortsatt har ambisjoner om å gjøre en utmerket jobb i kontrollutvalget. Forum for kontroll og tilsyn har som nyttårsforsett å støtte dere godt i dette arbeidet.

NY GENERALSEKRETÆR FRA 1. APRIL

Vi er glade for å kunngjøre at FKT vil fullføre ansettelsesprosessen for en ny generalsekretær etter jul. Ansettelsesutvalget har bestått av styreleder Line Fusdahl, nestleder Jane Anita Aspen og styremedlem Yngve Haugstvedt. Vi ser fram til å ønske den nye generalsekretæren velkommen 1. april. Den nåværende generalsekretæren vil da delvis gå av med pensjon og fortsette i en deltidsstilling som rådgiver.

GJENNOMFØRTE ARRANGEMENTER I HØST

I begynnelsen av november gjennomførte vi et webinar der temaet var kontrollutvalgets møter og det som skjer mellom møter. Interessen var stor med nesten 200 påmeldte. Nå er vi godt i gang med å planlegge vårens aktiviteter.

FAGLIGE SAMLINGER FØRSTE HALVÅR 2025

FKTs sekretariatskonferanse 25. – 26.mars 2025

Sted: Clarion Hotel Oslo Airport

I 2025 utvider vi programmet til 12 timer med faglig innhold og konsentrerer oss om tre hovedtema:

- Kommunale selskap, risikovurdering og kontroll
- Sekretariatet er kontrollutvalgets arbeidshest. Vi ser på travet fra informasjonsinnhenting til sak i kommunestyret.
- Arbeidet med informasjonssikkerhet i kommunene

I programmet har vi også satt av tid til åpen post. Hvis du har spørsmål og problemstillinger som du ønsker at vi ser nærmere på, kan du sende tips til anne-karin@fkt.no

Vi sender ut en invitasjon på nyåret, men det er åpent for påmelding allerede nå.

Fagkonferanse og årsmøte, 3. – 4. juni 2025

Sted: Quality Airport Hotel, Gardermoen

Vi dykker ned i noen av de mest presserende temaene for kommunal utvikling og styring:

- Hvordan ivareta habilitet og rolleforståelse når kommunen er eller ønsker å være en aktør? På flere områder opptre kommunen både som tjenesteyter, myndighetsutøver og aktør. Til sammen utgjør disse rollene kommunens evne til å utvikle kommunen. Hvilke habilitetsmessige og etiske utfordringer kan oppstå? Hva bør kontrollutvalget være oppmerksom på?
- Åpenhet og tillit. Vi ser på temaet både fra utsiden og innsiden av kommunen.
- Psykososialt arbeidsmiljø i skolen. Hvordan kan vold og trusler i skolen forebygges? Hvordan kan kontrollutvalget dra nytte av gjennomførte tilsyn på området, i sine kontrollhandlinger?
- Hvordan kan vi sikre gode velferdskommuner? Er det systemkrise? Kan interkommunalt samarbeid redde generalistkommunen eller finnes det andre løsninger? Kan kontrollutvalget bidra til å definere hva som er godt nok?

Vi sender ut en invitasjon på nyåret, men det er åpent for påmelding allerede nå.

I forbindelse med fagkonferansen, har vi også årsmøte 3. juni. Her kommer vi tilbake med mer informasjon.

PROSJEKTER

Forum for kontroll og tilsyn og NKRF – kontroll og revisjon i kommunene samarbeider om et prosjekt om utvikling av veiledere for sekretariatene. Daglig leder Arnar Helgheim, SEKOM-sekretariat og generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen utgjør i styringsgruppen sammen med NKRFs kontrollutvalgskomite.

Styrene i FKT og NKRF har nå fastsatt anbefalingen for orienteringer fra kommunedirektøren. [Du kan lese anbefalingene her.](#)

Temaet for den neste anbefalingen er hvordan sekretariatet og kontrollutvalget kan planlegge og følge opp besøk hos avdelinger, tjenestesteder og selskaper.

LOVTOLKNINGER

Forum for kontroll og tilsyn har mottatt et spørsmål fra en kommunestyrerepresentant i Hammerfest om det er riktig at kommunedirektøren kan innstille til kommunestyret i saker fra kontrollutvalget. [Du kan lese mer om saken her.](#)

I en uttalelse fra departementet fremgår det at det er riktig at forvaltningsrevisjonsrapporter i en del tilfeller skal sendes til kommunedirektøren for uttalelse to ganger. Den første gangen gjelder uttalelsesretten utkastet til en rapport som fremdeles er under utarbeidelse, og den

andre gangen gjelder uttalelsesretten kontrollutvalgets behandling av saken som skal oversendes til kommunestyret. [Du kan lese mer om saken her.](#)

Nye tolkninger fra Kommunal- og distriktsdepartementet om valgbarhetsreglene for kontrollutvalg. Tolkningene er svar på henvendelse fra NKRF - kontroll og revisjon i kommunene. [Du kan lese mer om sakene her.](#)

NYE MEDLEMMER

Fra 2025 blir Indre Fosen, Osen og Lavangen kommuner medlem i FKT. Vi ønsker de velkommen!

STYRET

Dere finner styreprotokollene på [medlemssiden](#) (krever pålogging). Send e-post til fkt@fkt.no hvis dere ønsker å få tilsendt brukernavn og passord.

Styrets møtekalender for våren 2025: 28. januar, 24. mars, 25. april og 2. juni.

NYHETSBREV OG MEDLEMSINFORMASJON

Personvernreglene krever samtykke for at vi kan sende ut nyhetsbrev. De som er interessert i nyhetsbrevet «Nytt fra FKT» kan melde seg på her: [Hold deg oppdatert med vårt nyhetsbrev](#) Alle interesserte - også de utenfor organisasjonen - kan abonnere på nyhetsbrevet.

Informasjon som er forbeholdt medlemmer (medlemsbrev) blir sendt ut når vi mener vi har informasjon som bør nå medlemmene. Flere av dere har mottatt dette julebrevet direkte til personlig e-post. Hvis dere ikke ønsker å motta medlemsinformasjon direkte, kan dere gi beskjed til sekretariatet eller til FKT. Da skal vi slette adressen fra medlemslisten.

Følg oss gjerne på [LinkedIn](#) [Facebook](#) [X\(Twitter\)](#)

Med ønske om en riktig god jul!

Anne-Karin Femanger Pettersen

Generalsekretær

Lars Hansen

Fra: WordPress <post@sekretariatet.no>
Sendt: torsdag 5. desember 2024 22:48
Til: Post Sekretariatet
Emne: Melding til Salten kontrollutvalgservice

6.12. 2024
24/1521
Arkiv nr. 420 6-1
Hjemmel u off:

Fra: Julie Charlotte Larsen <[your-email]>
Tlf: 94810508
Firma: [your-firm]
Adresse: [your-address]
Melding:

Hei,

Jeg skriver til dere i forbindelse med en sak som jeg mener er kritikkverdig, og som gjelder en lønnstrekk som er gjennomført uten forvarsel og i strid med arbeidsmiljøloven. Jeg har blitt trukket i lønn uten å motta noe varsel på forhånd. Dette oppdaget jeg da jeg mottok lønnslippen min. Etter at dette ble oppdaget, tok jeg umiddelbart kontakt med arbeidsgiver for å få en forklaring og diskutere en mulig løsning, men til tross for gjentatte henvendelser har jeg ikke mottatt noen tilbakemelding.

Historikk: Jeg var ansatt som fagkonsulent for Rødøy kommune fra 14. august 2023 til 12. oktober 2024. Etter dette skrev jeg under en kontrakt om timer i forbindelse med overlapp, og har jobbet et par timer etter siste offisielle arbeidsdag. I oktober fikk jeg utbetalt for mye, noe som resulterte i et lønnstrekk uten forvarsel fra Rødøy kommune.

Jeg ser på dette som kritikkverdig av følgende årsaker:

1. Jeg mottok ikke varsel: Arbeidsgiver har ikke gitt med noe forhåndsvarsel om lønnstrekket, noe jeg mener er et brudd på arbeidsmiljøloven regler som krever at arbeidsgiver ikke kan trekke en ansatt i lønn uten skriftlig avtale eller rettsgrunnlag (§14-15 i arbeidsmiljøloven). Noe som tyder på at organisasjonen mangler kunnskap om gjeldende regelverk og rutiner.
2. Dårlige rutiner innad i organisasjonen:
At jeg fikk utbetalt for mye lønn, vill jeg tro skyldes at det ikke er kommunisert fra min leder til økonomiavdelingen at min siste arbeidsdag var 12. oktober 2024, noe man bør kan forvente at skjer automatisk som en del av rutine i forbindelse med at en arbeidstaker har sagt opp stillingen sin.
3. Ingen oppfølging: Min forsøk på dialog for å løse saken er blitt ignorert, noe som viser en mangel på respekt for min situasjon og for mitt behov for avklaring. Dette berører min private økonomi og skaper unødvendig usikkerhet.
4. Lovbrudd: Lønnstrekk uten forvarsel eller avtale er ulovlig og setter med som arbeidstaker i en svært vanskelig situasjon.

med vennlig hilsen

Julie Charlotte Larsen.

Østre Viken kommunerevisjon IKS
v/ Casper Støten

Deres ref

Vår ref
24/2660-2

Dato
8. november 2024

Svar på spørsmål om kommuneloven § 23-5

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til e-post 24. juni 2024 med to spørsmål om forståelsen av kommuneloven § 23-5 andre punktum og forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14.

Departementet tar ikke stiling til enkeltsaker, men kan gi generell veiledning om vår forståelse av de aktuelle bestemmelsene.

Spørsmål 1 handler om forholdet mellom forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14 første ledd og kommuneloven § 23-5 andre punktum, inkludert om kommunedirektøren har rett til å uttale seg to ganger til forvaltningsrevisjonsrapporter.

Etter forskriften § 14 første ledd har revisor en plikt til å sende *utkast* til forvaltningsrevisjonsrapport til kommunedirektøren for uttalelse. § 14 første ledd sier ingenting om at det bare er i visse saker kommunedirektøren skal få uttale seg til utkast, og kan dermed forstås som at alle utkast til forvaltningsrevisjonsrapporter skal til kommunedirektøren.

Departementet mener likevel det er holdepunkter for at uttalellesretten etter forskriften § 14 første ledd kan forstås noe innskrenkende, slik at det bare er utkast til rapporter som dreier seg om forhold administrasjonen helt eller delvis har ansvar for som skal oversendes til uttalelse. Vi viser til at formålet med bestemmelsen er å opplyse saken og kontradiksjon. I saker hvor kommunedirektøren ikke har noe ansvar, er det rimelig å legge til grunn at revisjonen ikke plikter å oversende utkast til rapport.

I tillegg til formålet med bestemmelsen, mener vi § 14 andre ledd gir en viss støtte til en slik forståelse. I andre ledd framgår det at revisor skal sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttalelse til kommunale foretak, aksjeselskap eller interkommunal selskap som er gjenstand for forvaltningsrevisjon. Dersom forvaltningsrevisjonen utelukkende dreier seg om forhold i et foretak eller selskap, framstår det lite hensiktsmessig at kommunedirektøren i tillegg må forelegges saken, siden saken vil bli tilstrekkelig opplyst gjennom uttalelsen fra det aktuelle foretaket eller selskapet.

Departementet viser til at en slik forståelse ble lagt til grunn da forskriften ble sendt på høring, se kapittel 3.2.7 i [høringsnotatet](#). Selv om høringsnotater i seg selv ikke har stor rettskildemessig vekt, gir det uttrykk for hva som må antas å ha vært formålet med forskriftsbestemmelsen da den ble vedtatt.

Departementet har dermed kommet til at ordlyden i forskriften § 14 første ledd skal forstås noe innskrenkende. Vi legger til grunn at plikten revisjonen har til å forelegge saken for kommunedirektøren gjelder forhold administrasjonen helt eller delvis har ansvar for. I noen tilfeller vil dette bety at utkastet til rapport både skal sendes til et selskap/foretak og til kommunedirektøren, for eksempel hvis forvaltningsrevisjonen dreier seg om samhandlingen mellom selskapet/foretaket og administrasjonen. Hvis forvaltningsrevisjonen utelukkende dreier seg om forhold i et selskap eller foretak, har revisjonen derimot ikke noen plikt til å sende saken til kommunedirektøren.

Uttalelsesretten etter forskriften § 14 kommer i tillegg til uttalelsesretten etter kommuneloven § 23-5, som gjelder for saker som skal oversendes til kommunestyret. Etter § 23-5 omfatter kommunedirektørens uttalelsesrett den *ferdigstilte* forvaltningsrevisjonsrapporten. Kommunedirektøren skal få oversendt forvaltningsrevisjonsrapporten før kontrollutvalget behandler saken, se side 13 i departementets [Veileder til kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften](#). Det er derfor riktig at forvaltningsrevisjonsrapporter i en del tilfeller skal sendes til kommunedirektøren for uttalelse to ganger. Den første gangen gjelder uttalelsesretten utkastet til en rapport som fremdeles er under utarbeidelse, og den andre gangen gjelder uttalelsesretten kontrollutvalgets behandling av saken som skal oversendes til kommunestyret.

Spørsmål 2 dreier seg om kommunedirektøren har rett til å uttale seg til gjennomførte forvaltningsrevisjoner eller eierskapskontroller med selskaper kommuner har eierinteresser i (aksjeselskap og interkommunalt selskap) før kontrollutvalget behandler saken, jf. kommuneloven § 23-5 andre punktum.

Departementet legger til grunn at § 23-5 andre punktum innebærer at kommunedirektøren alltid skal gis anledning til å uttale seg i saker som etter § 23-5 første punktum eller forskrift om kontrollutvalg og revisjon skal oversendes til kommunestyret. Det vil si at kommunedirektøren iallfall skal gis anledning til å uttale seg i saker som gjelder «resultatene» av kontrollutvalgets «arbeid», og i saker som etter forskriften §§ 3, 4 eller 5 skal oversendes kommunestyret. Dette inkluderer alle forvaltningsrevisjoner og

eierskapskontroller. Lovbestemmelsen i § 23-5 gir ingen unntak for forvaltningsrevisjoner eller eierskapskontroller knyttet til selskap kommunen har eierinteresser i.

Departementet viser for øvrig til at vi i to tolkningsuttalelser har gjort rede for vår forståelse av kommuneloven § 23-5 andre punktum, våre ref. 20/2919 og 20/2882.

Tolkningsuttalelsene ligger på regjeringen.no

Med hilsen

Ragnhild Spigseth (e.f.)
avdelingsdirektør

Siri Sand Kaastad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi:
NKRF
Forum for kontroll og tilsyn (FKT)

Norges Kommunerevisorforbund NKRF –
kontroll og revisjon i kommunene Postboks
1417 Vika
0115 OSLO
NORWAY

Deres ref

Vår ref

Dato

24/920-2

12. desember 2024

Svar på spørsmål om valgbarhetsreglene for kontrollutvalg

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til brev 23. februar 2024 fra NKRF – kontroll og revisjon i kommunene. Henvendelsen dreier seg om valgbarhetsreglene i kommuneloven § 23-1 tredje ledd. Vi viser også til foreløpig svar 11. april med informasjon om at det på grunn av stor saksmengde ville ta noe tid å besvare henvendelsen. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Departementet tar ikke stilling til enkeltsaker, men kan gi generell veiledning om vår forståelse av regelverket.

Oppdragstakere og oppdragstakeravtaler (§ 23-1 tredje ledd bokstav f)

Kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav f slår fast at ingen «ansatte» i den aktuelle kommunen er valgbar som medlem eller varamedlem til kontrollutvalget. I merknaden til bestemmelsen (Prop. 46 L (2017–2018) side 403) framgår det at forbudet gjelder «alle ansatte uansett hvor lav stillingsbrøk vedkommende måtte ha. Bestemmelsen omfatter derimot ikke den som er oppdragstaker for kommunen eller fylkeskommunen.» Spørsmålet er hva som menes med oppdragstaker, og om for eksempel avlastere eller støttekontakter som har inngått oppdragstakeravtaler med kommunen anses som oppdragstaker eller ansatt.

Departementet mener begrepet *ansatte* må tolkes som at det omfatter alle som har et slikt forhold til kommunen at de kan regnes som arbeidstaker og har kommunen som arbeidsgiver. Det er arbeidsmiljøloven som regulerer arbeidsforhold i kommunen. Etter vår vurdering må det derfor tas utgangspunkt i arbeidstakerbegrepet etter arbeidsmiljøloven § 1-8 første ledd. Arbeidsmiljøloven § 1-8 første ledd angir de tre mest sentrale momentene som skal tillegges vekt i en vurdering av om det foreligger et arbeidstakerforhold eller

oppdragstakerforhold. Det er presisert i merknaden at arbeidstakerstatus skal avgjøres etter en formålsoverordnet helhetsvurdering hvor flere momenter kan ha betydning, se Prop. 14 L (2022–2023) side 60. Momenter som kan tillegges vekt i en helhetsvurdering er utførlig beskrevet i NOU 2021: 9 kapittel 10.3. Når det gjelder avlastere og støttekontakter, viser vi spesielt til HR-2013-630-A (Avlaster I) og HR-2016-1366-A (Avlaster II). I disse sakene konkluderte Høyesterett med at avlaster/støttekontakt skulle anses som arbeidstaker og ikke som oppdragstaker.

Oppsummert må det gjøres en konkret og formålsoverordnet helhetsvurdering med utgangspunkt i arbeidsmiljøloven § 1-8 og momentene som er utarbeidet gjennom forarbeider og rettspraksis, av hvorvidt en person er arbeidstaker eller oppdragstaker. Om ansettelsesavtalen kalles oppdragstakeravtale har ikke selvstendig betydning. Dersom personen anses som arbeidstaker vil personen være ansatt i kommunen og utelukket fra valg i kontrollutvalget, jf. kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav f.

For ytterligere spørsmål om arbeidstakerbegrepet, viser vi til Arbeids- og inkluderingsdepartementet som forvalter arbeidsmiljøloven.

Fjellstyrer og nasjonalpark- og verneområdestyrer (§ 23-1 tredje ledd bokstav c)

Kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav c slår fast at «medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organ med beslutningsmyndighet» er utelukket fra valg i kontrollutvalget, unntatt medlemmer og varamedlemmer av fylkesting og kommunestyre. Spørsmålet er om medlemmer av nasjonalpark- og verneområdestyrer og fjellstyrer er utelukket fra valg i kontrollutvalget etter denne bestemmelsen.

Departementet viser til at § 5-1 andre ledd i kommuneloven har en uttømmende opplisting av folkevalgte organer kommuner og fylkeskommuner kan opprette. § 5-1 andre ledd bokstav k. åpner for at folkevalgte organer kan være hjemlet i særlov. Om et særlovorgan anses som et folkevalgt organ etter kommuneloven, må avgjøres etter en konkret tolkning av særloven. Eiendomsskattenemnder, klagenemnder og valgstyret er eksempler på folkevalgte organer som opprettes etter særlov. Det vil ofte følge av den aktuelle loven at det er et folkevalgt organ etter kommuneloven.

Statlige organer er ikke folkevalgte organer etter kommuneloven, selv om medlemmene av organet velges av kommunestyret. Dette er slått klart fast i forarbeidene, se Kommunelovutvalgets NOU 2016:4 side 83, hvor det står følgende: «Statlige folkevalgte organer der medlemmene blir valgt av kommunestyret, som fjellstyrer etter fjelloven kapittel III, er således ikke folkevalgte organer etter kommunelovens bestemmelser». Forarbeidene er dermed tydelige på at fjellstyrer ikke anses som folkevalgte organer, noe vi legger til grunn.

Vi antar at det blir på samme måte for nasjonalpark- og verneområdestyrer, nemlig at slike styrer er statlige og ikke kommunale organer. Vi har lagt vekt på at det er statlige organer som både oppretter verneområder gjennom forskrift, beslutter at nasjonalpark- og

verneområdestyrer skal forvalte verneområder i tråd med naturmangfoldloven, verneforskriften og forvaltningsplaner og som velger medlemmer til styrene etter innstilling fra kommunene. Her kan eventuelt Klima- og miljødepartementet gi nærmere informasjon.

Departementet legger dermed til grunn at å være medlem av et fjellstyre eller nasjonalpark- og verneområdestyre ikke gjør at vedkommende er utelukket fra valg til kontrollutvalget etter § 23-1 tredje ledd bokstav c.

Samvirkeforetak (§ 23-1 tredje ledd bokstav g)

Kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav g slår fast at personer som har en ledende stilling, eller som er medlem eller varamedlem av styret eller bedriftsforsamlingen, i et «selskap kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser i» er utelukket fra valg til kontrollutvalget. Spørsmålet er om samvirkeforetak anses som *selskap* etter denne bestemmelsen som kommunen har eierinteresser i.

Bokstav g var ny med kommuneloven 2018 og utelukker personer med sentrale stillinger eller verv i kommunale eller fylkeskommunale selskaper fra kontrollutvalget. Forarbeidene sier ingenting om ulike selskaps- eller foretaksformer, og hva som eventuelt er ment å falle innenfor eller utenfor selskapsbegrepet. Det er imidlertid ikke tvil om at aksjeselskaper og interkommunale selskaper omfattes av selskapsbegrepet i bestemmelsen. Til sammenligning bruker samvirkeoven ikke selv begrepet selskap om foretaksformen, og er ikke, som aksjeselskap og interkommunale selskap, basert på eierskap i tradisjonell forstand, men på medlemskap. At samvirkeforetak ikke er et selskap, men en selvstendig organisasjonsform med både selskaps- og foreningstrekk, støttes av forarbeidene, se NOU 2002:2 side 46 og Ot.prp. nr. 21 (2006-2007) punkt 5.1.2 og 5.3.2. Dette trekker i retning av at samvirkeforetak faller utenfor selskapsbegrepet etter kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav g.

Formålet med bestemmelsen er å forhindre at personer med sentrale stillinger eller verv i selskaper som kommunen har eierinteresser i, havner i situasjoner der de som medlem av kontrollutvalget må kontrollere selskapet eller vurdere å igangsette slik kontroll. Bestemmelsen skal dermed bidra til å styrke kontrollutvalgets uavhengighet, se Prop. 46 L (2017–2018) punkt 24.3.4 side 286. Hvem som er utelukket fra verv bør derfor ses i sammenheng med ansvaret og myndigheten kontrollutvalget har etter § 23-2 flg.

Vi viser til at både forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i utgangspunktet kan gjennomføres i alle typer virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller som kommunen har eierskap i. Omfanget av kontrollen blir imidlertid påvirket av hva slags virksomhet det er snakk om, fordi kontrollutvalget ikke har samme innsynsrett i alle virksomheter. Siden tilgang til informasjon er en forutsetning for kontrollarbeidet, er det dermed relevant å se på hvordan kontrollutvalgets innsynsrett og retten til å foreta undersøkelser er regulert i § 23-6.

Samvirkeforetak er *ikke* nevnt i oppstillingen av virksomheter i § 23-6 første ledd. Vi har i en tidligere tolkningsuttalelse konkludert med at samvirkeforetak kan omfattes av § 23-6 femte

ledd, vår ref. 22/5918. Det vil si at kontrollutvalgets innsyns- og undersøkelsesrett i samvirkeforetak etter loven er mer begrenset enn for eksempel aksjeselskaper og interkommunale selskaper. Eventuelt må videre adgang til innsyn og undersøkelsesrett avtales eller kontrollen må baseres på åpne kilder. Også dette trekker i retning av at ledende verv mv. i samvirkeforetak ikke gjør personen utelukket fra kontrollutvalget.

Departementet vil videre fremheve at en eventuell hjemmel for å utelukke en person fra et folkevalgt verv bør være tilstrekkelig klar. Lovgiver burde eksplisitt ha vurdert spørsmålet, noe vi ikke kan se at har vært gjort i dette tilfellet.

Samlet mener departementet det må legges til grunn samvirkeforetak ikke kan anses som et *se/skap* som kommunen har eierinteresser i etter § 23-1 tredje ledd bokstav g. Personer med ledende stilling og medlemmer/varamedlemmer av styret, er dermed ikke utelukket fra å bli valgt inn i kontrollutvalget.

Departementet understreker likevel at personer med sentrale verv i samvirkeforetak regelmessig kan komme i situasjoner hvor det blir stilt spørsmål om vedkommende er inhabil. Et kommunalt eid samvirkeforetak vil for eksempel vanligvis regnes som part dersom det er aktuelt å gjennomføre kontrollhandlinger rettet mot selskapet eller om det vurderes å gjennomføres kontroll. Dette vil kunne føre til inhabilitet etter forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e nr. 2. Det kan derfor være tilfeller hvor det ikke er formålstjenlig å velge en person til kontrollutvalg, fordi vedkommende ofte kan bli inhabil, selv om personen ikke er utelukket fra å bli valgt.

Representantskap til kommunalt oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd (§ 23-1 tredje ledd bokstav h)

Kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav h var ny med kommuneloven 2018. Bestemmelsen utelukker personer som har en ledende stilling eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt politisk råd eller et kommunalt oppgavefelleskap fra å bli valgt som medlem av kontrollutvalget. Spørsmålet er om medlemmer av representantskapet omfattes av denne bestemmelsen.

Når det gjelder begrepet «ledende stilling» viser vi til en tidligere tolkningsuttalelse (vår ref 19/5265-2), hvor vi skriver følgende:

En naturlig språklig forståelse av «ledende stilling» er at det må dreie seg om en stilling med klare lederfunksjoner. Daglig leder er en selskapsrettslig tittel som tilegnes den personen som er ansvarlig for selskapets daglige drift og ledelse. Daglig leder tilsettes normalt av selskapets styre, og rapporterer direkte til styret. Departementet vurderer det derfor som opplagt at stillingen som daglig leder skal anses som en «ledende stilling». Personer som innehar denne stillingen i selskaper som kommunen har eierinteresser i, vil derfor ikke være valgbare til kontrollutvalget.

Etter vår vurdering peker altså ledende stilling på en ansatt i virksomheten som har en sentral lederstilling, typisk daglig leder. Representantskapsmedlemmer har derimot verv i et kollegialt, folkevalgt organ, som er noe annet enn en lederstilling.

Ordlyden slår videre fast at medlemmer eller varamedlemmer i «styret» i et interkommunalt politisk råd eller kommunalt oppgavefelleskap er utelukket. Etter vår vurdering er et styreverv noe klart annet enn å være medlem av representantskapet. Kommunene har stor frihet til å innrette underordnede styringsorganer slik de vil i kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd. Men dersom samarbeidet velger å ha et styre, vil et styre vanligvis få en tilsvarende rolle som styrene har i f.eks. et interkommunalt selskap (IKS). Det vil si at styret står for driften, utviklingen og forvaltningen av samarbeidet, og at styret sørger for at *representantskapets* og *samarbeidets* interesser følges opp – ikke nødvendigvis hver enkelt kommunes interesser. Det er f.eks. ikke noe krav om at styret settes sammen med representanter fra alle deltakerkommunene i samarbeidet, og det er representantskapet som selv velger styremedlemmene, ikke kommunene. Representantskapet er derimot det øverste organet i samarbeidet, hvor alle kommunene i samarbeidet skal være representert og hvor medlemmene velges av hvert enkelt kommunestyre.

Vi viser videre til at Kommunelovutvalget i NOU 2016:4 på side 317 slo fast at et verv som medlem av kontrollutvalget skulle kunne kombineres med å være medlem av representantskapet i et IKS. Medlemmer av representantskap i IKS er altså ikke utelukket fra verv i kontrollutvalget. Dette kan tale i retning av at det samme bør gjelde for kommunale oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd.

Etter vår vurdering må det dermed legges til grunn at kommuneloven § 23-1 tredje ledd bokstav h ikke omfatter medlemmer av representantskap i interkommunale politiske råd eller kommunale oppgavefelleskap.

Spørsmålet videre er om representantskapsmedlemmer likevel er utelukket etter § 23-1 tredje ledd bokstav c. Det følger av denne bestemmelsen at medlemmer og varamedlemmer av folkevalgt organer med «beslutningsmyndighet» er utelukket fra valg i kontrollutvalget. Det følger av kommuneloven § 5-1 andre ledd bokstav i og j at interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap er folkevalgte organer, og det er ikke tvilsomt at slike organer kan få myndighet til å fatte visse beslutninger.

Vi viser til at kommuneloven §18-1 fjerde ledd og § 19-1 fjerde ledd slår fast at de øvrige reglene i kommuneloven gjelder på tilsvarende måte så langt de passer for henholdsvis interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap. Etter vår vurdering er det naturlig å forstå beslutningsmyndighet i denne sammenhengen som beslutninger som har direkte bindende virkning for *kommunen*. Det er når et folkevalgt organ har fattet vedtak som binder kommunen, at det oppstår en rollekonflikt mellom vervet i det folkevalgte organet og et eventuelt verv i kontrollutvalget. Det oppstår ingen slik direkte rollekonflikt for et interkommunalt folkevalgt organ som treffer beslutninger som er bindende for det interkommunale samarbeidet.

Departementet gjentar at en eventuell hjemmel for å utelukke en person fra et folkevalgt verv bør være tilstrekkelig klar. Når lovgiver ikke eksplisitt har slått fast at medlemmer av representantskap er utelukket, veier det tungt i seg selv.

Vår konklusjon er dermed at representantskapsmedlemmer i interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap *ikke* er utelukket fra verv i kontrollutvalget. En slik forståelse er også lagt til grunn i juridisk teori, se Roald Hopsnes i Karnov lovkommentar (note 15 til § 23-1 tredje ledd bokstav h, à jour 20. oktober 2023) og Bent Devik i Juridika (lovkommentar til § 23-1 tredje ledd, à jour per 1. juli 2023).

Med hilsen

Ragnhild Spigseth (e.f.)
avdelingsdirektør

Siri Sand Kaastad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi: Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT)

SAK 09/25

Eventuelt

Saksgang:
Kontrollutvalget

Møtedato:
12.02.2025

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Inndyr, 03. februar 2025

Lars Hansen
Sekretær for kontrollutvalget